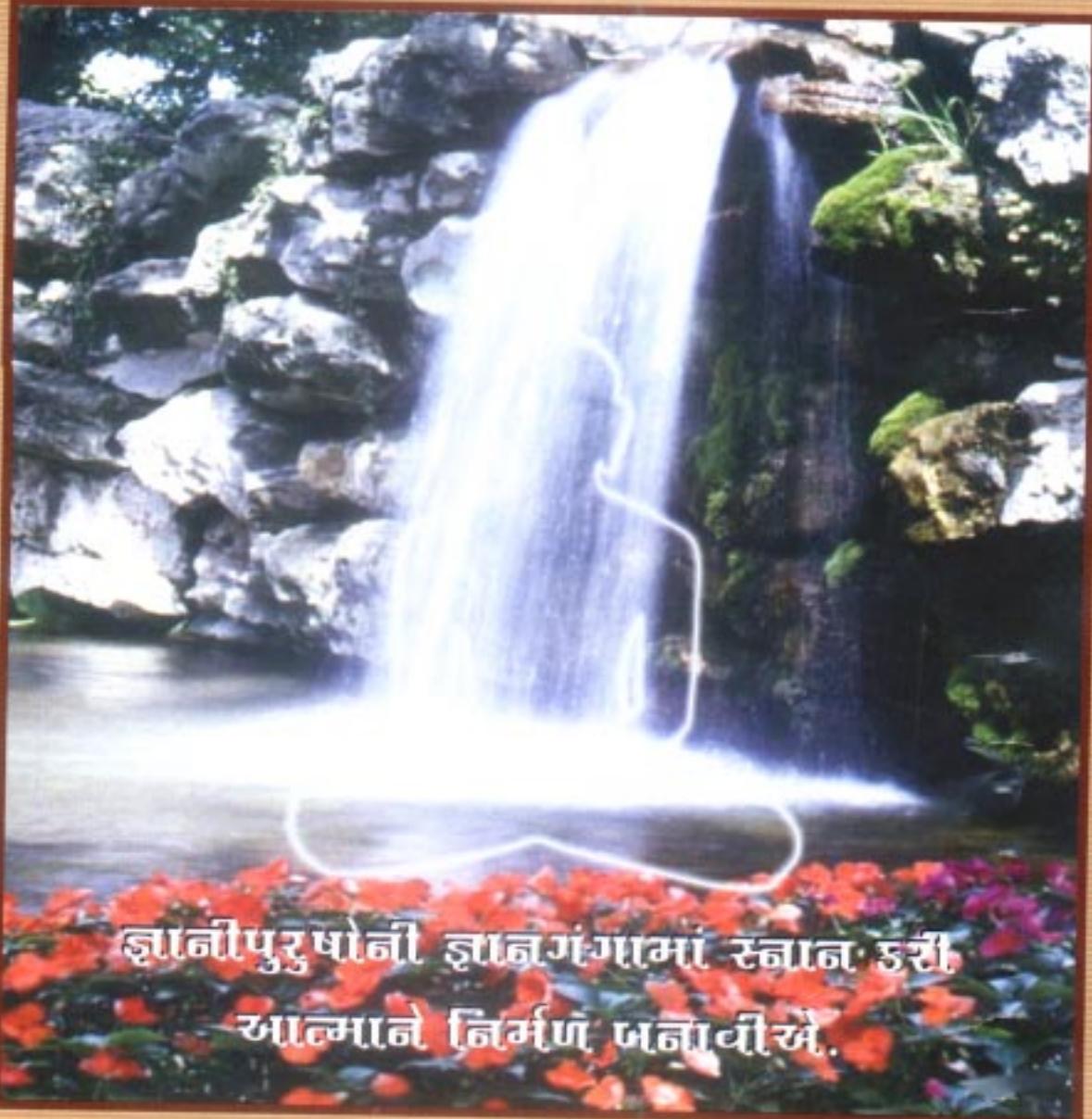

શ્રી રાજ-સોભાગ સદગુરુ પ્રથાએ

અંક : ૪૮
(નિમાસિક)
ડિસેમ્બર-૨૦૦૯

જ્ઞાનોપરુષાનો જ્ઞાનગંગામાં સ્વાન ડર્ચા
આન્માને નિર્મણ બન્નાવીએ.

Published by :

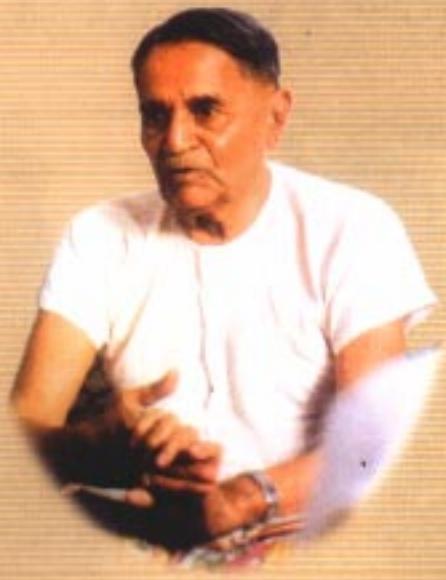
Shree Raj-Sobhag Satsang Mandal

Sobhag Para, SAYLA-363 430 (GUJARAT-INDIA)

Tel. : 02755-280533, TeleFax : 280791

Email : rajsaubhag@yahoo.com

Website : www.rajsaubhag.org

પ્રત્યક્ષ સત્પુરુષનો ભેટો થાય તો પણ એની ઓળખાણ થવી બહુ મુશ્કેલ છે. કારણ કે એ બધું સંસારી માણસના જેવું જ કામ કરતા હોય તેથી આ મહાત્મા છે એમ કેમ ખબર પડે ? એટલે ઓળખાણ ન થાય, અને ઓળખાણ ન થાય ત્યાં સુધી પ્રતીતિ ન આવે.

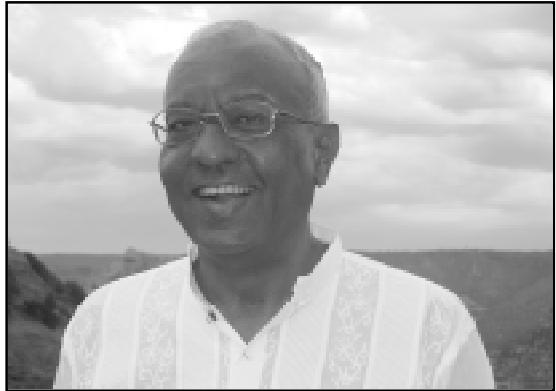
જો જ્ઞાનીની પ્રતીતિ આવે તો નવાં કર્મ બંધાય નહીં એની કુંચી હાથમાં આવે, અને નવાં કર્મ બાંધવાનું બંધ થાય પછી જૂનાં કર્મ તો કેટલાં હોય ? બે પાંચ ભવ, પંદર ભવ રહે. પંદર ભવે તો અવશ્ય મોક્ષમાં જાય, જાય ને જાય.

શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર વચનામૃતજી

પત્રાંક - ૨૧૭

(પુ.ભાઈશ્રીએ પત્રાંક-૨૧૭ ઉપર કરાવેલ સ્વાધ્યાય)

આ પત્ર સોભાગભાઈ પર પ.કુ.દેવે મુંબઈથી મહા સુદ-૧૯૮૭માં લખેલો છે. અહીંયાં જે બધા મુમુક્ષુઓ છે તેઓ સોભાગભાઈથી ખૂબ ખૂબ પરિચિત છે. જે સાધના સોભાગભાઈ પાસે હતી તે જ સાધના આ બધા સાધકો પાસે એટલે આપ સર્વે પાસે છે. તો સોભાગભાઈને મોક્ષમાર્ગની પ્રાપ્તિ થઈ કેમ કે કૃપાળુદેવ જેવા સમર્થ મહાત્મા પુરુષ કે જેનો ઓણે આશ્રય ગ્રહણ કર્યો. પ.કુ.દેવ એમનું આધ્યાત્મિક ઘડતર કરી રહ્યા છે. એ જ રીતે આ મોક્ષમાર્ગની પ્રાપ્તિ એ જ જીવોને થાય કે જેને એ માર્ગ હસ્તગત થયો હોય, માર્ગની પ્રાપ્તિ થઈ હોય. આ મોક્ષમાર્ગની પ્રાપ્તિ થયા પછી તેનું આધ્યાત્મિક ઘડતર અને ત્યાર પછી તેને અંતમુખ થવાનો માર્ગ એટલે ગુરુકૃપાએ એને ગુરુગમ જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ કે જેનાથી તે સાધના કરી રહ્યો છે. એટલે આમ આપણે સરખામણી કરીએ તો સોભાગભાઈની જે પરિસ્થિતિ છે એની સાથે એક એક સાધક પોતાની તુલના કરી શકે. હવે સોભાગભાઈ ગૃહસ્થ છે અને અહીંયાં બેઠેલા બધા જ જીવો ગૃહસ્થ-સંસારી છે. બધાને સંસારી ઉપાધિ કોઈ ને કોઈ રીતે લાગેલી પડી છે. જે ઉપાધિ છે તે કોઈના માથા પર ઓછી હશે અને કોઈના માથા પર વિશેષ હશે. સોભાગભાઈની ઉપાધિ વધુ તીવ્ર એટલે કે થોડી ભારે છે એટલા માટે કે તેઓને આર્થિક કદણાઈ ઊભી થઈ છે, પરિસ્થિતિ ખૂબ જ નબળી બની ગઈ છે. ઉપાર્જન છે તે થતું નથી અને જે કાંઈ હોય તે ગુમાવતા જાય છે. એટલે એને ફિકર ખૂબ વધારે પડતી થઈ છે. તો એક બાજુ સંસાર છે અને સંસારની ઉપાધિ છે અને બીજી બાજુ એ ઉપાધિથી છૂટવાનો માર્ગ છે. એટલે એક

બાજુ સંસાર અને બીજી બાજુ મોક્ષમાર્ગ. તો જે જીવ માર્ગમાં થોડાથાળા પણ સ્થિર થયા હોય તેમના અંત:કરણની અંદર કોઈપણ રીતે પોતાનું અજ્ઞાન દૂર કરી જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ કરી લેવી એવી તીવ્ર ભાવના તો રહેલી જ હોય. એટલું જ નહીં પણ તેના મનમાં એવી ભાવના પણ હોય કે મારી પ્રગતિ ખૂબ જરૂરથી થાય, તો આવી ભાવનાવાળો જીવ જે છે તેને જ્યારે સંસારી બેંચાડા વધી જાય છે એટલે પોતાનો પુરુષાર્થ યથાયોગ્ય કરી શકતો નથી અને ક્યાંક ને ક્યાંક તે અટકેલો રહે છે તો તેવે વખતે તેણે શું કરવું જોઈએ ? તેનું માર્ગદર્શન પણ આ પત્રમાંથી મળશે એટલું જ નહીં પણ સોભાગભાઈએ પ.કુ.દેવને જે કાંઈ પણ લખેલું હશે તે વાત વણાયેલી હશે.

પરમ પૂજ્ય,

આપને સહજ વાંચનના ઉપયોગાર્થે આપના પ્રશ્નનો ઉત્તરવાળો કાગળ આ સાથે બીદું છું. પરમાત્મામાં પરમ સ્નેહ ગમે તેવી વિકટ વાટેથી થતો હોય તો પણ કરવો યોગ્ય જ છે. આ પ્રથમ પેરેગ્રાફમાં જે વાત છે તે પ.કુ.દેવ પોતાના માટે લખેલી છે. પોતાના લક્ષે લખેલી છે. પ.કુ.દેવની જે આંતરભાવના છે એવી ભાવના એકેક સાધકના અંત:કરણની અંદર ઊભી થવી જોઈએ અને તે ભાવના વધુ ને વધુ તીવ્ર થવી જોઈએ. તો કહે છે કે પરમાત્મામાં જે પરમ સ્નેહ છે તે પરમ વિકટ

છે તો આમાં પરમાત્મા અને તેના માટેનો પરમ સ્નેહ કરવા માટે થઈને રસ્તાની અંદર ગમે તેટલા અંતરાયો આવે, ગમે તેટલી મુશ્કેલીઓ આવે, ગમે તેટલી તકલીફો આવે પણ એના પ્રત્યે પરમ સ્નેહ કરવો યોગ્ય છે. આમ ૨૧૭મો પત્ર એટલે કૃપાળુદેવનું ૨૪મું વર્ષ અને આ ૨૪માં વર્ષની શરૂઆતમાં જ એમને શુદ્ધ સમ્બ્રક્ષદર્શનની પ્રાપ્તિ થઈ અને એ સમ્બ્રક્ષદર્શનની પ્રાપ્તિ પછી એમની નિર્વિકલ્પદર્શા થઈ ગઈ. બહુ ઉચ્ચ જ્ઞાનદર્શા થઈ ગઈ અને એ દશાએ પરમ સ્નેહ વિકટ વાઠેથી થતો હોય તો પણ કરવો યોગ્ય છે એમ જાણાવે છે. એટલે એ તો આખી વાત જ જેને કહીએ કે એ દશાની છે અને અજ્ઞાન ભૂમિકાએ જે મુમુક્ષુઓ બેઠા છે અને જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ કરવા માટે જે પુરુષાર્થ કરી રહ્યા છે તે બધા સાધકોના અંતઃકરણની અંદર આ ભગવાન પ્રત્યેનો સ્નેહભાવ, ભક્તિભાવ વધતો જવો જોઈએ. પછી એ ભક્તિમાં ગમે તેવી મુશ્કેલીઓ, અંતરાયો કે ગમે તે તકલીફ આવે પણ એની એ જે ભક્તિ છે તે જરા પણ ઓછી ન થવી જોઈએ. એ ભક્તિ વધતી ને વધતી જવી જોઈએ. અને એમ કરતાં કરતાં એ પરમ સ્નેહની ભૂમિકા સુધી જ્યે પહોંચવાનું છે, કેમ કે ૫.કૃ.દેવને તો પછી અખંડ આત્મજગૃતિ જોઈએ છે. અખંડ એટલે જરા પણ ખંડિત ન થાય એવી આત્મજગૃતિ જોઈએ છે. એટલે આ વાત તેઓ સોભાગભાઈને દર્શાવી રહ્યા છે. પણ આ ભૂમિકાના જીવને તો આ ભક્તિના માધ્યમથી અથવા તો ભક્તિ અને જ્ઞાનના સમન્વયસહ પોતાનું આધ્યાત્મિક ઘડતર કરવાનું છે. તેથી તેના અંતઃકરણની અંદર ભક્તિ પૂરેપૂરી હોવી જરૂરી છે. સરળવાટ મળ્યા છતાં ઉપાધિના કારણથી તન્મયભક્તિ રહેતી નથી, અને એકતાર સ્નેહ ઊભરતો નથી. સરળવાટ એટલે રસ્તો મળી ગયો છે. શું છે? કે જંગલનો રસ્તો હોય, ને આપણે જંગલમાં જરૂરું હોય તો કોઈક જગ્યાએ કેડી

હોય ને પાછા ક્યાંય જાડી-જાંખરાં ઊગી ગયાં હોય એટલે આપણાને કેડી નજરમાં ન આવે અને આપણે રસ્તો પાછો ગોતવો પડે. એમાં ભૂલા પડી જવાય, આડે રસ્તે ચડી જવાય. ક્યાંક જંગલમાં ખોવાઈ જવાય. પણ જે ભાગ્યશાળી, પુષ્યશાળી જીવ હોય એને સરળ રસ્તો મળી જાય. કે ભાઈ, તું આ રસ્તે ચાલ્યો જા તો તારું કામ થશે. આમ છતાં કૃ.દેવ કહે છે કે આવો સરળ રસ્તો મળ્યો પરંતુ ઉપાધિના કારણે તન્મયભક્તિ રહેતી નથી. તો કૃ.દેવને શું ઉપાધિ છે? તો કહે સંસાર અને સંસારી કાર્યો જેમાં મુખ્યત્વે સતત વેપારની પ્રવૃત્તિ. આખા દિવસનો વધુ સમય તેમને એમાં વ્યતીત કરવો પડે છે. આ પ્રવૃત્તિથી એમને ઘણી મુશ્કેલીઓ કે તકલીફો આવતી હોય. જેથી જેવી જોઈએ એવી તન્મયભક્તિ ન રહેતી હોય. અથવા એકધારાએ જે સતત જગૃતિ રહેવી જોઈએ એ રહેતી ન હોય. કૃ.દેવ કે જેને સરળ વાટ મળી છે એવો જ સરળ રસ્તો સોભાગભાઈ પાસે હતો અને એવો જ સરળ રસ્તો એકેક સાધક પાસે છે. સાધકને જે એકધારાપૂર્વક, વેગપૂર્વક આરાધન કરવું જોઈએ એ ઉપાધિના કારણથી થઈ શકતું નથી. આમ તો કૃ.દેવની આટલી ઊચી દશા અને એની સાથે આપણી ભૂમિકાની આપણે વિચારણા કરીએ છીએ પણ આપણું લક્ષ શું છે? કે કોઈપણ રીતે સાધક આ વાત યથાયોગ્ય રીતે સમજે. અને એ લક્ષે જ આપણો સ્વાધ્યાય થતો હોય છે અને એટલા માટે આ ઉપાધિ છે ને તે બધે જ વિભરૂપ થાય છે. અને એનાથી સતત એનું જે ચિત્ત છે તે અધ્યાત્મમય, શુભભાવમાં રહેવું જોઈએ, જરા પણ અશુભભાવમાં ન જરૂર જોઈએ અને તેમાં આધ્યાત્મિક ભાવો વિશેષ રહેવા જોઈએ તેને બદલે ઉપાધિથી તેમાં વિઘ્ન આવે છે. આથી ખેદ રહ્યા કરે છે અને વારંવાર વનવાસની ઈચ્છા થયા કરે છે. બસ, કૃ.દેવને આવો ભગવાન પ્રત્યેનો એકતાર સ્નેહ

જોઈએ છે પણ સંસારી ઉપાધિના કારણે એ રહેતો નથી એટલે એમને એ બધાથી છૂટી વનમાં જવાની ઈચ્છા થયા કરે છે. કૃ.દેવને તો વનમાં જવાની ઈચ્છા થાય છે પણ સાધકોને એવી ઈચ્છા થાય છે? કે આ બધું છોડીને વનમાં ચાલ્યો જાઉ? જો કે જીવને સંસાર છોડવાની ભાવના થાય એટલે એનામાં કંઈક થોડોખણો વૈરાગ્ય હોય તો જ તેને આવી ભાવના થાય અને જેમ જેમ એનો વૈરાગ્ય વધતો જાય તેમ તેમ એનો સંસાર પ્રત્યેનો આસક્તિભાવ છૂટતો જ જાય. પછી સંસારનાં જે કાર્યો તેને ખૂબ હોંશપૂર્વક-ઉત્સાહથી કરવાં ગમતાં હતાં તેવો ભાવ પછી તેનો રહેતો ન હોય. તેને તે બધું ઉપાધિરૂપ લાગે અને તેમ લાગવું જ જોઈએ. એનાથી છૂટવાની ભાવના અંતઃકરણથી રહ્યા કરતી હોય. કૃ.દેવને આ ભૂમિકાએ વનવાસમાં જવાની ઈચ્છા છે કેમ કે અંતરમાં વૈરાગ્ય ઉત્પત્ત થયો છે. પણ તેમનો વૈરાગ્ય તો કેવો છે? જો કે વૈરાગ્ય તો એવો રહે છે કે ઘર અને વનમાં ઘણું કરીને આત્માને લેદ રહ્યો નથી. તીવ્ર, જળદળતો વૈરાગ્ય છે કે એ ઘરમાં હોય કે વનમાં હોય, તેનો વૈરાગ્ય તો એકદમ તીવ્ર છે. એટલે એને આ જગતના પદાર્�ો પ્રત્યે મોહ અને આસક્તિભાવ રહ્યા નથી. આવો વૈરાગ્ય છે છતાં એને વનમાં જવાની ભાવના થાય છે તો એનું મુખ્ય કારણ બતાવે છે કે, પરંતુ ઉપાધિના પ્રસંગને લીધે તેમાં ઉપયોગ રાખવાની વાંરવાર જરૂર રહ્યા કરે છે, કે જેથી પરમ સ્નેહ પર તે વેળા આવરણ આશવું પડે, એને છૂટવાની ભાવના કેમ થાય છે? તો કહે પરમ સ્નેહ, બીજી રીતે કહીએ તો ભગવાનની અંદર જ મગન રહેવું, એટલે કે પોતાના આત્મસ્વરૂપની અંદર જ મગન રહેવું. આવી એક ભાવના. પણ આ સંસાર અને બધી સંસારની ઉપાધિ અને એનાં કાર્યો કરવાનાં હોય તો પોતાના આત્મસ્વરૂપમાંથી નીકળી એ બધાં જ કાર્યો પર એને ઉપયોગ દેવો

પડે ને જ્યારે એવું કરવું પડે ત્યારે એને એમ લાગે છે કે આ પરમ સ્નેહ છે ને એના પર એને આવરણ આવે છે અને એટલા માટે એને વનમાં જવાની ભાવના થયા કરે છે. હવે આટલું કહ્યા પછી કૃ.દેવનું સંકલ્પબળ કેટલું બળવાન અને મજબૂત છે કે, એવી પરમ સ્નેહતા અને અનન્ય પ્રેમભક્તિ આવ્યા વિના દેહત્યાગ કરવાની ઈચ્છા થતી નથી. તો આવી સ્નેહતા અને અનન્ય પ્રેમભક્તિ, બસ એ ન આવે ત્યાં સુધી આ શરીર જ નથી છોડવું એટલે કે એવી ભક્તિ લાવવી જ છે. અને તે કોઈપણ રીતે, તે ભક્તિ લાવવા માટે જે પણ મુકાબલો કે સામનો કરવો પડે તો એ કરીશ. કદાપિ સર્વાત્માની એવી જ ઈચ્છા હશે તો ગમે તેવી દીનતાથી પણ તે ઈચ્છા ફેરવશું. પણ પ્રેમભક્તિની પૂર્ણ લય આવ્યા વિના દેહત્યાગ નહીં કરી શકાય એમ રહે છે. કદાચ કર્મનો ઉદ્ય બળવાન હોય અને સંસારી કાર્યો વિશેષણો કરવાં પડે તો પણ આ પ્રેમ-ભક્તિની પૂર્ણ લય ન આવે ત્યાં સુધી તો દેહત્યાગ નહીં જ થાય. આવો દઢ સંકલ્પ કરે છે અને વારંવાર એ જ રટના રહેવાથી ‘વનમાં જઈએ’ ‘વનમાં જઈએ’ એમ થઈ આવે છે. બસ, આટલા માટે એને એકાંતમાં જઈને રહેવાની ભાવના રહ્યા કરે છે. એટલે કે બધાં જ સંસારી કાર્યોથી નિવૃત્ત થઈ વનમાં જવાની ભાવના થયા કરે છે. હવે કૃ.દેવની આટલું કહ્યા પછી પરિસ્થિતિ કેવી છે? કે તેમનો મોહમથી મુંબઈ નગરીમાં નિવાસ છે અને એને જે જીવો સાથે પનારો છે તે બધા જ મોહભાવથી, સંસારીભાવથી ભરેલા છે. બધા જ જીવો કોઈ ને કોઈ પોતાની સંસારી ભાવના એટલે કે બાધ્ય સુખની ભાવના પૂરી કરવા સતત પ્રયત્નશીલ છે. પ્રવૃત્તિશીલ છે. એમને પોતાની વર્તતી દશાવાળો માણસ કોઈ મળી શકે નહીં પણ સામાન્ય એવા સત્સંગીઓનો પણ મેળાપ થવો એના માટે કઠિન અને કપડું છે. એટલે

સોભાગભાઈને શું કહે છે ? કે, નિરંતર સત્સંગ હોય તો અમને ઘર પણ વનવાસ જ છે. જો આપનો સમાગમ હોય તો પછી ભલે અમે આ સંસારની વચ્ચે રહ્યા હોય પણ અમને પછી એ વનવાસ જેવું જ લાગશે. જે પરમાત્મા પ્રત્યેનો પરમસ્નેહ કૃપાળુદેવ ઈચ્છે છે તેના અનુસંધાનમાં કહે છે કે ગોપાંગનાની જેવી શ્રીમદ્ ભાગવતમાં પ્રેમભક્તિ વર્ણવી છે, એવી પ્રેમભક્તિ આ કળિકાળમાં પ્રામ થવી દુર્લભ છે, અમ જો કે સામાન્ય લક્ષ છે, તથાપિ કળિકાળમાં નિશ્ચળ મતિથી એ જ લય લાગે તો પરમાત્મા અનુગ્રહ કરી શીધ એ ભક્તિ આપે છે. આ સોભાગભાઈના લક્ષે જે વાત કરી છે તે એક એક સાધકને સ્પર્શ છે. દરેકે દરેક સાધકે આ વાત પર વિચારણ બરાબર કરવી જોઈએ કે હવે જ્યારે ભગવાન કૃષ્ણ હયાત હતા ત્યારે એ ભગવાન વાસુદેવની ગોપીઓ જ ભક્તિ કરતી હતી. તે પ્રેમાભક્તિ જેને ઉત્કૃષ્ટ ભક્તિ કહીએ, એ ઉત્કૃષ્ટ ભક્તિ એટલે પરાભક્તિ. એ પરાભક્તિ પ્રામ થાય તો પરિણામ શું આવે ? તો જેના અંતઃકરણની અંદર આવી ભક્તિ જાગે એને સાક્ષાત્ ભગવાનની પ્રાપ્તિ થાય. એટલે કે પોતાના આત્મસ્વરૂપની પ્રાપ્તિ થાય. હવે આવી ભક્તિ જે ગોપીઓના અંતઃકરણમાં હતી તે કળિકાળમાં પ્રામ થવી દુર્લભ છે. આ એક વાત તથાપિ કળિકાળમાં નિશ્ચળ મતિથી એ જ લય લાગે તો પરમાત્મા અનુગ્રહ કરી શીધ એ ભક્તિ આપે છે. કોઈ તો એમ કહે કે આવી ભક્તિ કળિકાળમાં પ્રામ થઈ જ ન શકે પણ જે જ્ઞાની મહાત્માઓ હોય તે આવી સંપૂર્ણ નકારાત્મક વાત તો કોઈ દિવસ સ્વીકારે જ નહીં. કેમ કે અનેક પ્રકારની જે વાતો છે તે અલગ-અલગ અપેક્ષાએ રજૂ કરવામાં આવેલી હોય અને એ અપેક્ષાપૂર્વકને બદલે જીવ એમ જ માની લે કે આવી ભક્તિ તો

હવે જાગે જ નહીં. પણ અંદરથી જો જીવ દ્વારા નિશ્ચય કરે કે મારે એવી ભક્તિ પ્રામ કરવી જ છે અને પછી એ નિશ્ચયને દ્વારા અને મજબૂત રાખી એ ભક્તિ પોતાની અંદર પ્રામ કરવા પ્રયત્ન ને પુરુષાર્થ કરે તો આ કળિકાળમાં એવી ભક્તિ પ્રામ થવી શક્ય છે. અશક્ય તો કંઈ જ નથી. તો ગોપીઓને એવી ભક્તિ પ્રામ થઈ અને બીજા જીવને કેમ ન થાય ? ગોપીઓ બધી ગૃહસ્થ અને સંસારી હતી તો એને ભક્તિ પ્રામ થઈ અને બધા બીજા સંસારી જીવોને કેમ પ્રામ ન થાય ? તો ગોપીઓનું જે ચિત્ત છે તે હમેશાં ભગવાન વાસુદેવમાં જ રહેતું. એના ચિત્તમાં એ બીજી કોઈ સંસારી વાતને ઘૂસવા કે પ્રવેશવા જ ન હે એટલે એના અંતઃકરણની અંદર એવી પ્રેમાભક્તિ હતી કેમ કે ગોપીઓ પોતાનો સમગ્રપણે બધો પ્રેમ ભગવાનમાં લગાવી અને એની ભક્તિ કરતી હતી. એવી ભક્તિ એને એટલા માટે ઊગી કે એનું ચિત્ત ભગવાનની અંદર સ્થિર રહેતું હતું. તો આપણને એમ થાય કે બાઈ, એ ગોપીઓએ કર્યું કેમ કે તે કાળ પણ સારો હતો. પણ આ તો કળિકાળ છે. તો કેમ થાય ? તો આવી ભક્તિ જીવને ચોક્કસ પ્રામ થઈ શકે કેમકે તે માટે એને સરળવાટ-સહેલો રસ્તો મળ્યો છે. બસ હવે એને તો જે સાધના મળી છે એ એના ચિત્તને બરાબર ત્યાં જ લગાડીને રાખે અને એના અંતઃકરણની અંદર ખૂબ પ્રેમભાવપૂર્વક જો એ ભક્તિ માટે પ્રયત્ન ને પુરુષાર્થ કરે તો આસ્તે-આસ્તે એની અંદર એ ભક્તિ વધતી જાય. એનો વિકાસ થતો જાય અને એમ કરતાં કરતાં આ ઉત્કૃષ્ટ ભક્તિની પ્રાપ્તિ જીવ કરી શકે. પણ એવી નિશ્ચળ મતિ હોવી જોઈએ. આ જે ભક્તિનું સ્વરૂપ છે એના બધા જ ભેદ બરાબર અંતઃકરણની અંદર બેસી જીવ જોઈએ. એટલે કે જીવ જે ચિત્તની એકાગ્રતાપૂર્વક ભગવાનની ભક્તિ કરી રહ્યો છે,

પછી એના ચિત્તની અંદર બીજી કોઈપણ વાતનું આકર્ષણ ઊભું થવું જ ન જોઈએ. અને એકધારાએ એ ભક્તિ કર્યા જ કરતો રહેવો જોઈએ. ગોપીઓને કોઈ વિકલ્પ નહોતા આવતા. ગોપીઓને તો પૂરેપૂરી શ્રદ્ધા હતી. અને ગોપીઓને ભગવાન સિવાય બીજું કોઈ દેખાતું પણ નહોતું. કદાચ બીજું કોઈ રૂપ ધારણ કરીને આવે ને તો પણ એ એની સામે જાય જ નહીં. આવી એના અંતઃકરણની અંદર દઢ, નિશ્ચલભાવના, શ્રદ્ધા હતી અને એ શ્રદ્ધાપૂર્વક ગોપીઓ ભગવાનની ભક્તિ કરી રહી હતી. જીવના અંતઃકરણની અંદર જેમ જેમ ભક્તિ જાગતી જાય ને એમ એમ એનાં અંદરનાં જે પરિણામો છે તે શુદ્ધ થતાં જ જાય, થતાં જ જાય. એ પરિવર્તન શરૂ જ થઈ જાય, પણ એમાં વિકલ્પો આવે તો ન થાય. વિકલ્પ એ જ અંતરાય છે. એ બધા અંતરાયો જીવે દૂર કરતા જવા જ જોઈએ. જડભરતજીની શ્રીમદ્ ભાગવતમાં સુંદર આખ્યાયિકા આપી છે; એ દશા વારંવાર સાંભરી આવે છે. અને એવું ઉન્મતાપણું પરમાત્માને પામવાનું પરમ દ્વાર છે. એ દશા વિદેહી હતી. જડભરતજીની કથા છે કે જીવારે જડભરતજીએ સંસાર છોડી દીધો અને જંગલમાં જઈને નિવાસ કર્યો. ત્યાં તે પોતાની આરાધના કરવા લાગ્યા. કેમકે તેઓએ બધો જ સંગ છોડી, એકલા જંગલમાં રહી અસંગ બન્યા. આમાં તેઓને હરણનું તાજું જન્મેલ બચ્યું, કે જે એકદમ નાનું અને એકલું હતું, તે હરણના ઝુંડમાંથી છૂટું પડેલું તે જોયું. બચ્યું નજરમાં આવતાં તેમના દિલમાં તેના માટે એક દયાભાવ ઉત્પત્ત થયો કે જો આ બીજા પશુઓના હાથમાં આવશે તો તેને તે ફારી ખાશે. એટલે એને પોતાની સાથે લીધું. તેના માબાપથી છૂટું પડેલ તેથી તેની માવજત ભરતજીએ લેવા માંડી, તેમાં આ બચ્યા પ્રત્યે ભરતજીને

થોડેઘણો મોહભાવ થઈ ગયો. આ મોહભાવ થયો એટલે ભરતજીનો એક ભવ વધી ગયો. એટલે બીજા ભવમાં જ્યારે એ જડભરત થયા ત્યારે તેણે એવો નિશ્ચય કર્યો કે મારે હવે કોઈ સંગ કરવો જ નથી. આમ એકદમ દઢ કર્યું, કેમ કે સંગ છે તે જ મોહનું કારણ છે. એટલે મારે હવે મોહભાવ થવા દેવો નથી. એટલે આમ એકદમ અસંગ રહેવાનો નિશ્ચય કરી ભરતજીએ એમની આરાધના શરૂ કરી ત્યારે એ વિદેહી દશાને પ્રામ કરી શક્યા. એટલે કે આત્મસ્વરૂપની પ્રાપ્તિ કરીને દેહ છતાં તે દેહાતીત રહેતા હતા તો કહે છે ભરતજીને હરણના સંગથી જન્મની વૃદ્ધિ થઈ હતી અને તેથી જડભરતના ભવમાં અસંગ રહ્યા હતા. એવાં કારણથી મને પણ અસંગતતા બહુ જ સાંભરી આવે છે; અને કેટલીક વખત તો એવું થઈ જાય છે કે તે અસંગતા વિના પરમ દુઃખ થાય છે જીવારે જીવ આવો દઢ અસંગ બનવાનો નિશ્ચય કરે છે, કે મારે બધા સંગ છોડી દેવા છે ત્યારે તે પરમાત્માને પ્રામ કરી શકે છે. એટલે કે દ્રવ્ય અને ભાવ બને રીતે જીવને બધા સંગ છૂટી જવા જોઈએ. જો એ છૂટી જાય તો તે પોતાનું કામ કરી શકે. પછી એમની આ વિદેહી દશા થઈ. જો કે પ.કૃ.દેવને અસંગતા બૂબ જ સાંભરી આવે છે. એમને અસંગતા તો છે જ નહીં કેમકે કૃપાળુદેવને સંસારી અનેક લોકોનો સંગ છે. અને આમાં કહે છે કે અસંગતા વિના પરમ દુઃખ થાય છે અને એ દુઃખની બાબતમાં એ શું કહે છે? કે, યમરાજા, હવે યમરાજાથી કોણ બીતું ન હોય? જીવને સૌથી વધુ ભય મોતનો હોય. પણ પ.કૃ.દેવને અંતકાળે યમ દુઃખદાયક નથી લાગતો પણ સંગ દુઃખદાયક લાગે છે. સંસારમાં જે બહુ દુઃખી હોય અને અંતે એને એમ થાય કે હવે આનાથી છૂટું તો સારું. તો અંદરથી બધાને કીધા કરે કે ભગવાન મને છોડે તો સારું, છોડે તો સારું. પરંતુ યમરાજાને જુએ ને ત્યારે એને પણ એમ થઈ

જાય કે આ ક્યાં મને લેવા આવ્યો? આમ, ભાવના તો છૂટવાની કરી અને એને છોડાવવા યમરાજ આવ્યો તો એને એ દુઃખદાયી કહે છે. છતાં પણ આની અંદર કહે છે કે કદાચ બગવાન અને મજબૂત જીવ હોય અને કદાચ મોતથી બીવે પણ નહીં, અને એને દુઃખદાયક પણ નહીં લાગતો હોય. મૃત્યુ વખતનું દુઃખ તો જીવને ખૂબ સત્તાવતું હોય છે પણ એનાથી વિશેષ દુઃખ કૃ. દેવને સંગથી લાગી રહ્યું છે. પછી કહે છે એમ અંતર્વર્તિઓ ઘણી છે કે જે એક જ પ્રવાહની છે. લખી જતી નથી; રહ્યું જતું નથી; અને આપનો વિયોગ રહ્યા કરે છે. સુગમ ઉપાય કોઈ જડતો નથી. અંતર્વર્તિઓ તો ઘણી છે જે એક જ પ્રવાહની છે. આમ અંદરની અંતર્વર્તિઓ તો પ.કૃ. દેવને કેટલી બધી ચાલતી હશે. તે એક જ પ્રવાહની છે એટલે ક્યો પ્રવાહ? તો કહે પરમાત્મા પ્રત્યેનો પરમસ્નેહ. એટલે કે સતત જાગૃતિ, આત્મજાગૃતિ-આ જ એનો લક્ષ છે. અંતર્વર્તિઓ અનેક પ્રકારની ચાલે છે તેમ તેઓએ જણાયું, અને એ બધી જ જે આંતરિકની વિચારણા છે તે લખી શકાય તેમ નથી એમ કહે છે. પણ આપણે તો આત્મજ્ઞાની મહાત્મા પુરુષ, એની અંતર્વર્તિઓ કેવી હોય તેની કદાચ કલ્પના પણ ન કરી શકીએ, પણ આ જ્ઞાનમાર્ગમાં જે લોકો થોડાઘણા પણ સ્થિર થયા હોય એને કંઈક થોડો અણસાર આવે કે જ્ઞાનીપુરુષની અંતર્વર્તિઓ કેવી હોય? સાધારણ ખ્યાલ આવે. તો પ.કૃ. દેવ કહે છે કે તે લખી જતી નથી, રહ્યું જતું નથી. આવી પરિસ્થિતિ છે. સહેવાય પણ નહીં અને રહેવાય પણ નહીં. બસ, પ.કૃ. દેવને આવા સમયમાં સોભાગભાઈનો વિયોગ સાલે છે. આ બધાથી છૂટવા માટેનો સરળ ઉપાય જો પ્રામથી જાય તો તો પ.કૃ. દેવ ક્યારના એ ઉપાય કરીને નીકળી ગયા હોય પણ એવો કોઈ સુગમ ઉપાય એમને જડતો નથી. હવેનાં જે બે વચનો છે તે ખૂબ ખૂબ

મહત્વનાં છે. જેમ કહીએ કે આધ્યાત્મિક માર્ગના પંથીઓ અને ખાસ કરીને એકેક સાધક માટે ખૂબ ખૂબ મહત્વ ધરાવતાં એ વચનો છે કે, ઉદ્યક્રમ ભોગવતાં દીનપણું અનુકૂળ નથી. ભવિષ્યની એક ક્ષાળનો ઘણું કરીને વિચાર પણ રહેતો નથી. કર્મનો ઉદ્ય તો ચિત્ર-વિચિત્ર હોય છે. અને એ વખતે એ દીન બની જાય છે. ભગવાનને એ કોઈ દિવસ યાદ ન કરતો હોય, પણ દુઃખ આવે ને એટલે ગરીબદી બનીને ભગવાન પાસે જાય, મંદિરમાં જાય, ક્યાંય બીજે કે ત્રીજે જાય અને દીન બની ભગવાનને કહે કે, “હવે તું મારું આ દુઃખ દૂર કર, મારી મુશ્કેલી દૂર કર, મને પ્રભુ તું ઉગાર, બચાવ.” જેમ ભગવાન પાસે દીન બને તેમ ડોક્ટર પાસે જઈને પણ દીન બની જાય કે તેને બચાવનાર ડોક્ટર જ છે. તેનું દરદ જવા માટે ડોક્ટરને દીન બની આજીજ કરે. આમ મુશ્કેલીમાં તે દીન બની કોઈ ને કોઈ પાસે તેને ઉપાધિમાંથી મુક્ત કરે એવી યાચના સતત કર્યો જ કરતો હોય છે. એટલે આપિ, વ્યાપિ ને ઉપાપિ એ જે ન્રિવિષ તાપાગિન છે અને કોઈપણ તાપાગિનો અનુભવ કરતો જીવ છે ને એ પોતે દીન તો રહેતો હોય પરંતુ પોતાના ચિત્તને એટલું બધું દુઃખમય બનાવી દે કે કદાચ તેનું દુઃખ સાવ નાનું હોય તો પણ એનું એ ચિત્ત અને એકદમ મોઢું બનાવી દે અને એ દુઃખ એટલું મોઢું બની જાય કે પછી એને પોતાને જ લાગે કે મારા જેટલું દુઃખ બીજા કોઈને ન હોય. પાછો તે કહે કે બધાને મારા જેવું દુઃખ આવે ત્યારે જ ખબર પડે કે એ દુઃખ કેવું છે? લગભગ બધા જીવને એમ થાય કે મને જે દુઃખ છે એ સૌથી વધુ મુશ્કેલીવાળું છે. તે એટલો બધો દીનહીન બની જાય કે આધ્યાત્મિક માર્ગમાં એને જે પુરુષાર્થ કરવાનો છે એ એનો ઢીલો પડી જાય. એની નિયમિતતા છૂટી જાય, બધા આધ્યાત્મિક સાધનાના કમ છૂટી જાય, કદાચ કમ બંધ પણ થઈ જાય. અને એમ થાય કે

આટલી બધી તકલીફમાં આ બધું થાય પણ કેવી રીતે ? ધ્યાન કરવા બેસું તો મને આ ઉપાધિ જ સીધી મગજમાં આવે છે અને એનો ભીડો એવો છે કે મને એમ લાગે છે કે કદાચ ધ્યાન છોડી દઉં તો મને થોડો આરામ લાગે છે. જો આવી પરિસ્થિતિ જીવ ભોગવતો હોય તો એની સામે જે કાંઈ મુશ્કેલી આવે તો તેનો સામનો કરવાને શક્તિમાન બની જ ન શકે. એની શક્તિ હણાતી જાય. જેમ જેમ દીનતા આવે તેમ તેમ તેની આંતરિક શક્તિ ઘટતી જાય. જો એ પોતાના આધ્યાત્મિક કમ છોડી દે ને તો પછી એને ઠેકાણે પડવું બહુ મુશ્કેલ બની જાય. પણ જે જીવ ગમે તેવી મુશ્કેલીમાં બધી દીનતા છોડી અંતઃકરણથી એમ કહે કે મને દેવ, શુદ્ધ, ધર્મનું શરણ છે. મારી બધી ઉપાધિ અથવા તો મારું બધું સમગ્રપણે મેં ભગવાનને સમર્પિત કરી દીધું છે તો મારે શા માટે દીન બનવું ? મારી જે ઉપાધિ છે તે, પણ ભગવાનની છે. મને જે સારું થવાનું છે એ અને જે ખરાબ થવાનું છે તે બધું ભગવાનનું છે. મારું તો કંઈ છે જ નહિ અને આવી રીતે જ્યારે આંતરિક રીતે એ બળવાન બને અને એ બળપૂર્વક એનું પોતાનું આરાધન ચાલુ રાખે તો એનું કામ સરળ બનવા મંડે એટલે કે ઉદ્યક્રમ ભોગવતાં દીનપણું અનુકૂળ નથી. આ ખાસ એક એક આરાધકે જ્યાલમાં રાખવા જેવી વાત છે. પછી ભવિષ્યની એક ક્ષણનો, ઘણું કરીને વિચાર પણ રહેતો નથી. મુખ્ય વાત તો એ છે કે જે જ્ઞાની હોય એ વર્તમાનમાં જ જીવતાં હોય, પણ સંસારી જીવો છે તે કાં તો ભૂતકાળમાં, કાં તો ભવિષ્યકાળમાં જીવતાં હોય, પણ વર્તમાન હોય ને તેમાં તો જીવતાં જ ન હોય. તેમાં પણ મુખ્યપણે એને જે ઉપાધિ છે એ કેમ દૂર થશે ? એ દૂર કરવા શું કરવું જોઈએ ? આવા બધા ભવિષ્યના જ વિચારો કરતો હોય. ઉપાધિ આવી પછી એ ઉપાધિ નહીં જાય તો ? એ ઉપાધિ નહીં જાય એમ માની વિચારમાં એની

પડતી શરૂ કરે કે પછી આમ થશે, આમ થશે. પડતી કરતો કરતો, દુઃખી થતો થતો ઠેઠ પોતાના મૃત્યુ સુધી પહોંચી જાય અને કોઈક જીવ તો વિચારમાં પોતાનું મૃત્યુ પણ જોઈ લે. આમ, એનું ચિત છે તે દુઃખમય બની જાય જેનાથી સતત તે આર્તધ્યાન ને રૌદ્રધ્યાન કરી કર્મનું બંધન કર્યા જ કરે. પણ જેને પોતાનું આધ્યાત્મિક ઘડતર કરવું છે એને અહીંથી સ્વાધ્યાયમાંથી ઊભા થયા પછી શું કરવું છે ને એનો પણ વિચાર છોડી દેવો જોઈએ. પોતાને વર્તમાનમાં જે કરવાનું છે તેના પર જ પૂરેપૂરો લક્ષ આપી એ આરાધન કરવું જોઈએ. આગળ-પાછળના ખોટા વિચારો જીવને પરેશાન કરે એટલે એને જે એકાગ્રતા જોઈએ એ એકાગ્રતા લાવી ન શકે. પણ ભવિષ્યમાં તો કર્મના ઉદ્ય મુજબ જેમ થવાનું હશે એમ જ થશે. એ બધા વિચાર કરીને દુઃખી ન થતાં, ચિતા ન કરતા, જીવે ધ્યાન કરતો હોય તો ધ્યાનનો જ, ભક્તિ કરતો હોય તો ભક્તિનો જ પુરુષાર્થ કરવો જોઈએ. સ્વાધ્યાય, સત્સંગ કરતો હોય તો એમાં જ એકાગ્ર થઈને સાંભળવું જોઈએ. આવી રીતે એને વર્તમાનમાં જ જીવવાની પ્રેક્ટીસ પાડી દેવી જોઈએ. સોભાગ્યાઈને એમ છે કે જો મારી આર્થિક પરિસ્થિતિ આમ ને આમ ખરાબ ને ખરાબ થતી જશે તો હું રસ્તાનો રજણો ભિખારી બની જઈશ, મારા કુટુંબીજનોને શું ખવડાવીશ ? મારો જે મોભો, માન, મરતબો, ક્રીતિ છે એ બધું ખતમ થઈ જશે. તો શું થશે ? આવી અનેક પ્રકારની ફિકરો થયા કરતી હોય એટલે એને જે પુરુષાર્થ કરવાનો છે સાધનાનો તે થઈ શકે નહીં. તેથી પ.કૃ.દેવ તેમને ભવિષ્યની એક પળની પણ ચિતા કરવાની ના પાડે છે. આમ, પ.કૃ.દેવે આ બસે વાક્યોને પોતાના જીવનમાં આત્મસાતુ કરી લીધાં.

(કુમશઃ)

(આગળનો પત્ર હવે પછીના અંકમાં આપવામાં આવશે.)

પત્રાંક - ૮૧૩

સમાધિ મરણ માટેની તૈયારીનો પત્ર

આ પત્ર ગોધ્યાવીના વનમાળીદાસ ઉમેદરામ પર લખવામાં આવ્યો છે, ખૂબ જ અગત્ય ધરાવતો એવો આ પત્ર છે. શારીરિક અશાંતા વખતે કેમ વર્તવું ? તેમજ આત્મસાક્ષાત્કાર કર્યા પછી આગળ વધવા શું પુરુષાર્થ કરવો તેનું માર્ગદર્શન આ પત્રમાંથી પ્રાપ્ત થાય તેમ છે. “પત્ર સંપ્રાપ્ત થયું. અત્ર સમાધિ છે.” જેને પત્ર લખ્યો છે તેનો પત્ર મળ્યો છે તેમ જ્ઞાવી પોતાની આંતરિક દશા શું છે, તે દર્શાવ્યું છે. એટલે કે “અત્ર સમાધિ છે”- આત્મા સમભાવમાં રહેલો છે, સમતારૂપ ઉદાસીન પરિણાતિમાં સ્થિત છે. તો સમાધિ વિષે શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજી શું કહે છે તે તેમના પત્રોમાંથી જ વિચારીએ.

“આત્મભાવ યથાર્થ જેને સમજાય છે, નિશ્ચળ રહે છે, તેને એ સમાધિ પ્રાપ્ત હોય છે. ચો તરફ ઉપાધિની જવાલા પ્રજવલિત હોય તે પ્રસંગમાં સમાધિ રહેવી એ પરમ દુષ્કર છે... અમને પણ આશ્રય થઈ આવે છે, તથાપિ એમ પ્રાપ્તે વર્ત્યા કરે છે, એવો અનુભવ છે.” (વ.પ.૩૨૪/પા.-૩૧૫)

“અત્ર સમાધિ છે. પૂર્ણ જ્ઞાને કરીને યુક્ત એવી જે સમાધિ તે વારંવાર સાંભરે છે.” (વ.પ.૩૨૩/પા.-૩૧૫) “અવિકલ્પ સમાધિનું ધ્યાન જ્ઞાનવાર પણ મટઠું નથી. તથાપિ અનેક વર્ષો થયાં વિકલ્પરૂપ ઉપાધિને આરાધ્યા જઈએ છીએ... અવિકલ્પ સમાધિમાં સ્થિત એવા જ્ઞાનીને તો તે ઉપાધિ પણ અબાધ છે. અર્થાત્ સમાધિ જ છે.” (વ.પ.-૩૨૮/પા.-૩૨૯) “એક અવિકલ્પ સમાધિ સિવાય બીજું ખરી રીતે સ્મરણ રહેતું નથી, ચિંતન રહેતું નથી, રૂચિ રહેતી નથી, અથવા કંઈ કામ કરાતું નથી. (વ.પ.-૩૨૮/પા.-૩૧૭) “સાંસારિક

ઉપાધિ અમને પણ ઓછી નથી. તથાપિ તેમાં સ્વપણું રહ્યું નહીં હોવાથી, તેથી ગભરાટ ઉત્પન્ન થતો નથી. તે ઉપાધિના ઉદ્દ્યકાળને લીધે હાલ તો સમાધિ ગૌણભાવે વર્તે છે અને તે માટેનો શોચ રહ્યા કરે છે.” (વ.પ./૩૨૮/પા.-૩૧૭) “અત્ર ભાવ સમાધિ તો છે,... પણ દ્વય સમાધિ આવવાને માટે પૂર્વકર્મ નિવૃત્ત થવા દેવાં યોગ્ય છે.” (વ.પ.-૩૪૧/પા.-૩૨૨) “અત્ર સમાધિ છે. જે સમાધિ છે તે કેટલેક અંશે છે અને જે છે તે ભાવ સમાધિ છે. (વ.પ./૩૪૩/પા.-૩૨૨)

“શરીર ઠીક રહે તે પણ એક જાતની સમાધિ, મન ઠીક રહે તે પણ એક જાતની સમાધિ. સહજ સમાધિ એટલે બાધ્ય કારણો વગરની સમાધિ. તેનાથી પ્રમાદાદિ નાશ થાય. જેને આ સમાધિ વર્તે છે, તેને.... શાતા-અશાંતા બને સમાન છે. તેને સહજ સમાધિ કહી. સમક્ષિત દાખિને અંશે સહજ પ્રતીતિ પ્રમાણે સદાય સમાધિ છે. સમક્ષિત દાખિને જીવને સહજ સમાધિ છે. સત્તામાં કર્મ રહ્યાં હોય તો પણ પોતાને સહજ સમાધિ છે. બહારનાં કારણોથી તેને સમાધિ નથી, આત્મામાંથી મોહ ગયો તે જ સમાધિ છે.” (૩.૬૧.-૧૧/૧૨૧) “ભગવાન જિને ઉપદેશેલો આત્માનો સમાધિમાર્ગ શ્રી ગુરુના અનુગ્રહથી જાણી, પરમ પ્રયત્નથી ઉપાસના કરો.” (આ.પ.અ.દા.નો-૨/૨૧-પા.૮૨૪) “જેમ જેમ ઉપાધિનો ત્યાગ થાય તેમ તેમ સમાધિસુખ પ્રગટે છે.” (વ.પ.૫૭૦/પા.-૪૫૨)

“અનિત્ય પદાર્થ પ્રત્યે મોહબુદ્ધિ હોવાને લીધે આત્માનું અસ્તિત્વ, નિત્યત્વ અને અવ્યાબાધ સમાધિસુખ ભાનમાં આવતું નથી. (વ.પ.-૫૭૦/પા.-૪૫૩)

નિદ્રાદિ પ્રકૃતિ, (કોધાદિ અનાદિ વૈરી) તે પ્રતિ ક્ષત્રિયભાવે વર્તવું, તેને અપમાન દેવું, તે છતાં ન માને તો કૂર થઈ ઉપશમાવવી, તે છતાં ન માને

તો ખ્યાલમાં રાખી વખત આવે તેને મારી (ક્ષય કરી) નાંખવી. આમ શૂર ક્ષત્રિયભાવે વર્તવું, જેથી વૈરીનો પરાભવ થઈ સમાધિ સુખ (પ્રગટ) થાય.” (ઉ.નો ૩૬/પા.-૬૭૮)

સમાધિ, સમાધિની પ્રાપ્તિ અને સમાધિ સુખ વિષે પ.કૃ.દેવના શબ્દોમાં આપણે વિચાર્યુ હવે આગળ શું કહે છે તે જોઈએ.

“અક્ષમાત શારીરિક અશાતાનો ઉદ્ય થયો છે અને તે શાંત સ્વભાવથી વેદવામાં આવે છે એમ જાણવામાં હતું, અને તેથી સંતોષ પ્રાપ્ત થયો હતો.”

એટલે કે શારીરિક અશાતાના સમયે પણ શાંત ભાવથી વેદન કરવામાં આવે છે તેમ જાણ હતી અને તમારા પત્રથી તેની જાણ પણ થઈ, તેથી તે જાણીને સંતોષ પ્રાપ્ત થયો છે. શાંત ભાવથી વેદવાથી સકામ નિર્જરાનો લાભ મળી રહ્યો છે. કર્મનો જથ્થો ઘટી રહ્યો છે તેમ જાણવાથી-જણવાથી સંતોષ પ્રાપ્ત થયો છે.

“સમસ્ત સંસારી જીવો કર્મવશાત્ શાતા-અશાતાનો ઉદ્ય અનુભવ્યાં જ કરે છે, જેમાં મુખ્યપણે તો અશાતાનો જ ઉદ્ય અનુભવાય છે.”

જગતમાં રહેલા સંસારી જીવોની એ પરિસ્થિતિ જોવામાં આવે છે કે પોતે અણસમજજ્ઞ ભાવે-અજ્ઞાન ભાવે-બાંધેલા કર્મ પ્રારબ્ધ રૂપ થઈ ઉદ્ય આવતાં કાં તો શાતાનો અનુભવ કરે છે કે અશાતાનો જ અનુભવ કરે છે, પણ મુખ્યતાએ તો જીવો અશાતાનો જ ઉદ્ય અનુભવતા હોય છે અને અજ્ઞાન સહચારી હોવાથી પાછા તેવા જ અશાતાના ઉદ્ય ભોગવવા પડે તેમ જ વર્તતા જોવામાં આવે છે, પણ તમે શાંત ભાવે વેદવાનું રાખ્યું છો. તેથી સંતોષ પ્રાપ્ત થયો છે.

“કુવચિત્ અથવા કોઈક દેહ સંયોગમાં શાતાનો ઉદ્ય અધિક અનુભવાતો જણાય છે, પણ વસ્તુતાએ

ત્યાં પણ અંતરદાહ બળ્યા જ કરતો હોય છે.”

ક્યારેક કોઈને દેહિક શાતાનો ઉદ્ય અધિક પ્રમાણમાં જણાતો હોય છે, પણ નિશ્ચયથી જો વિચારીએ તો તેવા જીવોને અંતરમાંનો સંસારનો દાહ બાળી રહેલો જોવામાં આવે છે, કારણ કે જે કાંઈ મળી રહ્યું હોય તેમાં સંતોષ ન માનવાથી અંતરમાં ઉકળાટ-આકુળતા-વ્યાકુળતા વેદાતી જણાય છે.

“પૂર્ણજ્ઞાની પણ જે અશાતાનું વર્ણન કરી શકવા યોગ્ય વચન યોગ ધરાવતા નથી, તેવી અનંત અનંત અશાતા આ જીવે ભોગવી છે, અને જો હજુ તેનાં કારણોનો નાશ ન કરવામાં આવે તો ભોગવવી પડે એ સુનિશ્ચિત છે.”

આપણા જીવે અનંતકાળના પરિભ્રમજ્ઞમાં જે અશાતા ભોગવી છે, તેનું વર્ણન કરવા માટે પૂર્ણજ્ઞાની પણ પૂર્ણ વચન યોગ ધરાવતા નથી. આવા પ્રકારની અનંતાનંત અશાતા આ જીવે ભોગવી છે, એટલે કે અનાર્થકુળમાં, તિર્યંચના ભવમાં, નરકમાં, નિગોદમાં જે અશાતા આ જીવે ભોગવી છે તેનું વર્ણન જ કરી શકાય તેમ નથી, કારણ કે તે તો જે ભોગવે તેને જ અનુભવમાં આવે, કહી શકાય તેમ નથી. જો હજુ પણ તેવી અશાતા ભોગવવા રૂપ કારણો આપણા પરિણામમાં રહ્યાં હોય તો તેને દૂર ન કરવામાં આવે તો તેવા પ્રકારની જ અનંતા અશાતા આગામી કાળમાં ભોગવવી પડે એ સુનિશ્ચિત છે. માટે જે પણ ઉદ્યરૂપ થયું હોય તેને સમભાવે વેદવાનો પુરુષાર્થ જ જીવ માટે શ્રેયસ્કર છે અને તમે તેમ ભોગવવા પ્રયત્નશીલ છો તેથી સંતોષ થયો છે.

“એમ જાણી વિચારવાન ઉતામ પુરુષો તે અંતરદાહરૂપ શાતા અને બાહ્યાભ્યંતર સંકલેશ પ્રજ્વલન એવી અશાતાનો આત્યંતિક વિયોગ કરવાનો માર્ગ ગવેષવા તત્પર થયા, અને તે

સન્માર્ગ ગવેષી, પ્રતીત કરી, તેને આરાધી, અવ્યાબાધ સુખ સ્વરૂપ એવા આત્માના સહજ શુદ્ધ સ્વભાવરૂપ પરમ પદમાં લીન થયા.”

વિચારવાન ઉત્તમ પુરુષો આવા પ્રકારની અંતરદાહ રૂપ શાતા અને સંકલેશ-કલેખિત પરિણામને કારણે ઊભી થતી એવી અશાતા ફરીને ઊભી ન થાય તેવી રીતે તેનો નાશ કરવાનો માર્ગ શોધવા તત્પર થયા, તેમ કરી માર્ગ શોધી લીધો, અને શોધીને તે માર્ગ ઉપર પ્રતીતિ આણી-શ્રદ્ધા લાવી માર્ગ જેમ યથાતથ છે તેમ આરાધવાનો પુરુષાર્થ કર્યો અને એ દ્વારા પોતાના પૂર્વ બાંધિલાં કર્માનો સહજપણે-સમતાભાવને ધારણ કરીને ક્ષય કર્યો. તેથી પોતાના આત્માના સહજ (સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપી હરહાલતમાં જરૂરી જુદ્દો) એવા શુદ્ધ આત્મસ્વરૂપ પરમપદમાં લીન થયા. એટલે કે સંસાર પરિભ્રમણને ટાળીને નિર્વિષને પ્રામ કરી લીધું.

હવે પછી પૂર્વ થયેલા મહાપુરુષો અશાતા વેદનીયની તીવ્રતા વખતે કેમ વર્ત્યો છે તેના પર વિચાર કરવામાં આવેલ છે.

“શાતા-અશાતાનો ઉદ્ય કે અનુભવ પ્રાપ્ત થવાનાં મૂળ કારણોને ગવેષતા એવા તે મહત્વ પુરુષોને એવી વિલક્ષણ સાનંદાશ્રયક વૃત્તિ ઉદ્ભવતી કે શાતા કરતાં અશાતાનો ઉદ્ય સંપ્રામ થયે અને તેમાં પણ તીવ્રપણે તે ઉદ્ય સંપ્રામ થયે તેમનું વીર્ય વિશેષપણે જાગૃત થતું, ઉલ્લાસ પામતું, અને તે સમય કલ્યાણકારી અધિકપણે સમજાતો.”

શાતા કે અશાતાના ઉદ્યનાં મૂળ કારણોને પુરુષાર્થી બનેલા એવા તે મહાપુરુષોને એવી આનંદ સાથે આશ્રય પમાડે તેવી આંતરિક વૃત્તિ ઊભી થતી કે તેઓ શાતાના ઉદ્ય કરતાં આશાતાનો ઉદ્ય પ્રામ થાય અને તેમાં પણ તીવ્રપણે તે ઉદ્ય પ્રામ થવાથી એમનો પુરુષાર્થ વિશેષપણે સ્હુરાયમાન થતો અને

વીર્ય ઉલ્લસિત થતું, કારણ કે તેઓ જાગૃત હોવાથી તેઓને અશાતા વેદનીયનો સમય વધારે કર્માનો ક્ષય કરવા માટે ઉપયોગી જણાતો તેમજ તેવા સમયને વધારે કલ્યાણનું કારણ તેઓને સમજાતું. અશાતા વેદનીયના ઉદ્યમાં જાગૃતપણે સમભાવ, દ્રષ્ટાભાવ રાખી તેનું વેદન કરતાં, જેથી ઉદ્ય આવેલાં અશાતા વેદનીયનાં કારણો શાંત થતાં જણાતાં. કારણ કે હાલમાં સમભાવમાં રહેવાથી પાછળથી ઉદ્યરૂપ થવારૂપ અશાતા વેદનીય કર્માનો ઉદ્ય કાં તો મંદ થઈ જઈ ઉદ્ય આવે અને કાં તો પ્રદેશરૂપ બની વિપાકોદ્ય આવ્યા વિના ખરી પણ જાય. આથી જ મહાપુરુષોને અશાતાનો સમય વધારે કલ્યાણરૂપ લાગતો હોય છે. જેથી સમભાવને આધારે અનંતા કર્માને જપાટાબંધ જેરવી શકાય.

“કેટલાક કારણ-વિશેષને યોગે વ્યવહાર દસ્તિથી ગ્રહણ કરવા યોગ્ય ઔષધાદિ આત્મ-મર્યાદામાં રહી ગ્રહણ કરતા, પરંતુ મુખ્યપણે તે પરમ ઉપશમને જ સર્વોત્કૃષ્ટ ઔષધરૂપે ઉપાસતા.”

મહત્વ પુરુષો કોઈક એવું કારણ-વિશેષપણે જણાય તો વ્યવહાર દસ્તિથી ગ્રહણ કરવા યોગ્ય ઔષધ ગ્રહણ કરતા હોય છે, પણ તે સાથે એ પણ જ્યાલ રાખતા હોય છે કે તે ઔષધ નિરાપરાધી, અહિસક હોવાં જોઈએ તેનો જ્યાલ જાગૃત રાખી ગ્રહણ કરતા હોય છે, પણ મુખ્યપણે તો અશાતાના ઉદ્યમાં પોતાને પ્રાપ્ત થયેલ સાધના માર્ગરૂપ પરમ ઉપશમને જ અવગાહતા એટલે કે સાધના માર્ગનો જ આશરો ગ્રહણ કરતા હોય છે, એટલે કે અશાતા વેદનીયનો સમય ધ્યાન-કાયોત્સર્વમાં જ પસાર કરવાનો પુરુષાર્થ કરતા હોય છે. તેને જ તેઓ સર્વોત્કૃષ્ટ ઔષધરૂપે આરાધતા-ઉપાસતા હોય છે.

(પ.પૂ.બાપુજી) સદ્ગુરુદેવ પણ વારંવાર કહેતા કે “અશાતાના ઉદ્યમાં જો સાધન ઉપર જઈ

શકાય તો એના જેવું બીજું કોઈ ઔષધ નથી. તેઓ તો એમ પણ કહેતા કે લોહીનું દબાણ વધી ગયું હોય અને જો ‘ઉપશમ’નો સહારો લઈ લેવામાં આવે તો દબાણ એકદમ ઘટી સામાન્ય બની જાય. સૌથી આત્મ ઔષધ આ ‘ઉપશમ’નો આશરો લેવો તે જ છે.

હવે અનુભવ થયા પછી કેવી રીતે આગળ વધી શકાય તેનું માર્ગદર્શન આપે છે.

“ઉપયોગ લક્ષણો સનાતન સ્કુરિત એવા આત્માને દેહથી, તૈજસુ અને કાર્મણ શરીરથી પણ ભિન્ન અવલોકવાની દાખિલ સાધ્ય કરી, તે ચૈતન્યાત્મક સ્વભાવ આત્મા નિરંતર વેદક સ્વભાવવાળો હોવાથી, અબંધ દશાને સંપ્રાપ્ત ન થાય ત્યાં સુધી શાતા-અશાતારૂપ અનુભવ વેદ્યા વિના રહેવાનો નથી એમ નિશ્ચય કરી.”

ઉપયોગ એ આત્માનું લક્ષણ છે અને ગુણ પણ છે. ઉપયોગની હાજરી વગર આપણે કાંઈપણ કરી શકતા નથી. ઉપયોગ એટલે ચેતના, ચેતના બે પ્રકારની છે-દર્શનચેતના અને જ્ઞાનચેતના. આપણી જ્ઞાન ચેતના આત્મારે અજ્ઞાન ચેતના રૂપ જ રહેલી છે. તે અજ્ઞાન ચેતનાને-જે શરીરભાવમાં જાગૃત છે, તેને દૂર કરી જ્ઞાનચેતના પ્રગટ કરવાનો પુરુષાર્થ કરવાની વાત અહીં કહેવામાં આવી છે, તો ઉપયોગ તો સતત સ્કુરાયમાન થઈ રહ્યો છે. એક સમય માટે પણ તે અટકી જાય તો આત્મા જડ થઈ જાય એટલે કે તેનું અસ્તિત્વ જ મટી જાય. એમ તો બને જ નહીં તો ઉપયોગ જેનું લક્ષણ છે એવા આત્માને, દેહથી એટલે ઔદ્યારિક શરીરથી, તૈજસુ એટલે ચયાપચયની કિયાનું જે નિયમન કરે છે, શરીરની ગરમી અને સ્કૂર્ટિ ટકાવી રાખવાનું કાર્ય કરે છે તેનાથી, અને કાર્મણ શરીર જે કર્મના પુદ્ગલોરૂપે આત્માના પ્રદેશો પર લાગેલું છે-તે નાણોથી ભિન્ન અવલોકનવાળી દાખિલ સાધ્ય કરીને

આત્માનો સાક્ષાત્કાર કરી લેવાનો છે. આથી આત્મા નવા કર્મનું બંધન કરતો અટકતો જાય છે. વળી આત્મા ચૈતન્યાત્મક સ્વભાવવાળો રહેલો છે. ચૈતન્યતા લક્ષણ આત્માનું જ રહેલું છે. તેનો મૂળ સ્વભાવ વેદકતાનો રહ્યો હોવાથી કાંઈક ને કાંઈક વેદન કરતો રહે છે. એટલે કે જ્યાં સુધી સંપૂર્ણ અબંધ દશાને પ્રાપ્ત ન થાય ત્યાં સુધી શાતા કે અશાતાનું વેદન કરતો જ રહેવાનો છે એમ નિશ્ચય કરી, નક્કી કરીને.

“જે શુભાશુભ પરિણામ ધારાની પરિણતિ વડે તે શાતા-અશાતાનો સંબંધ કરે છે; તે ધારા પ્રત્યે ઉદાસીન થઈ, દેહાદિથી ભિન્ન અને સ્વરૂપ મર્યાદામાં રહેલાં તે આત્મામાં જે ચલ-સ્વભાવરૂપ પરિણામ ધારા છે તેનો આત્મંતિક વિયોગ કરવાનો સન્માર્ગ ગ્રહણ કરી.”

એટલે કે આત્મા પૂર્વ કરેલા કર્મના ઉદ્યને અનુલક્ષી ઊભી થતી શુભાશુભ પરિણામ ધારા વડે શાતા કે અશાતાનું વેદન કરવાનો છે. તો તે ધારા પ્રત્યે ઉદાસીન થઈ એટલે કે તેનાથી પર થઈ કે સમતા ધારણ કરી કે ઉપેક્ષા કરી કે તેના પ્રત્યે દ્રષ્ટાપણા રૂપ જાગૃતિ રાખીને દેહથી જુદો અને જે દેહ મળેલો છે, તેની અંદર જ પોતાનું સ્વરૂપ રહેલું છે. ક્ષેત્રથી શરીર પ્રમાણ રહેલો છે, તેવા આત્મામાં ઉદ્યને અનુસરી જે ચલ સ્વભાવરૂપ-ચંચળ પરિણામ થયા કરે છે, તેનો કષય કરવાનો, નાશ કરવાનો સન્માર્ગ ગ્રહણ કરીને.

“પરમ શુદ્ધ ચૈતન્ય સ્વભાવરૂપ પ્રકાશમય તે આત્મા કર્મયોગથી સક્કલંક પરિણામ દર્શાવે છે, તેથી ઉપરામ થઈ, જેમ ઉપશમિત થવાય, તે ઉપયોગમાં અને તે સ્વરૂપમાં સ્થિર થવાય, અચળ થવાય, તે જ લક્ષ, તે જ ભાવના, તે જ ચિંતવના અને તે જ સહજ પરિણામરૂપ સ્વભાવ કરવા યોગ્ય છે, મહાત્માઓની વારંવાર એ જ શિક્ષા છે.”

નિશ્ચયનયથી વિચારીએ તો આપણો આત્મા પરમ શુદ્ધ છે. ચૈતન્યતા લક્ષણવાળો છે, જ્ઞાનરૂપે પ્રકાશમય, જ્યોતિસ્વરૂપ રહેલો છે. તે આત્મા પૂર્વે ઉપાર્જિત કરેલા કર્મના કારણે, તેનો ઉદ્ય થવાથી કલંકવાળાં પરિણામ કરે છે એટલે કે રાગદ્વેષરૂપ પરિણામ કરે છે, તેથી સંકલેશરૂપ પરિણામવાળો બની જાય છે, તો હવે તેનાથી ઉપરામ થઈ-તેનાથી જુદા પડી જેમ ઉપશમ ભાવમાં સ્થિર થવાય, અંતઃમુખ ઉપયોગવાળા થઈને સ્વરૂપમાં સ્થિર થવાય, અચળ થવાય. (સ્વસ્થ પરિણામવાળા થવાય), તે જ લક્ષ, તે જ ભાવના, તે જ પ્રકારે ચિંતન કરી, સહજ સ્વભાવરૂપ પરિણામ કરવાનો પુરુષાર્થ કરવો યોગ્ય છે. પૂર્વ થયેલા મહાત્માઓએ આ પ્રમાણે શિક્ષારૂપે-શિખામણ રૂપે કહ્યું છે કે-આ પુરુષાર્થ કરવામાં આવશે તો સંસાર પરિબ્રમણથી છૂટી જવાશે, નહિતર સંસારમાં રખડાપણી રહેવાની જ છે.

હવે જેને મોક્ષમાર્ગમાં ચાલવું છે, તેમાં પ્રગતિ કરવી છે, પ્રગતિ કરીને મોક્ષ-નિર્વાણ પ્રામ કરવું છે, તેણે કયું અવલંબન લેવું જરૂરી છે તે વાત કરે છે.

“તે સન્માર્ગને ગવેષતા, પ્રતીત કરવા ઈચ્છા, તેને સંપ્રામ કરવા ઈચ્છા એવા આત્માર્થી જનને પરમ વીતરાગ સ્વરૂપ દેવ, સ્વરૂપ નૈષિક, નિઃસ્પૃહ નિર્ગંઠન ગુરુ, પરમ દ્યામૂળ ધર્મ-વ્યવહાર અને પરમશાંત રસ રહસ્ય વાક્યમય સત્થાસ્ત, સન્માર્ગની સંપૂર્ણતા થતાં સુધી પરમ ભાક્તિ વડે ઉપાસવા યોગ્ય છે; જે આત્માના કલ્યાણનાં પરમ કારણો છે.”

જેઓ તે સન્માર્ગને શોધી, પ્રતીતિ કરવા ઈચ્છે છે, પ્રતીતિ કરીને તે પ્રમાણે સ્થિતિ પ્રગટ કરવાની એકમાત્ર ઈચ્છા છે એવા આત્માર્થી જીવે આ પ્રમાણે માર્ગની સંપૂર્ણતા થતાં સુધી ઉપાસના-આરાધના કરવા યોગ્ય છે. (૧) પરમ વીતરાગ સ્વરૂપ દેવ. (૨) સ્વરૂપ નૈષિક, નિઃસ્પૃહ અને

નિર્ગંઠન ગુરુ અને (૩) પરમ દ્યામૂળ ધર્મ-વ્યવહાર અને પરમ શાંત રસથી ભરપૂર રહસ્ય વાક્યોવાળાં સત્તશાસ્ત્ર.

આ ગ્રણ પ્રત્યે પૂર્ણ શ્રદ્ધા રાખી આગળ વધવાનો પુરુષાર્થ કરવાનો છે. આ શ્રદ્ધા માર્ગની પૂર્ણતા થતાં સુધી ટકાવવાની છે અને એના આધારે ઉત્કૃષ્ટ ભક્તિ વડે તેની ઉપાસના-આરાધના કરવા યોગ્ય છે. જે આત્માના કલ્યાણ માટે ઉત્કૃષ્ટ કારણો રહેલાં છે.

અત્ર એક સ્મરણ સંપ્રામ થયેલી ગાથા લખી અહીં પત્ર સંક્ષેપીએ છીએ :

ભીસણ નરય ગઈએ, તિરિય ગઈએ કુટેવમણુયગઈએ, પત્રોસિ તિતવ દુઃખ ભાવહિ જિષાભાવના જીવ.

(ભાવપ્રાભૂત-ગાથા-૮)

ભયંકર નરક ગતિમાં, તિર્યચ ગતિમાં અને માઠીટેવ તથા મનુષ્ય ગતિમાં હે જીવ ! તું તીવ્ર દુઃખને પાખ્યો, માટે હવે તો જિનભાવના (જિન ભગવાન જે પરમ શાંત રસે પરિણામી સ્વરૂપસ્થ થયા તે પરમ શાંત સ્વરૂપ ચિંતવના) ભાવ-ચિંતવ (કે જેથી તેવાં અનંત દુઃખોનો આત્યંતિક વિયોગ થઈ પરમ અવ્યાખાધ સુખ સંપત્તિ સંપ્રામ થાય).

આનો ભાવાર્થ સમજાવતાં આચાર્ય વિદ્યાસાગરજી પણ કહે છે કે :

દો નારકી નરક ભીષણ યોનિયોમે, તિર્યચમે અસુર માનવ યોનિયોમે । તૂને સહી સુચિર દુસ્સહ વેદનાયે, ભા ભાવના અબ નિજ-જિનદેશનાયે ॥૧॥ દુસ્સહ દારુણ ભયંકર દુઃખાખોગા, પા સાતવે નરકમે નિત શોક રોગા । તેરા હુએ અહિત હી હિતના હિતેખી, વેસી સદામિલે મતિ હોય જૈસી ॥૮॥ ઉત્પાટનો ખનન તાડન છેદનોમે, ઔં બંધનો જવલન ગાલન ભેદનોસે । તિર્યચ હો કુગતિ મેં ચિરકણ પીડા, તૂને નિર્દર્શ સહી જિન જ્ઞાન હીર ॥૧૦॥ આકસ્મિકી સહજ દો દુઃખ યે જિનાયે, દો ઔર માનસિક કાયિકી વેદનાયે । તૂને મનુષ્ય ભવ મેં દુઃખભાર પાયા, બીના વૃથા અમિત કાલ ન, પાર પાયા ॥૧૧॥ ઈન્દ્રાદ કે વિભવ કો લખ સૂખતા થા, દેવી મરી વિરહ હેતુ દુઃખી હુએ થા । દુઃખાવના સહિત હો, કબ તૂ સૂખી થા, હો દેવ, દેવગતિ મેં ફિરલી દુઃખી થા ॥૧૨॥ કંદર્પ, દર્પમય પાંચ કુભાવનાયે, ભાઈ, રખી વિષય ઊર વાસનાયે । હો બાર બાર બસ કેવલ દ્રવ્યાલીગી, તૂ નીચ દેવ બનતા અધિ, ભવ અંગી ॥૧૩॥

- એટલે કે હે જીવ તેં તિર્યથ ગતિમાં અસંખ્યાત વર્ષો સુધી દીર્ઘકાળ પર્યત, સમકિત વિના, આત્મભાવનાના અભાવે ઘણાં ઘણાં દુઃખો ભોગવ્યા છે. ખોદાવાનાં, છેદાવાનાં, ભેદાવાનાં દારૂણ દુઃખ તું પાખ્યો છે. વિકલગ્રય એટલે બે-ગાણ-ચાર ઈન્દ્રિયપણે પણ જન્મ્યો ત્યાં શેકાવું, અલ્ય આયુષ્યથી મરવું ઈત્યાદિ દુઃખોને તું પાખ્યો. પંચેન્દ્રિય પણ, પક્ષી, જલચર, સ્થળચર આદિ વિષે પરસ્પર ઘાત, મનુષ્યાદિ વડે વેદના, ભૂખ, તરસ, શેકાવું, બંધાવું આદિ દુઃખ પાખ્યો છે. (ભાવ પાહુડ-ગાથા-૧૦)

હે જીવ ! મનુષ્ય ગતિમાં અનંતકાળ પર્યત તે અક્સમાત, વ્રજ પાતાદિથી આવી પડેલાં, માનસિક તે જેવાં કે વિષયની ઈચ્છા છતાં તેની અપ્રાપ્તિ આદિના રાગદેખાદિથી, ઈષ્ટ-અનિષ્ટ ભાવોથી ઉપજેલાં, અને શારીરિક વ્યાધિ, રોગાદિ તથા પર્યકૃત છેદન, ભેદન આદિનાં-એ ચાર પ્રકારનાં દુઃખો અનંત અનંત પ્રકારે ભોગવ્યાં છે. (ભાવ પાહુડ : ગાથા-૧૧)

હે મહાશય ! તું દેવલોકમાં પ્રિય એવી દેવીઓના તથા દેવીરૂપે ઉપજ્યો ત્યારે પ્રિય એવા દેવના વિયોગનાં દુઃખ તું પાખ્યો; તથા ઈન્દ્રાદિક મહાન ઋદ્ધિધારી દેવોની ઋદ્ધિ, ઐશ્વર્ય આદિ દેખી પૂર્વભવમાં પોતે ધર્મ સાધનામાં પ્રમાદી રહેવાથી આ ભવમાં હીન દેવ થયો એવા વિચારે પરાભવ, ઈર્ષા આદિ અનેક માનસિક દુઃખોથી દુઃખી થયો, શુભભાવના રહિત આવાં દુઃખ તેં સહ્યાં. શુદ્ધ સહજાત્મસ્વરૂપ સન્મુખ ઉપયોગ વળે નહિ, શુદ્ધ સ્વરૂપ પ્રત્યે ઉપયોગ એકાગ્ર થાય નહિ, તેને આત્માભિમુખ થવા પ્રધાનપણે આ ઉપદેશ છે. (ભાવપાહુડ : ગાથા-૧૨)

કાન્દધી, કિલ્વિષિકી, સંમોહી, દાનવી અને આભિયોગિકી એ પાંચ અશુભ ભાવનાએ કરી દ્રવ્યલિંગી મુનિ છતાં, દેવલોકમાં નીચ દેવપણું ગ્રામ

કર્યું, અને ત્યાં પોતાથી અધિક મહિષ્ઠક દેવોની વિભૂતિ આદિ જોઈ ઈર્ષા આદિ માનસિક દુઃખથી તપ્તાયમાન થયો. માટે કાંદ્પી આદિ પાંચ દુર્ભાવના-ઓનો ત્યાગ કરવા યોગ્ય છે. (ભાવ પાહુડ : ગાથા-૧૩)

આ પાંચ દુર્ભાવનાઓ એટલે શું ? તેથી શું નુકસાન થાય ? તે જોઈએ.

(૧) રાગ થાય એવાં વચન, હલકાચાળા, હાસ્યુયુક્ત અસભ્ય વચનથી પરને સતત વિરમય પમાડતા રહેવું તે કાંદ્પી ભાવના કહેવાય છે.
 (૨) કેવળી ધર્મ, આચાર્ય, શ્રુત, સાધુ, સાધમી આદિના અવર્ણવાદ બોલવામાં તત્પર અને માયાવી એવો તપસ્વી કે સાધક કિલ્વિષીભાવનાવાળો કહેવાય છે. (૩) સત્રમાર્ગને દૂષણ લગાડનાર, ઉન્માર્ગ દેશનામાં ચાલાક, મોહ કરીને લોકોને મોહ પમાડતો તે સંમોહી ભાવનાનો આશ્રય કરે છે.
 (૪) અનંતાનુંબંધી કષાય અને કલહમાં આસક્તિથી અથવા શરીરાદિ પરિગ્રહમાં-આસક્તિથી તેવાં નિમિત્તને મેળવતો, કરુણારહિત, પશ્ચાતાપ રહિત, પૂર્વનું વૈર રાખનાર સાધક દાનવી કે આસુરી ભાવનાવાળો છે. (૫) મંત્ર, અભિનય, કૌતુક, ભૂતપ્રયોગ આદિમાં પ્રવર્તતો. શાતા, રસ અને ઋદ્ધિ-એ ગ્રાણ ગારવના નિમિત્તે આભિયોગિક ભાવનાને ભજે છે.

આ ભાવનાઓ વડે વિરાધના કરનાર સાધક કિલ્વિષ, વાણિયંતર આદિ હલકી જાતિની દેવ ગતિને પામે છે. ત્યાંથી શ્યુત થતાંની સાથે સંસાર સમુક્રમાં પરિબ્રમણ કરે છે. (ભાવ પાહુડ : ગાથા-૧૩)

આમ, આ પત્રમાં શારીરિક વેદનાની ઉપાધિ વખતે કેમ વર્તવું, તથા આધ્યાત્મિક સાધનામાં કેમ આગળ વધવું તેનું માર્ગદર્શન પૂરું પાડેલ છે. તેમજ છેલ્લે જીવે કેવા કેવા દુઃખ સહન કર્યા છે તે માટેની

ગાથા ભાવપાહુંમાંથી મૂકી, તેમાંથી છૂટવા માટે શું કરવું તેની યાદ આપી છે.

આપણી વાસના પૂરી પાડવા કુદરત બંધાયેલ નથી, વાસના અને તે સામેનો અવરોધ સામસામે ટકરાયેલ છે. તેમાંથી (૧) કોષ પેદા થાય છે. (૨) કામના જેટલી પ્રબળ હોય એટલે કોષ તીવ હોય, કોષ અને કામના મળ છે. તે આપણી આત્મિક શક્તિને હણી નાખે છે. કામના પ્રમાણે મળી જાય તો તેમાંથી (૩) લોભ જાગે છે અને પછી (૪) મોહ જાગે છે (અજ્ઞાન જાગે છે) જો જરૂરી વસ્તુ કોઈ લઈ જાય તો (૫) મત્સર ભાવ જાગે છે. જે બીજાને ન મળે અને તે જો આપણને મળી જાય તો (૬) મદ પેદા થાય છે. એટલે કે કામ, કોષ, લોભ, મોહ, મત્સર, મદ આ છ જીવના શરૂઆતો છે અને મળરૂપ છે તેથી આત્માને શુદ્ધ કરી શકાતો નથી. આ વિકારો દૂર કરવાના છે તો જ અંદરમાં આત્મ તત્ત્વ-પરમત્વ તત્ત્વ જગૃત થવાની જગ્યા ઊભી થાય છે અને આત્માની અનુભૂતિ થઈ જાય છે.

ચિત્તને નિર્મણ કરવા માટે ચિત્તમાં સરળતા ગુણ પ્રગટાવવો જરૂરી છે. આ સરળતા ગુણ વર્તમાનમાં રહેવામાં આવે તો જ પ્રગટ થાય છે. ભવિષ્યની કામનાઓમાં ભટકતું ચિત્ત સરળ બની નથી શકતું.

સમાધિ મરણ

જ્યારે મનની સ્થિરતા હોય ત્યારે શાંતિપૂર્વક દરેક વાક્યનો અભ્યાસ કરી, તેના રહસ્યને હંદ્યમાં ધારણ કરવાનો પુરુષાર્થ કરવાનો છે.

સત્યદાન એ લોભનો ત્યાગ કરવો તે છે. તે જ ચારિત્રનો અંશ છે. મૂર્ખભાવની નિવૃત્તિ કરવી એ જ ચારિત્ર છે. વસ્તુ પરનું મમત્વ ત્યાગવું તેનાથી ઉપયોગની શુદ્ધિ થાય છે. તેને જ દાન સમજવું. સાચી તત્ત્વની સમજણ એ બાધથી નિવૃત્તિ છે. જીવ-પુરુષાલનો બંધ તે જ સંસાર છે

અને જ્યાં બસે વસ્તુ પોતપોતાના ગુણ-પર્યાયોમાં પરિણમન કરે છે તે જ નિવૃત્તિ છે. ‘સમયસાર કળશ-૧૮૫’ કહ્યું છે કે :- ‘આ સિદ્ધાંત ઉદારચરિત અને ઉજ્જવળ ચારિત્રવાળા મોક્ષાર્થીઓએ સેવન કરવો જોઈએ કે ‘હું એક માત્ર શુદ્ધ ચૈતન્યસ્વરૂપ, પરમજ્યોતિ સ્વરૂપ નિત્ય રહેલો છું તથા આ જે બિન્દ લક્ષણવાળા વિવિધ પ્રકારના ભાવો પ્રગટ થાય છે તે હું નથી, કારણ કે તે ભાવો સંપૂર્ણ રીતે મારાથી બિન્દ છે.’ આ પ્રમાણે ચિંતન કરવાથી સંસારના તાપનો નાશ થાય છે.

કોઈપણ જ્ય કે ધ્યાન વખતે જ્ઞાયકની તરફ જ લક્ષ રાખવું. હું તો જ્ઞાતા-દ્રષ્ટા છું, પરજ્ઞે મારાથી તદ્દન બિન્દ છે. સ્વજ્ઞેય એ મારો આત્મા જ છે, પરજ્ઞેયમાં ભળીને એમાં ઈષ્ટાનિષ્પત્નાના ભાવ ન થાય એ જ પુરુષાર્થ કરવાનો છે.

મનુષ્ય સૂર્ય જાય છે તે વખતે જાગ્રત અવસ્થાનું જેમ જ્ઞાન રહેતું નથી, પરંતુ જે સમ્યગ્રૂદ્ધન ગુણ સંસારનો અંત લાવનાર છે. તેનો અંશ માત્ર ધાત થતો નથી. માટે અપર્યામ અવસ્થામાં પણ સમ્યગ્રૂદ્ધન માન્યું છે કે જ્યાં માત્ર તૈજસ્સ અને કાર્મણ શરીરની જ હચાતિ છે. તેમજ ભવિષ્યકાળમાં થનારા શરીરની પૂર્ણતા નથી. આહારાદિ વર્ગણાના અભાવમાં પણ સમ્યગ્રૂદ્ધનો સદ્ગ્ભાવ રહે છે. તેથી શરીરની સ્થિતિ ગમે તેવી થાય તો પણ સમ્યગ્રૂદ્ધન જેમ છે તેમ જ રહે છે. માટે શરીરની પ્રતિકૂળતામાં પણ આકુળતા ન થાય તે જોતાં રહેવાનું છે. જો આત્મભાવની રક્ષા થઈ રહી છે તો સંસારનો અંત નજીક આવી રહ્યો છે.

ચરણાનુયોગની દસ્તિથી જોઈએ તો સમાધિના લાભ માટે બાધ સંયોગ શુભ હોવા જરૂરી છે એમ વિધેય છે. પણ પરમાર્થ દસ્તિથી તો પોતાની પ્રબળતમ શ્રદ્ધા જ કાર્યકારી છે. પરવસ્તુ કે

પરભાવ એ ત્યાગવા યોગ્ય છે. આદરવા યોગ્ય તો પોતાનું જ સ્વરૂપ છે.

‘એક મારો આત્મા જ્ઞાનદર્શન લક્ષ્ણવાળો છે. બાકીના જે બાધ્યભાવો છે તે સર્વ સંયોગી ભાવો છે. માટે સમાધાનપૂર્વક સમાધિ સ્થિત મારો આત્મા અનંત શક્તિશાળી છે એમ વિચારવું. આમ વિચારણા કરવામાં આવે તો આત્મા અનંત સંસારનાં કારણરૂપ શત્રુઓનો વિનાશ-ક્ષય કરી નાખે છે. (નિયમસાર-૧૦૨)

જેમ જેમ મમત્વભાવ ઘટશે તેમ તેમ અહંબુદ્ધિ સ્વયમેવ નિરાશ્રય થઈ જશે કેમ કે મમત્વ અને અહંને અવિનાભાવી સંબંધ છે. એક ન હોય તો બીજો રહી શકે નહીં. તેથી સર્વ પુરુષાર્થ રાગાદિના નિવારણમાં લગાવી દેવો. એ જ શાંતદશા પ્રાપ્ત કરવાનો ઉપાય છે.

સમતારહિત સાધુને વનનિવાસ, કાયકલેશ, વિચિત્ર ઉપવાસ, અધ્યયન, મૌન આદિ કોઈ ઉપયોગી નથી. (સમયસાર-ગાથ-૧૨૪) તેથી માત્ર બાધ્ય સાધનોનો મોહ વ્યર્થ છે. દીનતા અને સ્વકાર્યમાં અતત્પરતા જ મોક્ષાર્જના ઘાતક છે. તેથી પરાવીનપણાના ભાવોનો ક્ષય કરવાનો પુરુષાર્થ કરતાં રહેવું.

મોક્ષમાર્ગમાં સંવર તત્ત્વ જ મુખ્યપણે ઉપયોગી છે. નિર્જરાતત્ત્વનો મહિમા સંવરતત્ત્વ વિના સ્યાદ્વાદ રહિત આગમ જેવો, જીવન રહિત શરીર જેવો, નેત્રાંહીન મુખ જેવો છે. માટે મોક્ષમાર્ગમાં આગળ વધવા રાગાદિ શત્રુઓની પ્રબળ સેનાનો વિનાશ કરવાનો જ પુરુષાર્થ, તીવ્ર પુરુષાર્થ કરવાનો છે. અને જન્મસાર્થક કરવામાં જ પ્રવર્તત્વ ઉચ્ચિત છે.

મિથ્યાત્વની ગેરહાજરી એટલે સમ્બ્રગ્રદર્શનની હાજરી, અજ્ઞાનની ગેરહાજરી એટલે સમ્બ્રગ્રદર્શનની હાજરી, રાગાદિની અનુત્પત્તિ અને

યોગોનો નાશ એ જ પરમ યથાખ્યાત ચારિત્ર છે. માટે સંવર જ દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્ર આરાધનાના નામને પ્રાપ્ત કરે છે.

શારીરિક વ્યાધિ છે એ અધાતિ કર્મ-અશાતા કર્મ જન્ય છે, તે આત્મગુણ ઘાતક નથી. અભ્યંતર વ્યાધિ જો મોહજન્યરૂપ છે તો તે આત્માના ગુણોની ઘાતક છે. માટે અભ્યંતર વ્યાધિ રાગદ્રોષ, મોહજન્યરૂપ છે, તેનાથી મુક્ત થવા પુરુષાર્થ કરવો. સેવા કરવી તે વૈયાવચ્ચ તપ છે જે નિર્જરાનો હેતુ છે.

પરની પ્રવૃત્તિ દેખી રંચમાત્ર પણ વિકલ્પને આશ્રય ન દેવો એ જ આપણા માટે હિતકર છે. આપણા ઉપર તો વિચારીએ તો કોઈ આપત્તિ નથી. જે આત્મહિત કરવાવાળા છે, તેઓ (૧) શિર પર આગ લગાડવામાં આવ્યે. (૨) સર્વાંગે અજ્ઞિમય-લાલચોળ આભૂષણ પહેરાવવામાં આવ્યે અને (૩) ધાણી દ્વારા ઉપદ્રવ કરવામાં આવ્યે મોક્ષ લક્ષ્ણને પાત્ર થાય છે. માટે કેવળ શ્રદ્ધા જ નહિ પરંતુ આચરણ તે પ્રમાણો હોવું જોઈએ. આના અનુક્રમે દિશાંત છે. ગજસુકુમાર, પાંડવો અને પાંચસો શિષ્યો.

પૂર્વકર્મના ઉદ્યને અનુસરી ઔદ્યિક રાગાદિ થાય તેનો જરા પણ રંચ-રંજ ન કરવો, પણ તે પ્રત્યે રૂચિ ન પ્રગટાવવી, રાગાદિકમાં પ્રસંગતાના અભાવથી આગળ જતાં રાગાદિના રોધનો અવસર આત્માને સહેજે મળી જાય છે. આ પ્રમાણે ઔદ્યિક રાગાદિના સંતાનોનો નાશ થતાં થતાં એક દિવસ તે રાગનો સંપૂર્ણ અભાવ થઈ જાય છે. આવી સ્થિતિ પ્રગટ થતાં આત્મા સહજપણે સ્વરૂપમાં સ્થિત થઈ જાય છે, તે સમાધિ છે.

સાવધાની આત્મ ચિંતવનમાં રાખવાની છે, નહિ કે શરીરમાં. જો કે અશાતાના ઉદ્યમાં મોહના સદ્ભાવથી વિકળતાનો સંભવ છે, તો પણ પ્રબળ

મોહનો અંશે અભાવ થયેલો હોવાથી તે આત્મચિંતનમાં બાધક નથી થઈ શકતી.

મહર્ષિઓ મહાતપ દ્વારા અશાતાદિ કર્મોની ઉદ્દીરણા કરે છે અને જગૃતપાણે દ્રષ્ટા રહીને કર્મશ શરીરને દુર્બળ બનાવી દે છે. તેઓ અશાતાના ઉદ્યમાં કર્મોનો ભાર હળવો થઈ રહ્યો માને છે, કારણ કે તેઓ જગૃત રહેલા હોવાથી નવા કર્મોનું બંધન થતું નથી. જગૃત હોવાથી કર્મ પોતાની મેળે ઉદ્યમાં આવીને પૃથક થઈ રહ્યા છે માટે તેનો હર્ષ માનવો. શાંતિનું મૂળ કારણ શાતા નથી તેમજ અશાતા પણ નથી પરંતુ સામ્યભાવ છે. સ્વાત્માનુભવ જ રસાયણરૂપ પરમ ઔધારિ છે.

સમાધિ એટલે અધ્યાત્મ શાંતિનો અનુભવ. અધ્યાત્મ શાંતિના પિપાસુ સાધકો સમાધિને સાધવા હીચે છે. તેને સમાધિના ચાર સ્થાનો ભગવાને બતાવ્યા છે : (૧) વિનય સમાધિ (૨) શ્રુત સમાધિ (૩) તપ સમાધિ અને (૪) આચાર સમાધિ.

(૧) વિનય સમાધિ :- જે ગુરુની પાસેથી શિક્ષણ પ્રાપ્ત થયું છે તે ગુરુને મહાઉપકારી જાણી તેની સેવા કરે, તેમનો વિનય જાળવે, ગુરુ વચનનું યથાર્થ પાલન કરે, વિનય સાથે અહંકાર ન ભળી જાય તેનો ખ્યાલ રાખે. ખાસ યાદ રાખે.

(૨) શ્રુત સમાધિ :- સિદ્ધાંતને સમજવા માટે અભ્યાસ કરવો, તેનાથી ચિત્તની એકાગ્રતા કેળવાશે, શ્રુતના સહારે ભારા આત્માને સદ્ગર્ભમાં બરાબર સ્થિર કરીશ. શ્રુતમાં લીનતારૂપ સમાધિમાં લીન રહીશ.

(૩) તપ સમાધિ :- ઐહિક સુખ માટે તપ નહીં કરું, સ્વર્ગાર્દિક સુખ માટે તપ નહીં કરું, કીર્તિ કે શ્લોધા માટે તપ નહીં કરું, નિર્જરા કરવા સિવાય બીજા કોઈ કારણે તપ નહીં કરું. સાધક ફક્ત કર્મની નિર્જરા અર્થે તપ કરે.

(૪) આચાર સમાધિ :- ઐહિક સ્વાર્થ સારું સાધક સદાચાર ન સેવે, પારલૌકિક સ્વાર્થ સારું સદાચાર ન સેવે, કીર્તિ, વર્ણ, શબ્દ કે શ્લોકને માટે પણ સાધક આચારો ન પાળે અર્થાત્ અર્હત દેવોએ ફરમાવેલ નિર્જરાના હેતુ માટે આચારનું પાલન કરે.

કીર્તિ-સર્વ દિશાવાળી, વર્ણ-અમુક દિશાવાળી, શબ્દ-ગામવ્યાપી અને શ્લોક કુળમાં મર્યાદિત યશને-

(૫) જે સાધુ દમિતેન્દ્રિય બની આચારથી (સચ્ચારિત્રથી) આત્મસમાધિને અનુભવે છે, જિનેશ્રરોના વચનમાં અર્પણ થઈ ગયો હોય છે, વાદવિવાદોથી વિરત અને સંપૂર્ણ ક્ષાયકભાવને પામી આત્મમુક્તિને નિકટ ગયેલો હોય છે-

(૬) તે સાધુ ચાર પ્રકારની આત્મ-સમાધિને આરાધી, સુવિશુદ્ધ થઈ તથા ચિત્તની સુસમાધિ સાધીને પરમ હિતકારી અને એકાંત સુખકારી એવું પોતાનું કલ્યાણસ્થાન સ્વયં ગ્રામ કરે છે.

(૭) આથી તે જન્મ અને મરણના ચક્થી તથા દુન્યવી લાગણીથી સર્વથા મુક્ત થઈ શાશ્વત (કાયમી) સિદ્ધ થાય છે. અથવા જો થોડાં પૂર્વકર્મ બાકી રહી ગયાં હોય તો, મહાન ઋષિશાળી સર્વોત્તમ કોટિના દેવ બને છે.

નોંધ :- જે તપમાં ભૌતિક વાસનાની ગંધ નથી, જે તપમાં કીર્તિ કે પ્રશંસાની આકાંક્ષા નથી, માત્ર કર્મભળથી મુક્ત થવા સારુ જે તપને આદરે છે તે જ આદર્શ તપશ્રયા છે. જે આચારમાં આત્મદમન, મૌન અને સમાધિ છે એ જ સાચો આચાર છે. જે વિનયમાં નમ્રતા, સરળતા અને સેવાભાવ છે એ જ વિનય છે અને જે જ્ઞાનથી એકાગ્રતા અને સમભાવ સધાર્ય છે તે જ સાચું જ્ઞાન છે. (૩.સૂ.અ.-૮માંથી)

સમાધિ મરણ માટેનું માર્ગદર્શન

હે પ્રભુ ! આપે જે આરાધના કરી છે તે બરાબર છે. જ્ઞાનીપુરુષો કહે છે કે ‘ઉપયોગને શરીરથી ખસેડી આત્મામાં લગાડવો. જો આત્મામાં ન રહે તો પરમાત્માસ્વરૂપ એવા વીતરાજ દેવની મુદ્રામાં અને તેમના મંત્ર સ્મરણમાં અને રોકી રાખવો.’ તે માટે જ બાકીનું જીવન પસાર કરવાનું છે. એક શાસ પણ સ્મરણ વિનાનો નકામો જવા દેવો નહિ, ભલે બીજી પ્રવૃત્તિઓ ઉદ્યમાં આવે પણ આ પ્રવૃત્તિ સાચવીને બીજી પ્રવૃત્તિઓ નિપટાવવી.. આ પક્કડ છૂટે નહીં તો જ જીવન સાર્થક થશે. સમાધિપૂર્વક દેહ છોડી શકશે.

ખાતાં, પીતાં, ઊઠાં, બેસતાં નિરંતર ‘સહજાત્મસ્વરૂપ’નું કે નવકાર મંત્રનું સ્મરણ બનાવી રાખવું. આમાંજ ચિત્તને એકાગ્ર કરવું. હવે હું પુરુષ નથી, સ્ત્રી નથી, પતિ નથી, પત્ની નથી, ભાઈ નથી, ભગીની નથી, વાણિયો કે બ્રાહ્મણ નથી, હું તો આત્મા હું. પરમગુરુએ જેવો પોતાનો આત્મા જોયો, જાણ્યો, અનુભવ્યો તેવો જ હું ‘સહજાત્મસ્વરૂપ’ હું. શરીર એ ‘હું’ નથી, મનને આ ભાવમાં જ જોડી રાખવું. અને નિત્યક્રમ જે કરવાનો છે તે કરતાં રહેવું.

જે આરાધના ચાલી રહી હોય તે ચાલુ જ રાખો. આરાધના દ્વારા પ્રભુમય બની જવાય. સ્મરણ સાથે ‘મૈત્રી ભાવના’ ભાવવી. જેવું મારું ‘સહજાત્મસ્વરૂપ’ છે તેવું સર્વ જીવોનું છે. આધ્યાત્મિક માર્ગદર્શક જે પ્રમાણે માર્ગદર્શન આપે તે પ્રમાણે જ વર્તવું કલ્યાણકારી બને છે. આ જગતના બધા જીવો આત્માના સહજ સુખને પ્રાપ્ત થાઓ એવી ભાવના ભાવવાથી મૈત્રી, પ્રમોદ, કરુણા અને માધ્યરથ ભાવના અંતરમાં સ્થિર થશે અને આત્મા કર્મના ભારથી હળવો થતો થતો છેવટે નિર્વાણ સુધી અમુક કાળમાં પહોંચી જશે.

વળી વધારે સ્વભાવમાં રહેવા માટે બધું જ બાધ્ય ભૂલી વીતરાગનું શરણ ગ્રહી (સદ્ગુરુના સાનિધ્યને મેળવી) એના જ સ્મરણમાં કે માર્ગદર્શન પ્રમાણે વર્તવાનું રાખવું. તે સાથે બાધ્યથી દસ્તિ હઠાવીને ‘હું’ દેહ નથી, કોઈ બાધ્ય સંબંધો મારા નથી, મનમાં ઊઠતા સંકલ્પ-વિકલ્પો મારા નથી. હું તો એનાથી કેવળ ભિન્ન જ્ઞાનનાર, જોનાર આત્મા હું એમ ચિત્તવંદું. જે કાંઈ વેદના આવી છે, આવી રહી છે તે તો દેહની છે, તેનું વેદન થઈ શકે, પણ એ મારું કાંઈ બગાડી શકે તેમ નથી. મારું કાર્ય તો કર્મના ઉદ્યમે કારણે આવેલી વેદનાને સહન કરવાનું, સમભાવે સહન કરવાનું છે. જેમ બને તેમ સહનશીલતા રાખવી, ધીરજ, ક્ષમા રાખી ખમી ખૂંદવું. આમ કરવાથી જૂનાં કર્મ ખરી જરૂર અને નવાં કર્મનું બંધન નહીં થાય. અને સારી ગતિ મેળવી આગળની સાધના ચાલુ રાખી શકીશું. વળી જે વેદના આવે છે તે જવાને માટે આવે છે. હૃપાળુદેવ કહે છે કે-જે બનનાર છે તે ફરનાર નથી અને ફરનાર છે તે બનનાર નથી.

અત્યારે આવેલી વેદના તો કાંઈ નથી. પૂર્વ જીવે નરક નિગોદમાં આનાથી અનંતગંડી વેદના વેદી છે. તો પણ તેનો નાશ થયો નથી. મનને અંતમુખ રાખીને રહેવું.

જે સમતાને રાખીશું તો વેદનીય પૂરી થયે શાતા થવાની છે. આ તો જૂનું ઘર (શરીર) છોડી, નવા (શરીર) ઘરમાં જવા જેવું છે, જ્યાં વધારે બળવાન પુરુષાર્થ વડે સાધના કરી શકવાનાં સાધનો મળી આવશે. તેથી જેમ સમાધિભાવ રહે તેમ જ રહેવા પુરુષાર્થ કર્યા કરવો. જેનું ફળ ‘આત્મશાંતિ’ રૂપે મળશે જ. માટે ઉલ્લાસ ચિત્તથી જે વેદનાના પ્રસંગો આવે તેને સમભાવે વેદવા પ્રયત્નશીલ જ રહેવું.

(બ્રહ્મનિષ શ્રી રસિકભાઈ)

પૂ.ભાઈશ્રી તથા પૂ.ગુરુમાના જન્મદિનની ઉજવણી

હે ગુરુવર,

આપને અવતરણદિનના અભિવંદન હો !

જન્મદિનના અભિનંદન હો.

જેઓએ પોતાના જન્મ-મરણને ટાળી, શિષ્યોને જન્મ-મરણના જેલમાત્રથી છોડાવવા આ અવનિપર અવતાર લીધો હોય તેવા પૂ.ગુરુદેવના જન્મદિનની ઉજવણી દરેક શિષ્યોના હૃદયમાં કોઈ અનેરો ભાવ જગાડે છે. દર વર્ષની જેમ આ વર્ષે પણ પ.પૂ. ભાઈશ્રી તથા પ.પૂ.ગુરુમાનો જન્મદિન મુંબઈમાં, ૨૪મી નવેમ્બરે-આજ્ઞવાસન હોલ(સાંતાકૂઝ)માં સાંજે ૫-૩૦ વાગ્યાથી ૧૦-૩૦ વાગ્યા સુધી ઉજવવામાં આવેલ. પૂ.ભાઈશ્રી હોલ પર પધાર્યા ત્યારે સૌ મુમુક્ષુઓ કતારબંધ ઊભા રહી પૂજ્યશ્રીને હૈયાના હેતે આવકાર્યા. પછી ઉપર હોલમાં સૌ પ્રથમ પ્રગટ દિવડાથી પૂ.ભાઈશ્રીની આરતી ઉતારી. ત્યાર બાદ બ્ર.ભૂપતભાઈના પરિવારે પૂ. ભાઈશ્રીનું સ્વાગત કરી, તિલક કર્યું અને આંટી પહેરાવી. સંપૂર્ણ કાર્યક્રમનું સફળતાપૂર્વકનું સંચાલન પૂ.મિનળબેને કર્યું હતું. યુવા મુમુક્ષુ-સ્વ. ચંદ્રેશ, કે જેની પૂ.ભાઈશ્રીનો જન્મદિન ઉજવવાની ખૂબ જ ઈચ્છા હતી અને તેણે પોતે જ આ હોલ પણ બુક કરાવેલ પરંતુ આપણી કમનસીબી કે તે દિવસે તે આપણી સાથે દેહસ્વરૂપે હાજર નહોતો. અનેક જીવોને આ પ્રસંગે ધર્મલાભ મળે તે અર્થે સાદાઈથી પરંતુ ભાવપૂર્ણ આ પ્રસંગની ઉજવણી કરવામાં આવી. પૂ.મિનળબેને સ્વ. ચંદ્રેશને યાદ કરી ભાવાંજલિ અર્પણ કરી. તેના જ પુત્ર નેમિનનો તથા આ. કુન્દનબેન સંઘવીનો પણ તે દિવસે જન્મદિન હોવાથી તેઓને શુભેચ્છા પાઠવવામાં આવી. મૌન જ જેમનો જીવનમંત્ર અને સંદેશો હતો તેવાં પૂ.ગુરુમા પ્રત્યક્ષ હાજર નહોતાં છતાં તેમની સર્વત્ર હાજરી વર્તાતી હતી. આ શુભ પ્રસંગે જેઓ પ્રત્યક્ષ હાજર ન રહી શક્યા હોય તેવા દેશ-પરદેશના અનેક મુમુક્ષુઓએ પગો, ટેલિફોન તથા ઈ-મેલ અને કાર્ડ દ્વારા પોતાના હૃદયના ભાવો વ્યક્ત કર્યા હતા. જેનું વાંચન પૂ. મિનળબેને કર્યું. એક ભક્તિપદ લીધા બાદ પૂ. ભાઈશ્રીનો સ્વાધ્યાય હતો.

સ્વાધ્યાયમાં પૂ.ભાઈશ્રીએ બોધસ્વરૂપે નાની નાની પણ અર્થસભર કથા લીધી હતી. ખૂબ જ માર્મિક વાતો સરળતાથી સમજાવી. જેમાં મુખ્યપણે શ્રદ્ધા, સમર્પણભાવ અને ભક્તિની વાતો વણાયેલી હતી. શ્રદ્ધા જે આપણા મોક્ષમાર્ગનો પાયો છે અને તેથી ભક્તિ વધતાં જીવ સંપૂર્ણપણે સમર્પિત બને તો સર્વ દુઃખથી મુક્ત થાય છે. ખાસ આ કથાના પ્રસંગોને આધારે પૂજ્યશ્રીએ કહ્યું કે સૌને પોતાનું ઉપાધિનું પોટલું જે તે પોતાના માથે લઈને ફરે છે તે ઘણું લારે લાગે છે અને બીજાનું ઉપાધિનું પોટલું હલકું લાગે છે. બીજા પોતાનાથી ઘણા સુખી છે તેમ માને છે પણ જો તે બીજાની ભીતરમાં જઈ તોકિયું કરે તો તેને ઘ્યાલ આવે કે પોતાની ઉપાધિ બીજા કરતાં ઓછી છે. આમ કહી સૌને પોતાના ઉપાધિનાં પોટલાં ભગવાનને અર્પણ કરવાની વાત કરી. આ દર્શાવે છે કે સાચા હૃદયના સમર્પણ ભાવમાં કેટલી બધી શક્તિ રહેલી છે. હૃદયસ્પર્શ એક કલાક સ્વાધ્યાય

ચાલ્યો, જેમાં સફળતાની સીડી પર ચડવા ધૈર્ય અને અડગ વિશ્વાસ, દઢ સંકલ્પ અને પ્રબળ પુરુષાર્થની મહત્તમા સમજાવી. જ્ઞાનીપુરુષનું યોગબળ, જ્ઞાનબળ, ધ્યાનબળ તેમની પ્રત્યક્ષ હાજરીમાં કેવું ચોમેર શાંતિ અને શીતળતા બક્ષે છે તેનો અહેસાસ કરાવતું હતું. સ્વાધ્યાય પદ્ધી ભક્તિની શરૂઆતમાં જ પૂ.વિક્રમભાઈ તથા હીરેને ગાયું કે,

યુગ યુગ કી હે પ્યાસ, સજનવા મેરે,
આજ હુઈ બરસાત, આંગનવા મેરે.

પદ્ધી ભક્તિની એવી વર્ષા વરસી કે સૌ તે ભક્તિરસમાં ભીજાઈ ગયા. પૂ.વિક્રમભાઈ, પૂ. મિનળબેન, આ. રૂપાબેન આ. દુલારીબેન, આ. કીર્તિભાઈ, હીરેનભાઈ તથા નિમિત્તે ભક્તિની રમજટ બોલાવી. છેલ્લે પૂ.ભાઈશ્રીએ પૂ.ગુરુમાને યાદ કરી તેઓ કેવા સમજુને સમાઈ ગયાં હતાં તથા મૌન સ્વરૂપે રહી અંતરમાં કેવાં ઊંડાણ સુધી પહોંચી ગયા હતાં. તેઓ આ કાળમાં ઉચ્ચ કોટીનાં જ્ઞાની હતાં તે વાત જણાવી.

યશોવિજ્યજ્ઞ મહારાજ કહે છે કે,

યથાર્થ વસ્તુ સ્વરૂપનું જ્ઞાન, પરભાવમાં રમજાતાનો અભાવ, સ્વસ્વરૂપમાં જ રમજાતા, તેના જ આસ્વાદનમાં તન્મયતા. આ અનુભવ છે અને આવા અનુભવી ગુરુની નિશ્ચામાં આવા મંગલદિનની ઉજવણી કરવા મળે તે આપણું પરમ સૌભાગ્ય છે. હદ્ય નાનું પડે એવા આનંદના અવસર પર મન નાચી ઊંઠતું હતું અને કહેતું હતું : “શર્ત જીવ શરદઃ..”

સૌ મુમુક્ષુને પ.પૂ.ભાઈશ્રીનાં વ્યક્તિગત દર્શન કરવાનો લાભ મળ્યો. પ્લાસ્ટિકની થેલી વાપરવાનો નિષેધ હોવાથી પૂ.ભાઈશ્રીના હસ્તે દરેકને કાપડની થેલીઓ તથા સુકા મેવાનાં પેકેટ પ્રભાવના રૂપે મળ્યાં. ત્યાં હોલમાં એક સંકલ્પ પેટી મૂકવામાં આવેલ. જેમાં ઘણાં મુમુક્ષુઓ આ દિન નિમિત્તે જે સંકલ્પ કરવો હોય તે એક ચિહ્નિમાં લખી ગુરુની સાક્ષીએ તે પેટીમાં મૂકૃતાં હતાં. જેમાં લગભગ ઉરપ જેવાં મુમુક્ષુઓની તથા આમંત્રિતોની હાજરી હતી. અલગ-અલગ ક્ષેત્રથી બધાએ સાથે મળી લગભગ ૧૨,૦૦૦ માણા તથા ૫૦૦૦ ઉપર વધારાના ધ્યાન તથા ૬૦૦૦ કલાકનું અલગ-અલગ રીતે મૌન-રાખવાનો અને આયંબિલ, ઉપવાસ, એકાસણા તથા સામાયિક કરવાનો સંકલ્પ રાખેલ. આ દિવસ નિમિત્તે નાયરોબીમાં એક દિવસની શિબિર, લંડનમાં બે દિવસની શિબિર તથા કોલકટા અને હુબર્ડમાં સ્વાધ્યાય રાખવામાં આવેલ. આ શુભ દિવસ નિમિત્તે અલગ અલગ ક્ષેત્રમાંથી રૂ. ૧,૮૭,૦૦૦/- નું દાન પ્રાપ્ત થયેલ. આમ ભાવપૂર્વક, ઉલ્લાસથી આ મંગલદિનની ઉજવણી કરવામાં આવી.

વિચારકણિકા

જ્યાં સુધી સંસાર રસ જીવંત છે અને બાધ્યભાવની પ્રવૃત્તિમાં કાપકૂપ કરવાનું દિલ નથી ત્યાં સુધી ધર્મનો
રસ અને વૈરાગ્યભાવ જીવનમાં કેવી રીતે આવે ? અને પાછું મોક્ષે તો જવું જ છે કેવું આશ્ર્ય !

લંડનમાં પ.કુ.દેવના જન્મદિવસની ઉજવણી

તા. પમી નવેમ્બર, રવિવારે લંડનના મુમુક્ષુઓએ પ.કુ.દેવની જન્મજયંતીની નાઈલેન્ડ સેન્ટરમાં ઉલ્લાસપૂર્વક ઉજવણી કરી. જેમાં ૮૪ મુમુક્ષુઓએ લાભ લીધો હતો. નાઈલેન્ડ સેન્ટર એક કિશ્ચયન સંસ્થાનો કોન્ફરન્સ હોલ છે કે જેનાથી પ.પુ.ભાઈશ્રી પરિચિત છે. ત્યાંનાં જે સિસ્ટર છે તે પ.પુ.ભાઈશ્રીને ઘણાં જ પૂજયભાવથી યાદ કરે છે અને પૂજયશ્રીના પવિત્ર પરમાશુથી એઓનો તે હોલ પાવન થઈ ગયો છે તેમ અહોભાવ વ્યક્ત કરે છે.

સવારે ૧૦ વાગ્યે મંગલસ્તુતિથી કાર્યક્રમની શરૂઆત થયેલ. પછી નિખાબેને એક સુંદર પદ સંભળાવેલ. ત્યારબાદ પહેલું ધ્યાન શરૂ થયેલ. ત્યાર બાદ ડો. અજયભાઈ સંઘવીએ એક ભક્તિપદ સંભળાવ્યું. મન સ્થિર કરવાના ઉત્તમ ભાવો સાથે બીજું ધ્યાન શરૂ થયેલ. જે મુમુક્ષુઓને હજી ધ્યાનનો માર્ગ મળ્યો નથી તેઓ ૧૨ વાગ્યે હોલ પર આવેલ. તેઓને પૂ.પ્ર. વિક્રમભાઈના એક પદનું રેકોર્ડિંગ સંભળાવેલ. પ.પુ.ભાઈશ્રીએ રાજકોટના સત્સંગમાં જે પત્રાંક-'પરર' લીધો હતો તેનો બધાએ સાથે મળીને સ્વાધ્યાય કર્યો. એક વાગ્યાથી સવા બે વાગ્યા સુધી ભોજનનો કાર્યક્રમ ચાલ્યો, તે દરમ્યાન મુખ્ય હોલમાં શ્રી રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળની વિવિધ જનહિતની પ્રવૃત્તિઓની ડી.વી.ડી. દર્શાવવામાં આવી. સવા બે વાગ્યે બપોરનો કાર્યક્રમ ફરી મંગલસ્તુતિથી શરૂ કર્યો. પ્ર.નિ. સુધાબેન અને આત્માર્થી નીમુખેન સુમેરીયાએ દીપ ગ્રાગટ્ય કર્યું અને પ.કુ.ના ચિત્રપટને હાર પહેરાવ્યો. આ ઉજવણી નિભિતે અનંતકૃપા કરી પ.પુ.ભાઈશ્રીએ ખાસ સંદેશો મોકલાવ્યો હતો તે સૌઅં સાથે મળી સાંભળ્યો. સંદેશામાં પ.પુ. ભાઈશ્રીએ જણાવેલ કે, “જે ક્ષેત્ર, ભાવ અને કાળને મહાપુરુષો સ્પર્શ છે તે, તે પ્રકારનું તીર્થ બને છે. અને પ.કુ.દેવ પણ તે પ્રમાણે તીર્થોની આ જગતમાં સ્થાપના કરતા ગયા.” ત્યાર પછી પ.કુ. દેવ તેમના અલ્ય આયુષ્યમાં કેટલું સાધ કર્યું, તે જણાવ્યું કે અદ્ભુત સ્મરણશક્તિ, નાની ઉંમરમાં જ લેખો અને કાલ્યો લખવાની શક્તિ, ૧૬ વર્ષે મોકશમાળા અને ભાવનાબોધ રચ્યાં. તે પછી શતાવધાન કરી બતાડવ્યું. જ્યોતિષજ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું. આગમ અને શાસ્ત્રોનો ગહન અભ્યાસ કર્યો. રેખે વર્ષે તો શુદ્ધ સમ્યક્દર્શન પ્રાપ્ત કર્યું. જગતના જીવોના કલ્યાણ માટે કાલ્યો અને પત્રોનો વારસો મૂકતા ગયા. જેમાં છ પદ અને આત્મસિદ્ધિ જેવા ગુદ્ધાર્થવાળા પત્ર અને કાલ્ય પણ છે. પ.કુ.દેવને એક જ ભાવના હતી કે ભગવાન મહાવિરે બતાવેલો માર્ગ સર્વ જીવો પ્રાપ્ત કરે. જેમ જેમ સમય જતો જાય છે તેમ તેમની જ્ઞાનજ્યોતિનો પ્રકાશ જગતમાં ફેલાતો જાય છે. મુમુક્ષુઓને પૂ.ભાઈશ્રીએ આશીર્વાદ આપ્યા કે તેમની પ.કુ.દેવ પ્રત્યે ભક્તિ વધતી જાય અને તેઓશ્રીનું શાસ્ત્ર સમજવાની શક્તિમાં વૃદ્ધિ થાય, ત્યાર પછી પ.પુ.ભાઈશ્રીએ કુ.દેવની અભ્યંતર પરિણામ અવલોકન હાથનોંધ કલમ ૪ “સહજ”માંથી તેમનાં પોતાનાં વચ્ચેનોમાં જ તેમણે જે અદ્ભુત દશા પ્રાપ્ત કરેલી તેનું વર્ણન કર્યું.

સંદેશો સાંભળ્યા બાદ સેજલબહેનનું એક પદ સાંભળી ત્યાં એક હોલમાં શ્રીમદ્જીનાં જીવન-દર્શન કરાવતી ગુજરાતીમાં અને બીજા હોલમાં અંગ્રેજીમાં ફિલ્મ બતાવવામાં આવી. ઘણા નવા

મુમુક્ષુઓ આવેલ તેઓ આ શ્રીમદ્ભૂત જીવન-દર્શન તથા તેઓની અદ્ભુત વૈરાગ્ય-દશાથી પરિચિત થયા. અંગ્રેજ ફિલ્મ થોડી ટૂંકી હોવાથી તે પૂરી થયા બાદ યુવા મુમુક્ષુઓને આશ્રમની વિવિધ જનહિતની પ્રવૃત્તિની ડી.વી.ડી. બતાવવામાં આવી. સાંજે ૫-૧૫ વાગે “અહો-અહો શ્રી સદ્ગુરુ”ની વંદન- સ્તુતિ ગાઈને બધા મુમુક્ષુઓ છૂટાં પડ્યાં.

આ કાર્યક્રમનું સંપૂર્ણ સંચાલન હરીશભાઈ સંઘવીએ કર્યું હતું. આ સુઅવસરે શ્રી રાજ-સોભાગ લંડને રૂ. ૨૫,૦૦૦ પૂ.ગુરુમા તથા પૂ.ભાઈશ્રીના ચરણે શુભ કાર્ય અર્થે ધર્યા. એક મુમુક્ષુએ ૫૧ પાઉન્ડ આપ્યા. બીજા એક મુમુક્ષુએ લગ્નતિથિ નિમિત્તે ૧૦૧ પાઉન્ડ આપ્યા.

આ ભાવપૂર્ણ કાર્યક્રમથી પ્રભાવિત એક મુમુક્ષુએ ૧૦૦૦ પાઉન્ડ (રૂ. લગભગ ૮૦,૦૦૦) આશ્રમ માટે તથા ૨૦૦૦ પાઉન્ડ (રૂ. લગભગ ૧,૬૦,૦૦૦) સાયલાની નવી હોસ્પિટલ માટે આપ્યા. આમ લંડનના મુમુક્ષુઓની ઉદારતા દાનરાશિ દ્વારા વહેતી જ રહે છે. જેનાથી પ.પૂ.ભાઈશ્રી જે ભગીરથ જનહિતના કાર્યો હાથમાં લે છે તેને વેગ મળતો જ રહે છે.

“સત્પુરુષોનો સન્માર્ગ ત્રિકાળ જ્યવંત વર્તો.”

❖ ❖ ❖

ॐ નમઃ

સર્વ વિકલ્પનો, તર્કનો ત્યાગ કરીને

મનનો

વચનનો

કાયાનો

ઈન્ક્રિયનો

આહારનો

નિક્રાનો

જ્ય કરીને

નિર્વિકલ્પણે અંતમુખ્યવૃત્તિ કરી આત્મધ્યાન કરવું. માત્ર અનાબાધ અનુભવસ્વરૂપમાં લીનતા થવા દેવી, બીજી ચિંતવના ન કરવી. જે જે તર્કાદિ ઊઠે, તે નહીં લંબાવતાં ઉપશમાવી દેવાં. (હાથનોંધ - ૩ / ૨૮) (પ.કુ.દેવ)

પ.કુપાળુદેવે વર્ણવેલી અંતમુખતાની કળા એટલે આત્માના આનંદમાં નિમગ્ન રહેવાની કળા, અનાબાધ અનુભવસ્વરૂપમાં લીન થવાની કળા. આ કળા પ્રગટાવવા અર્થે એનો અત્યાસ એટલે કે પર, પથ્યિય અને ધ્રુવ સ્વભાવનો યથાર્થ નિર્ણય થતાં અંતમુખતાની કળા હસ્તગત થઈ શકે.

એકાંત મૌન આરાધના તથા આરાધના શિબિર

કષણભંગુર દુનિયામાં સત્યુરુષનો સમાગમ એ જ અમૂલ્ય અને અનુપમ લાભ છે.

પ.પુ.ભાઈશ્રીની નિશ્ચામાં દર મહિને આરાધના શિબિર અને એકાંત મૌન આરાધના શિબિર યોજવામાં આવે છે. આ શિબિરોથી સાધકના જીવનમાં આમૂલ પરિવર્તન સર્જતું હોય છે. અને સાથે સાથે સાધનામાં પણ ખૂબ જ પ્રગતિકારક પરિણામ જોવા મળે છે.

નવેમ્બર માસની શિબિર

નવેમ્બર માસમાં તા. ૧૪-૧૧-૨૦૦૮ થી ૧૮-૧૧-૨૦૦૮ સુધી એકાંત મૌન આરાધના શિબિર તથા આરાધના શિબિર યોજવામાં આવેલ. એકાંત મૌન આરાધના શિબિર ફક્ત ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠીવાળા સાધકો માટે જ હતી. તેમાં ઉદ્દેશ્ય સાધકોએ ભાગ લીધો હતો.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિરમાં પ.પુ.ભાઈશ્રીનો વિષય “સમાધિ તંત્ર” શ્રીમદ્ દેવનન્દી (અપરનામ પૂજ્યપાદ સ્વામી) વિરચિત પુસ્તકમાંથી સ્વાધ્યાય કરાવેલ એમાં પ.પુ.ભાઈશ્રીએ પ્રશિક્ષણમાં ખૂબ જ સુંદર રીતે અને સૂક્ષ્મતાપૂર્વક સાધકે બેદજ્ઞાન કેવી રીતે કરવું કે જેથી જીવ મોક્ષમાર્ગ જરૂરી પ્રગતિ કરી શકે તે વિષે સૂક્ષ્મતાએ સમજાવ્યું.

આ વખતે આરાધના શિબિરમાં ૫૦ સાધકો હતા. જેમાં ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠીના ૦૧, પૂર્ણપ્રાપ્તિના ૩૨ અને અર્ધપ્રાપ્તિના ૧૭ સાધકોએ ભાગ લીધો હતો. જેમાંથી ઉપરાં સાધકો રાજમાર્ગ-યોગારોહણમાં જોડાયેલ હતા.

આરાધના શિબિરમાં પ.પુ.ભાઈશ્રીનો પ્રશિક્ષણમાં વિષય “ઈન્દ્રિય પરાજય શતક” હતો. પ.પુ.ભાઈશ્રીએ ખૂબ જ વિસ્તારપૂર્વક અને સુંદર રીતે સ્વાધ્યાય કરાવેલ. તેનાથી સાધક ઉપર ખૂબ ઊંડી અસર થઈ. બ્ર.નિ. શ્રી રસિકભાઈએ પ્રશિક્ષણમાં “આત્મ સિદ્ધિશાસ્ત્ર ગાથા-૭૧ થી ૧૦૩” લીધેલ. તેમના સ્વાધ્યાયથી સાધકો ખૂબ જ પ્રભાવિત થયેલ.

ઉપરોક્ત બન્ને શિબિરમાં લંડન, અમેરિકા, નૈરોબી, કિસ્મિ, મુંબઈ, અમદાવાદ, રાજકોટ, ઇન્ડોર, સુરેન્દ્રનગર, બોટાદ તથા સાયલા એમ જુદા જુદા ક્ષેત્રોથી આવેલ સાધકોએ ભાગ લીધેલ.

❖ ❖ ❖

ડિસેમ્બર માસની શિબિર

ડિસેમ્બર માસમાં તા. ૨૫-૧૨-૨૦૦૮ થી ૩૧-૧૨-૨૦૦૮ સુધી આરાધના શિબિર યોજવામાં આવેલ.

આરાધના શિબિરમાં ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠીના ૩૮, પૂર્ણપ્રાપ્તિના ૫૩ અને અર્ધપ્રાપ્તિના ૫૪ મુમુક્ષુઓ-સાધકો એમ કુલ ૧૬૪ સાધકોએ ભાગ લીધેલ. જેમાં ૮૭ રાજમાર્ગ યોગારોહણમાં જોડાયેલા હતા.

આરાધના શિબિરમાં પ.પુ.ભાઈશ્રીએ મુનિશ્રી તત્ત્વાનંદ વિજયજ મહારાજ રચિત “ધર્મબીજ”

પુસ્તકમાંથી ચાર ભાવનાઓ (મૈત્રી, પ્રમોદ, કરુણા અને મધ્યસ્થતા) ખૂબ જ સૂક્ષ્મતાપૂર્વક- ખૂબ વિસ્તારથી સમજાવેલ, જેની ઉંડી અસર સાધકોના અંતરમાં થઈ.

બ્ર. રસિકભાઈનો વિષય આત્મસિદ્ધિ શાસ્ત્રની ગાથાઓ ૧૦૪ થી ૧૨૭નો સ્વાધ્યાય ખૂબ જ સરળ શૈલીથી કરાવેલ. આ માટે બ્ર. રસિકભાઈએ ઘણાં શાસ્ત્રો ઉપરાંત વચ્ચનામૃતમાંથી ગાથાઓને અનુરૂપ સ્વાધ્યાય કરાવેલ.

આ શિબિરમાં લંડન, યુ.એસ.એ., નૈરોબી, મુંબઈ, અમદાવાદ, વડોદરા, કલકત્તા, રાજકોટ, ભૂજ, ઈન્ડોર, બોટાઈ, સાયલા, સુરેન્દ્રનગર, પેટલાવદ તથા જોરાવરનગર એમ જુદા જુદા ક્ષેત્રોથી આવેલ સાધકોએ ભાગ લીધેલ.

❖ ❖ ❖

એકાંત મૌન આરાધના શિબિર નં.-૩૦ નવેમ્બર, ૨૦૦૮ના સાધકોની ફળશુદ્ધિ

- ધ્યાન સિવાયના ટાઈમમાં અંતર્મુખ ઉપયોગ સાથે ચિંતન ચાલુ હોય છે તેથી સંસારના વિચારોનો અવકાશ રહેતો નથી. મન-વચ્ચન-કાયાના યોગોથી જે ક્રિયાઓ થાય છે તેનો જાણકાર જ્ઞાયક આત્મા છું. બધાથી સાવ જુદો છું તેવો અનુભવ રહે છે, આનંદ આવે છે. આંતરિક વૈરાગ્યમાં વધારો થાય છે.
- ભેદજ્ઞાન જોરદાર રહ્યું અને આત્માની પ્રતીતિ તો હતી પણ આત્માની અનુભૂતિ પણ થઈ.
- સાધનામાં સ્વરૂપનું ચિંતન-મનન, આંતર લક્ષ ઉપર રહીને થતું રહેતું હોય છે. સાધકભાવમાં લીનતા-રમણતા તેમજ શાંતિ અને આનંદનો અનુભવ રહે છે. ચિત્ત પ્રસંનતા અને સ્વરૂપની મળનતા વેદાતી હોય છે. આ વેદન સમયે કર્મધારા પસાર થતી હોય તેમાં જોડાણ નથી. ઉદાસીનતા હોય છે.
- પ્રશિક્ષણમાં પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ સમાધિ તંત્ર શાસ્ત્ર લઈને અમ જીવોનો અનાદિનો દેહાધ્યાસ તોડાવ્યો છે. ભેદજ્ઞાનરૂપી પ્રજ્ઞા-ધીણી વડે અનાદિનું બહિરાત્મપણું ત્યજીને અંતર-આત્મપણું સાધી શકે છે. સાધ્યભાવ, સમતાભાવ વડે આત્મા સહજ સમાધિને પામી શકે છે. ભેદજ્ઞાન ચમત્કાર અજ્ઞાનરૂપી પડળને દૂર કરી ચૈતન્ય સ્વરૂપને પ્રગટ કરવામાં નિમિત્તભૂત બને છે.
- શિબિરના પહેલા ધ્યાનમાં ઉપયોગને આંતરલક્ષ પર એકાગ્ર કરતાં કરતાં ઉપયોગ આંતરલક્ષ સાથે સ્થિર થઈ ગયો. આ સ્થિરતામાં મનનો લય થઈ ગયો. શરીરમાં વેદના હતી છતાં શરીર ન હતું માત્ર ‘હું’ પોતે પોતામાં સ્થિર થવાનું થયું. અનાકુળ શાંતિનું વેદન વેદાણું. આ વેદનનું સુખ અને ભૌતિક જગતના સર્વोત્કૃષ્ટ પદાર્થોના સુખના વેદનમાં ફરક છે. સ્પષ્ટ તફાવત અનુભવાય છે.
- સદગુરુ દેવની નિર્મણ ચેતનાના પ્રભાવવાળાં અમૃતવચ્ચનો મુમુક્ષુઓના હદ્યને કોઈ અલૌકિક રીતે ચેતનવંત કરી શાંત સ્વભાવી બનાવ્યા. ભાઈશ્રી આપની સરળ નિર્જામ અનુકૂંપા ભરેલી વાણીએ સમાધિસુખ પ્રાપ્ત કરવાને ખૂબ જ પ્રેરણા આપી છે અને એમ આપના કહેલા પ્રમાણે

પુરુષાર્થ કરી કર્મનાં આવરણો ક્ષય કરતાં આત્મસાક્ષાત્કાર કરીએ.

- કોઈ કોઈ ધ્યાનમાં જ્યારે ચિંતન બંધ થઈ જતું તે દરમ્યાન ખૂબ ખૂબ સારું લાગતું. આમ રહી શકાય તો કેટલી બધી મજા માણ્યા જ કરાય, તેમ જ્યારે ચિંતન શરૂ થતું ત્યારે થઈ આવતું. આ જીવની કર્મવર્ગણાઓ ઘણી ઘણી નિર્જરી ગઈ હશે તેવો અહેસાસ થાય છે.
- Param Pujya Bhaishri's delivery of this subject was extraordinary. His understanding and then presenting it to us sadhaks was so clear and to the point. But he also expanded on this with references from param krupaludev's writings. He also brought to our attention where we were 'failing' or not doing enough purusharth.
- હું ક્યાં અને કેવી રીતે રાગદ્વેષ મોહ કરી રહી છું તેનું લક્ષ થયું. આ સંસારમાં રહી હું અને મારું કર્યું. આ શરીરમાં મારાપણાના ભાવ તોડવાનો પુરુષાર્થ કરીશ. ગુરુએ આપેલ અમૂલ્ય સાધના દ્વારા બહિરાત્મભાવ તોડી અંતરઆત્મભાવમાં આવવાનો પુરુષાર્થ કરીશ.

❖ ❖ ❖

આરાધના શિબિર-ડિસેમ્બર, ૨૦૦૯ના સાધકોની ફળશુદ્ધિ

- આપની કૃપાથી મારું જીવન ધન્ય થઈ ગયું છે. શિબિરમાં-ધ્યાનમાં જે અનુભવ થાય છે તે આપની કૃપાથી અતિશય આનંદ અનુભવું છું, એમાં જ ગમે છે. – ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી
- આ ચાર ભાવનાઓને જે વિવિધ દાખિકોણથી અને સૂક્ષ્મતાપૂર્વક સમજાવ્યું તેથી આ જીવની સમજણ પણ સૂક્ષ્મ બનતી જતી હોય તેમ લાગે છે. આથી જીવન વ્યવહારમાં પણ ખૂબ જ પરિવર્તન આવશે જ—એમ થઈ રહ્યું છે. – ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી
- ચૈતન્યતત્ત્વ પોતે જ આનંદથી ખીલેલો બગીચો છે. એ જ અનંત ગુણોના ભાવોથી ભરેલું વિશ્રામ સ્થાન છે. માટે હવે હું પોતે પોતાના સુખધામમાં જ સદાકાળ માટે સ્થિત થઈ જઈશ. એમ ભાવતા રહેવાની અને એ જ મેળવવાનો પુરુષાર્થ ચાલુ રાખીશ.
- આ શિબિર મારા માટે તો ધ્યાનની ભૂમિકાની દાખિએ ઘણી જ મહત્વની રહી. ધ્યાન દરમ્યાન લક્ષ પર મન વારંવાર જવા લાગેલ અને સ્થિરતા પણ થવા લાગી. લગભગ એક-દોઢ મિનિટ મન સ્થિર રહેવા લાગ્યું. પરિણામે શાંતિનો અનુભવ થવા લાગેલ.
- I feel settled in my Sansar and also feel that I am getting my grip in Sadhana. However I need to feel your presence in every step. I take the life is hollow without your constant presence.

– પૂર્ણપ્રાપ્તિ

- પૂ.ભાઈશ્રીએ ખૂબ જ ધોધ વરસાવ્યો. પૂ.ભાઈશ્રી આપે ધ્યાન વિષે ખૂબ જ સરસ સમજાવેલ અને બ્ર.નિ. શ્રી રસિકભાઈએ પણ સમજણ આપી, પછીથી ધ્યાન સારું થયું આનંદ આવ્યો અને શાંતિ લાગી. – પૂર્ણપ્રાપ્તિ
 - પૂ.ભાઈશ્રીએ સ્વાધ્યાયમાં મૈત્રી, પ્રમોદ, કરુણા અને માધ્યસ્થ ભાવના બહુ જ રસપ્રદ રીતે સમજાવી. જે સાંભળીને એવું જ થાય કે આ બધી ભાવના હું મારા જીવનમાં ઉતારું જેથી મારું મન શુદ્ધ બની જાય. તેમજ બ્ર.નિ શ્રી રસિકભાઈએ આત્મસિદ્ધિની ગાથાઓ ખૂબ જ સુંદર રીતે સમજાવી. દેહ અને આત્માને બિન્ન કરવા અમારા માટે પુરુષાર્થ કર્યો. – અર્ધપ્રાપ્તિ
 - શિબિરનું વાતાવરણ એવું આલ્હાદક અને રમ્ય હોય છે કે મોટા ભાગનો સાધકનો સમય આરાધનામય, સાધનામય જાય છે. સાધનામાં વેગ મળે છે. આત્મકલ્યાણને વેગ મળે છે. – અર્ધપ્રાપ્તિ
 - આ શિબિરમાં મારી પ્રગતિ થઈ હોય તેમ લાગે છે. ધ્યાનના પ્રયોગમાં સ્થિરતા વધી છે. તથા બહારના વિચારો વિકલ્પો પ્રમાણમાં ઓછા આવતા હતા અને ભળવાનું પણ ઓછું થતું હતું અને તુરત જાગૃતિ આવી જતી હતી અને આનંદ તથા શાંતિ વેદાતી હતી. – અર્ધપ્રાપ્તિ
- ❖ ❖ ❖

યુવા શિબિર - ડિસેમ્બર, ૨૦૦૯

જ્ઞાનીપુરુષની આજાનું આરાધન તે સિદ્ધપદનો સર્વ શ્રેષ્ઠ ઉપાય છે.

દર વર્ષની માફક ડિસેમ્બર માસમાં આરાધના શિબિરની સાથે યુવા શિબિરનું પણ આયોજન કરેલ. તેનું સંચાલન બ્ર.મિનળબેન તથા બ્ર. વિકમભાઈએ કરેલ.

યુવા શિબિરમાં પપ મુમુક્ષુઓએ ભાગ લીધેલ. જેમાં નાનામાં નાનો મુમુક્ષુ ર વર્ષ ૬ માસનો અને મોટામાં મોટો ૮૮ વર્ષનો મુમુક્ષુ હતો. ૧૫ વર્ષની વયની અંદરના ૧૦ મુમુક્ષુઓ હતા. ૧૬ વર્ષથી ૫૮ વર્ષ સુધીની ઉમરના ૩૭ મુમુક્ષુઓ હતા અને ૬૦ થી ઉપરની ઉમરના ૮ મુમુક્ષુઓએ ભાગ લીધેલ.

બ્ર.મિનળબેને વચ્ચનામૃતના પત્રો ઉપર ખૂબ જ સરળ અને સુંદર શૈલીથી તલસ્પર્શી રીતે સ્વાધ્યાય કરાવેલ.

બ્ર.વિકમભાઈએ ‘આજ્ઞાભક્તિ’માંથી મંગળાચયરણ અને અન્ય પદોનો ખૂબ જ વિસ્તારપૂર્વક, દરેક મુમુક્ષુઓ સમજ શકે તેવી સરળ શૈલીથી સ્વાધ્યાય કરાવેલ.

આ શિબિરમાં લંડન, યુ.એસ.એ., મુંબઈ, કલકતા, અમદાવાદ, વડોદરા, રાજકોટ, અમરાવતી, બાલાસુરા, મોરબી, ઈન્દોર તથા સાયલા એમ જુદા જુદા ક્ષેત્રોથી આવેલ મુમુક્ષુઓએ ભાગ લીધેલ.

❖ ❖ ❖

નવનિર્મિત પ્રશાંતનિલયનું ઉદ્ઘાટન

ધ્યાન આપણાને આંતરિક ક્ષેત્રમાં લઈ જઈ આંતરસૃષ્ટિનાં દિવ્ય દર્શન કરાવે છે. ચૈતન્ય પુરુષના સાનિધ્યમાં દોરી જાય છે.

ધ્યાન દ્વારા સાધનાનું સર્વશ્રેષ્ઠ શિખર “સમાધિ” પ્રાપ્ત થાય છે. મન-વચન-કાયાના યોગને સ્થિરપણે ધરી રાખતાં સ્વભાવ દશા જાગૃત થાય છે. તે સ્વભાવ દશામાં લીન થઈ જવું તેને જ્ઞાનીઓ ધ્યાન કહે છે. એ ધ્યાનનું ફળ સમાધિ છે. સત્ત્વ, ચિત્ત, આનંદને અનુવભતો સાધક અનંત કર્માની નિર્જરા કરી અંતે અયોગી સિદ્ધ અવસ્થાને પ્રાપ્ત કરે છે.

પ.કુ.દેવને સૌભાગ્યાઈ મણ્યાને તુરંત તેઓ અંતરધ્યાન થઈ ગયા. જે જ્ઞાન તે બંને દિવ્યાત્માઓના વિકાસનું કારણ બન્યું તે જ જ્ઞાન સાયલામાં જ્ઞાની મહાત્માઓની પરંપરા થકી જીવતં રહ્યું છે.

પ.પૂ.બાપુજી, ગુરુમૈયા તેમજ ભાઈશ્રી થકી મુમુક્ષુઓને તે ધ્યાન પ્રક્રિયા, અંતરમુખ અવલોકન કરતી દશ્ટિ પ્રાપ્ત થઈ છે. વીતરાગ ભગવાનની પ્રશભરસની મજનતા પ્રયોગશીલ રીતે સમજાય છે.

ધ્યાનને ફળીભૂત થવા જરૂર છે પવિત્ર વિચારોની, સત્ય પ્રતિષ્ઠિત પ્રેમસભર વાણીની તથા વિશિષ્ટ પ્રકારે સદાચાર પાલનની. સંયમ અને અપરિચિહ્નની કઠોર સાધના પ.પૂ.ભાઈશ્રીના પ્રેમ વત્સલ સ્વભાવ દ્વારા સહેલી થઈ જાય છે. એકાંત મૌન આરાધના દ્વારા તેઓએ એવી જોગવાઈ કરી આપી કે સાધકોને જોઈતી આંતરિક પવિત્રતા સતત પ્રાપ્ત થતી રહે.

પ.પૂ.ભાઈશ્રીની દિવ્ય પ્રેરણાથી પ્રશાંતનિલય ધ્યાન કક્ષનું નવનિર્માણ થયું છે. આ નવા ધ્યાન કક્ષના પટાંગણના પરમાણુઓનો સ્પર્શ થતાં જ આત્માના પ્રદેશો શાંત થતા જાય. પ્રશાંત નિલયમાં પ્રવેશતા જ ધ્યાન અવસ્થા પ્રાપ્ત કરી બ્રાહ્યભાવ છોડી અંતરભાવમાં જોડાઈને શાંત સુધા જલમાં મહલવાનું મન થાય.

આ ભવ્ય “પ્રશાંતનિલય” હોલનું ઉદ્ઘાટન નૂતન વર્ષની નૂતન પ્રભાતે તા. ૧૮-૧૦-૦૮ના સોમવારે કરવામાં આવેલ. આ શુભ તિથિએ ભગવાન ગૌતમસ્વામી કેવળજ્ઞાનને પાય્યા હતા. મુમુક્ષુઓ મોટી સુખ્યામાં ઉપસ્થિત હતા અને હથયના ઉલ્લાસ સાથે આ મંગળમય પ્રસંગ ભવ્ય રીતે ઉજવાયો હતો.

પ્રશાંતનિલય બોલતાં જ શાંતિનો અનુભવ થાય છે. શાંત, સદગુણી વાત્સલ્યમૂર્તિ પૂ. ગુરુમૈયા કે જેમણે પોતાના જીવનમાં મુખ્યતાએ મૌન પાણ્યું હતું, એમની સ્મૃતિમાં આ ધ્યાનખંડ બનાવવામાં આવ્યો છે. ધન્ય છે બ્રહ્મનિષ્ઠ મિનળબેનને કે જેમણે આ હોલ માર્ટેની સંપૂર્ણ આર્થિક જવાબદારી સ્વીકારી મોટો લાભ લીધો.

સૌ પ્રથમ સવારના ૮-૩૦ વાગે પ્રશાંતનિલય હોલના બહારના પરિસરમાં દ્વારની બાજુમાં મૂકવામાં આવેલ “પ્રશાંતનિલય” નામની તકતીનું અનાવરણ પ.પૂ.ભાઈશ્રી, મિનળબેન, વિક્રમભાઈ, શ્રી વિનુભાઈ તથા પુષ્પાબેનના હસ્તે થયું.

ઈ.સ. ૧૯૮૮ની સાલમાં પ.પૂ.બાપુજીની આજ્ઞાથી આશ્રમમાં સૌ પ્રથમ શિબિર કરાવનાર બ્રહ્મનિષ નવનીતભાઈના વરદહસ્તે તે પરિસરનું પ્રવેશદ્વાર ખુલ્લું મૂકવામાં આવેલ.

ધ્યાન કક્ષના મુખ્ય દ્વારની બહાર આરસમાં કંડારાયેલ, પાલિતાણા-શેન્ટ્રુંજ્ય તીર્થનું પટ મૂકવામાં આવેલ છે. જેનું અનાવરણ પ.પૂ.ભાઈશ્રીના શુભ હસ્તે થયું. તે ક્ષણે ભાઈશ્રીએ બોધ આપતાં કહ્યું : “આ શેન્ટ્રુંજ્ય તીર્થના કંકરે કંકરે અનંતસિદ્ધ ભગવંતો થઈ ગયા. આપણે તેની જીત્રા કરેલી છે. આ તીર્થ પર આરોહણ કરી આદિનાથ ભગવાનના દર્શન થાય છે તે આપણી બાધ્ય જીત્રા હતી. આ હોલમાં આપણે ધ્યાનની સાધના દ્વારા આંતરિક યાત્રાનો પુરુષાર્થ કરી ભગવાન આત્માના દર્શન કરવાનાં છે તે માટે જ અહીં બહારમાં આ શેન્ટ્રુંજ્ય તીર્થના પટની સ્થાપના આપણે કરી છે.

અધતન અને બધી જ સુવિધા સંપન્ન આ ભવ્ય હોલનું ઉદ્ઘાટન પ.પૂ.ભાઈશ્રી, શ્રી રોહિતભાઈ તથા મિનળબહેનના પરિવાર સદસ્યોએ રિબિન ખોલીને કર્યું હતું. મિનળબહેનનાં પુત્રવધૂ ચિ. વિધિ પારસ શાહના હસ્તે ધ્યાન હોલમાં ઈશાન ખૂણામાં કુંભની સ્થાપના કરાયેલ હતી.

આ હોલમાં આપણા શાસનપતિ ભગવાન મહાવીર, યુગ પ્રવર્તક સંત કૃપાળુદેવ, આશ્રમના આધસ્થાપક પ.પૂ.બાપુજી તેમજ પૂ.ગુરુમૈયાનાં ચિત્રપટોની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.

ચિત્રપટોની સ્થાપના જે જગ્યાએ કરાઈ છે તેના આધારમાં જ્લાસ છે જેના પર “સહજાત્મ સ્વરૂપ પરમશરૂ” અવિરતપણે લખાયેલું છે. જે નીખરતાં કેમ જાણે તેમાંથી સતત સહજાત્મસ્વરૂપનો ધ્યાન નીકળતો હોય તેવો ભાસ થાય છે. તદ્દુર્પરાંત એવું લાગે જાણે ભગવાન મહાવીર સ્વામી, પરમ કૃપાળુદેવ તેમજ પ.પૂ.બાપુજી પોતાના આત્મસ્વરૂપમાં રમણતા કરતા આ જ ભાવોને માણી રહ્યા છે.

કુમસર ચિત્રપટોની સ્થાપના કરાઈ જેમાં ભગવાન મહાવીર સ્વામીના ચિત્રપટની સ્થાપના પ.પૂ.ભાઈશ્રી, બ્ર. મિનળબહેન તથા બ્ર. વિક્રમભાઈના હસ્તે થઈ. પરમ કૃપાળુદેવના ચિત્રપટની સ્થાપના આકિટ્ટકટ દેવેનભાઈ, ચંદ્રકાન્તભાઈ જસાણી, નનુભાઈ કોન્ટ્રાક્ટર, હિતેશભાઈ શેઠ તથા વિજયભાઈના હસ્તે થઈ.

પ.પૂ.બાપુજીના ચિત્રપટની સ્થાપના ઉપસ્થિત બ્રહ્મનિષોએ કરી.

પૂ.ગુરુમૈયાના ચિત્રપટનું અનાવરણ પ.પૂ.ભાઈશ્રી, બ્ર. મિનળબહેન તથા તેમના પરિવારના સભ્યોએ કર્યું.

આ સમગ્ર કાર્યક્રમ દરમ્યાન વિક્રમભાઈ તથા હિતેશભાઈની ઉત્તમ ભક્તિએ અલૌકિક વાતાવરણનું નિર્મિત કર્યું હતું.

જેમ ગુરુમૈયા સમજીને સમાઈ ગયા તેમ આપણે સહુ પણ ધ્યાનની સાધના દ્વારા નિજસ્વરૂપમાં સમાઈ જઈએ એ ભાવ સાથે ઉદ્ઘાટન પ્રસંગ સમામ થયો.

પ.પુ.ભાઈશ્રીની કોલકતાની ધર્મયાત્રા

તા. ૩૦ નવેમ્બર થી ૬ ડિસેમ્બર - ૨૦૦૮

અધ્યાત્મમાર્ગમાં પ્રગતિ કરી રહેલ અને જેમના અંતઃકરણમાં પરમ સત્ત્વસંગની તીવ્ર ભાવના રહેલી છે, તેવા કોલકતાના મુમુક્ષુઓ છેલ્લાં ત્રણ વર્ષથી પુ.ભાઈશ્રીને કોલકતા પધારવા સતત વિનંતી કરી રહેલ. તે સમય પાક્ષો અને કોલકતાની ધર્મયાત્રાનું આયોજન થયું. આ ધર્મયાત્રામાં પુ.ભાઈશ્રીની સાથે બ્ર. વિકમભાઈ તથા બ્ર. લલિતાબહેન જોડાયાં હતાં. તા. ૩૦ નવેમ્બરના સવારે કોલકતાના મુમુક્ષુઓએ પુ.ભાઈશ્રીનું કોલકતાના નેતાજી સુભાષચંદ્ર બોઝ વિમાની મથકે ભવ્ય સ્વાગત કર્યું. પુ.ભાઈશ્રીનો ઉતારો રાજુભાઈ ઘેલાણીને ઘેર રાખવામાં આવેલ.

શરૂઆતના ત્રણ દિવસ નીચે પ્રમાણે આધ્યાત્મિક પ્રોગ્રામો રાખવામાં આવેલ.

- સાંજે ૫-૦૦ થી ૬-૦૦ બધા મુમુક્ષુઓ રાજુભાઈ ઘેલાણીના વિશાળ મોટા ફ્લેટમાં ભેગા થતા અને બધા સાધકો પુ.ભાઈશ્રીની નિશ્રામાં સમૂહ ધ્યાન કરતા અને તે જ વખતે જેમની પાસે ધ્યાનનો માર્ગ નથી તવા યુવા મુમુક્ષુઓનો વર્ગ બ્ર. વિકમભાઈ તથા બ્ર. લલિતાબહેન લેતાં. આ ઉપરાંત મુમુક્ષુઓને વ્યક્તિગત રીતે માર્ગદર્શન આપવામાં આવતું.
- કામાણી જૈનભવનમાં પુ.ભાઈશ્રીના પાંચ સ્વાધ્યાય જાહેરમાં ગોઠવાયા હતા. પુ.ભાઈશ્રીએ શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર વચનામૃત પત્ર નં.-૪૮ લઈ અને જે જીવને મોક્ષમાર્ગની પ્રાપ્તિ થઈ છે, તેના જીવનની અંદર શું પરિવર્તન સર્જય તેની સમજણ આપતો પત્ર-પરર લીધો હતો. તે પછી ‘સત્ત્વસંગ’, ‘ભક્તિ’, ધર્મનું ગુપ્ત રહસ્ય જેમાં વણાયેલું છે તે પ.કૃ.દેવ રચિત ‘યમ નિયમ સંયમ.....’ પદ તથા પ.કૃ.દેવ અને પુ.સોભાગભાઈનો આધ્યાત્મિક સંબંધ દર્શાવી પત્ર-૪૭૧ લીધો હતો.

આ બધા જ સ્વાધ્યાય વખતે બ્ર. વિકમભાઈએ સુંદર ભક્તિ કરાવી હતી. તા. ૨-૧૨-૦૮ રાત્રિના જૈનભવનના સ્વાધ્યાય પછી વિકમભાઈએ શ્રી રાજસોભાગ સત્ત્વસંગ મંડળની આધ્યાત્મિક તથા જનહિતની પ્રવૃત્તિથી લોકોને માહિતગાર કરેલ હતા.

તા. ૪ થી ૬ ડિસેમ્બર, કોલકતા શહેરથી થોડા ડિલોમીટર દૂર ગંગાનદીના કિનારે આવેલ રાયચક ગામના રેડીશન રિસોર્ટમાં, આરાધના શિબિર તથા યુવા શિબિર રાખવામાં આવેલ.

આરાધના શિબિર : આરાધના શિબિરમાં ત્રણ ધ્યાન, પ્રશિક્ષણ વિગેરે પ્રોગ્રામ ગોઠવેલ. પુ.ભાઈશ્રીએ પ્રશિક્ષણમાં યોગશાસ્ત્રના ચોથા પ્રકાશમાંથી આત્મજ્ઞાનનાં સાધનો લીધેલ હતાં. કુલ ૨૦ સાધકોએ આ શિબિરનો લાભ લીધો હતો. બ્ર. લલિતાબહેન બધા સાધકોની ચકાસણી કરી હતી.

યુવા શિબિર : બે વર્ગ લેવામાં આવતા - (૧) બ્ર. વિકમભાઈ એક વર્ગ લેતા હતા તેમણે સ્વાધ્યાયમાં “મનકી તરંગ માર લે” પદની સમજણ આપેલ તથા વચનામૃતમાંથી પત્ર-૪૮૬ લીધેલ. (૨) બીજો વર્ગ બ્ર. લલિતાબહેન લેતાં હતાં અને તેમણે સ્વાધ્યાયમાં “છ પદનો પત્ર” લીધેલ.

કુલ - ૫૧ મુમુક્ષુઓએ યુવા શિબિરનો લાભ લીધો હતો.

રાયચક ગામના રેડીશન રિસોર્ટમાં મુમુક્ષુભાઈ શ્રી ભરતભાઈનો બંગલો હોવાથી તેમણે રહેવા માટે કુલ ચાર બંગલા રાખેલ. સ્વાધ્યાયની તથા જમવા માટે મંડપ વિગેરે ખૂબ જ સુંદર વ્યવસ્થા કરેલ હતી. અને ત્યાંનો બધો જ ખર્ચ તેમણે ઉપાડી લીધો હતો. તેમનો બિજનેશ સ્ટાફ વ્યવસ્થામાં લગાડી દીધો હતો. અને તેઓ મુંબઈ હોવા છતાં છેલ્લે દિવસે શિબિરની પૂર્ણાહૃતિ વખતે ત્યાં પહોંચી ગયા હતાં.

આ ધર્મયાત્રામાં લંડનથી આવેલ જ્યસુખભાઈ મહેતા, પ્રિયા સંઘવી તથા પારૂલ શાહ જોડાયાં હતાં. શ્રી અરુણભાઈ દોશી, મહેન્દ્રભાઈ (ભાષાભાઈ) તથા સાગર શેઠ પણ જોડાયાં હતાં. પુનાથી રીટાબેન દોશી તો બધી જ તૈયારી માટે આગળથી પહોંચી ગયાં હતાં.

આ ધર્મયાત્રા દરમિયાન પૂ.ભાઈશ્રી અને અન્ય સર્વે અલગ અલગ મુમુક્ષુઓને ઘેર નાસ્તા અથવા ભોજન માટે ગયા હતા. તે ઉપરાંત ઘણાં બધાં મુમુક્ષુઓના ઘરની મુલાકાત પણ લીધી હતી.

સંગીતાબહેન તથા રાજુભાઈ ઘેલાણીએ તો તન-મન-ધનથી બધી જ શક્તિ લગાડી અને ભક્તિભાવપૂર્વક આ ધર્મયાત્રાનું આયોજન સફળતાપૂર્વક પાર પાડેલ હતું.

❖ ❖ ❖

- સતત જાગૃત રહેવું. એકપણ ક્ષણને બેહોશીમાં ન જવા દેવી. ક્રષ્ણભાવ તમારા હોશને - તમારા જાગૃતિરૂપ શસ્ત્રને ધારદાર કરશે. એ જ મૂળ ધર્મ છે. જો આમ ન કરી શકો તો અન્ય સાધનો / ઉપાયો કરીને એ માટે પોતાને તૈયાર કરો, પણ આમ કર્યા વિના છૂટકારો નથી.

ખાસ નોંધ

ઘણાં મુમુક્ષુઓને સદ્ગુરુ પ્રસાદનો અંક નથી મળતો તેવી ફરિયાદ કરે છે. આપને જણાવવાનું કે સદ્ગુરુ પ્રસાદનો અંક અમદાવાદથી પોસ્ટ મારફત મોકલવામાં આવે છે.

આપને **E-mail** ઉપર સદ્ગુરુ પ્રસાદના અંકની કોપી મોકલી શકાય તે માટે આપનું **E-mail ID - saylasadguruprasad@yahoo.com** ઉપર મોકલી આપવું. Foreignમાં તેમજ ભારતમાં અંક ન મળવાના અને મોડા મળવાની ફરિયાદ આવતી હોય છે, તેથી જેને ઇન્ટરનેટ તથા ગ્રિન્ટરની અનુકૂળતા હોય તેઓ પોતાના **E-mail** ઉપર જ અંક મંગાવી લેવા નમ્ર વિનંતી.

દિવાળી મહાપર્વ

દીપાવલી પ્રભુ મહાવીર જે શુદ્ધ બુદ્ધ અવસ્થાને પામ્યા તેમના મહાનિર્વાણનું સ્મરણ કરાવે છે. જ્યારે નૂતન વર્ષ, ગૌતમસ્વામી જે અજ્ઞાનરૂપી અંધકારને છેદી જ્ઞાનરૂપી દીપને પ્રજ્વલિત કરી કેવળજ્ઞાનને પામ્યા તેની સ્મૃતિ જગાડે છે. ભવ્ય જીવો કે જેનું લક્ષ પરંપરાગતિને પ્રામ કરવાનું છે, તેઓના હૃદયમાં આ દીપોત્સવી દિનનો મહિમા ઘણું જ મહત્ત્વ ધરાવે છે. સાયલા આશ્રમમાં આ મહોત્સવ પૂ.ભાઈશ્રીની નિશામાં તા. ૧૬ થી ૧૮ સુધી મનાવવામાં આવ્યો.

મોટી સંખ્યામાં ઉપસ્થિત મુમુક્ષુગણ જેને ધ્યાનમાં રાખી આ દીપોત્સવ પર્વની પૂર્વેથી જ પૂ.ભાઈશ્રીએ સ્વાધ્યાયમાં મહર્ષિ સિદ્ધર્થગણી રચિત ‘ઉપમીતીભવ પ્રપંચા કથા’ની શરૂઆત કરી મુમુક્ષુઓ આ સંસારમાં રહી કેવી રીતે મહામોહથી ભટકી રહ્યા છે, તે આ કથા દ્વારા સુંદર રીતે સમજાયું.

ધનતેરસ, કાળીચોદશ અને દિવાળીના દિવસોમાં નિત્યકમો ઉપરાંત જીવોના સમાવિ મરણને અર્થે ‘સહજાત્મસ્વરૂપ પરમગુરુ’ ‘આતમભાવના ભાવતા જીવ લહે કેવળજ્ઞાનરે’ અને ‘પરમગુરુ નિર્ગ્રથ સર્વજ્ઞ દેવ’ની તુદ માળા ગણવવામાં આવી. સંધ્યાકાળે પૂ.ભાઈશ્રી સાથે ધર્મસભામાં હળવી જ્ઞાનકથાના આધારે જ્ઞાન પીરસાતું હતું. જેમાં બ્ર.નિ.શ્રી વિનુભાઈએ પાંચ પાંડવોમાંથી અનુજ ભાઈઓ નકુલ અને સહદેવે તેઓના જ્યેષ્ઠ ભાઈઓ પ્રત્યે થોડો પણ દેહરાગ મનમાં ઉદ્ભવવાથી એકભવ વધારી દીધો તે વૈરાગ્ય પ્રેરક કથા કરી. આ ઉપરાંત બ્ર.નિ.શ્રી મિનળબેને એક કથા કહી જેમાંથી આપણને બોધ

મળે કે ઉતાવળે કોઈ વાતનો પ્રતિસાદ ન આપવો જોઈએ.

દિવાળી પર્વ નિમિતે દહેરાસરજીમાં ખૂબ જ સુંદર આંગીઓ રચવામાં આવી હતી.

તા. ૧૭ના રોજ રાત્રિએ નવનિર્ભિત પ્રશાંત નિલયના પરમાણુઓને વધુ શુદ્ધ બનાવવા માટે ૮ વાગ્યાથી ૧૦ વાગ્યા સુધી નવકાર મહામંત્રના જ્ઞાપ કરવામાં આવ્યા. તા. ૧૮ની રાત્રિએ ૧૦-૩૦ વાગે ‘ॐ હ્રિં શ્રી મહાવીર સ્વામી સર્વજ્ઞાય નમઃ’-ની ત માળા કરાઈ. તે પછી અદ્યો કલાક બ્ર.નિ. શ્રી વિકમભાઈ તથા હિરેને ભગવાનના ગુણગ્રામો કરતાં ભક્તિ પદ્ધો લીધાં. બરાબર રાત્રિના ૧૨ વાગે કે જ્યારે ભગવાન મહાવીર નિર્વાણ પામ્યા હતા ત્યારે પૂ.ભાઈશ્રીએ કલ્યાણ હોલમાં દીપ પ્રગટાવ્યો. તે કષે બ્ર.નિ.શ્રી વિકમભાઈએ એવી ભાવના ભાવી કે પૂ.ભાઈશ્રીની પ્રગટ જ્યોત જળકી રહી છે. જેની જ્યોતમાંથી આપણે આપણી આંતરજ્યોત પ્રગટાવીએ. ત્યાર બાદ બધા બ્રહ્મનિષીના હસ્તે દીપપ્રાગટ્ય થયા બાદ બ્ર.નિ. વિકમભાઈ તથા હિરેને ભગવાન મહાવીર પર લખાયેલ ગૌતમ સ્વામીના વિરહનું ભાવવાહી પદ લીધું. અને તે પછી ‘ॐ હ્રિં શ્રી મહાવીર સ્વામી પારંગતાય નમઃ’ની ત માળા કરવામાં આવી.

તા. ૧૮ નૂતન વર્ષના રોજ સવારના ૫-૦૦ વાગે પૂ.ભાઈશ્રીના હસ્તે દહેરાસરજીનાં દ્વાર ઉધાડવામાં આવ્યાં અને કલ્યાણ હોલમાં ગૌતમ સ્વામી કેવળજ્ઞાનને પામ્યા હોવાથી તે નિમિતે ‘ॐ હ્રિં શ્રી ગૌતમસ્વામી સર્વજ્ઞાય નમઃ’ની ત્રણ માળા કરવામાં આવી. ત્યારબાદ સવારના ૮-૩૦ વાગે નવનિર્ભિત ‘પ્રશાંતનિલય’નું ઉદ્ઘાટન ભવ્ય રીતે કરવામાં આવ્યું.

જિનાલય, કલ્યાણ હોલ, પૂ.બાપુજી તથા પૂ.ભાઈશ્રીની કુટિરને રંગીન લાઈટથી

શાંગારવામાં આવેલ અને યુવામુમુક્ષુઓ દરરોજ નવી નવી સુંદર રંગોળીઓ કરતા હતા.

❖ ❖ ❖

ત્રાણ મહિના દરમિયાન પૂ.ભાઈશ્રીએ આપેલ સ્વાધ્યાય

- (૧) યુવા મુમુક્ષુ ચિ.કુશલ ધર્મેશ દલાલના જન્મદિન નિમિત્તે તા. ૮-૧૦-૨૦૦૮ના તેમને ઘરે સ્વાધ્યાયનો પ્રોગ્રામ રાખવામાં આવેલ. “સંશોધન અને સહાસ” વિષય પર પૂ.ભાઈશ્રીએ પ્રેરણાદાયી સ્વાધ્યાય આપેલ.
- (૨) મુમુક્ષુ શ્રી હિતેશભાઈ કંતિલાલ યશમાવાલાની સુપુત્રી ચિ.કિંજલના શુભ લગ્ન નિમિત્તે તા. ૭-૧૨-૨૦૦૮ના સ્વાધ્યાય ભક્તિ તથા ભોજનનો પ્રોગ્રામ બોરીવલીના એક પાર્ટી ગ્રાઉન્ડમાં રાખવામાં આવેલ. ‘અનગળ આનંદ’ વિષય પર પૂ.ભાઈશ્રીએ સાચું સુખ તથા આનંદનું સ્વરૂપ સમજાવ્યું હતું. બ્ર.વિકમભાઈએ સુંદર ભક્તિ કરાવેલ હતી.
- (૩) મુમુક્ષુભાઈ શ્રી અતુલ કોઠારીની સુપુત્રી ચિ.પરિનના શુભ લગ્ન નિમિત્તો તા. ૧૧-૧૨-૨૦૦૮ બોરીવલીના એક હોલમાં સ્વાધ્યાય ભક્તિ તથા ભોજનનો પ્રોગ્રામ રાખેલ. સ્વાધ્યાયમાં પૂ.ભાઈશ્રીએ ‘ચંપોવણિક’ની શૌર્યથી ભરપૂર કથા લીધી હતી અને ચંપાવણિકમાં રહેલ અનેક ગુણોનું વિશ્વેષણ કરેલ હતું. બ્ર.વિકમભાઈ, હિરેન, કીર્તિભાઈ, હુલારીબેન તથા પલકે સુંદર ભક્તિ કરાવેલ હતી.
- (૪) મુમુક્ષુ મૃહુલાબેન પુનાતરને ઘેર મુંબઈમાં સ્વાધ્યાય ભક્તિનો પ્રોગ્રામ તા. ૧૩-૧૨-૨૦૦૮ના રોજ રાખવામાં આવેલ. પૂ.ભાઈશ્રીએ “દાસ્યભક્તિની ઉત્કૃષ્ટતા”

વિષય પર ચેતમછંદરનાથ તથા ગોરખનાથની સુંદર કથા લઈ અને “દાસ્યભક્તિ”નું સ્વરૂપ સમજાવેલ. બ્ર.વિકમભાઈ, કીર્તિભાઈ, હુલારીબેન, મૃહુલાબેન તથા નીરુબેન વગેરેએ સુંદર ભક્તિ કરાવેલ હતી.

❖ ❖ ❖

મુંબઈના યુવા મુમુક્ષુ સાથે તીર્થયાત્રા તથા પિકનિક

તા. ૮-૧૧-૨૦૦૮, રવિવારે વહેલી સવારે અંદાજે પઢ યુવા મુમુક્ષુઓ પ.પૂ.ભાઈશ્રી સાથે પ્રથમ મહાવીરધામ તીર્થ આવ્યા. નેશનલ હાઈ-વે પર વિરારથી થોડે દૂર નાની ટેકરી પર આ સુંદર તીર્થ આવેલું છે. બધા મુમુક્ષુઓએ સાથે મળીને દર્શન, પૂજા તથા સ્તુતિ કરી.

આ પછી બધા સાયલેન્ટ રિસોર્ટ આવ્યા. નદી કિનારા પર આવેલું આ રિસોર્ટ ખૂબ જ સુંદર છે. પ્રથમ પૂ.ભાઈશ્રીએ સ્વાધ્યાય કરાવ્યો. બપોરે ભક્તિનો પ્રોગ્રામ રાખવામાં આવેલ. આ ઉપરાંત વોટરપાર્કમાં ન્હાવાનું તથા રમત-ગમતનો પ્રોગ્રામ ગોઠવેલ. સવારે ચા-નાસ્તો તથા બે સમય જમવાની સુંદર વ્યવસ્થા હતી. યુવાલીડર બ્ર.વિકમભાઈ તથા બ્ર.વિનુકાકા આ પ્રોગ્રામમાં હાજર રહ્યા હતા.

❖ ❖ ❖

તા. ૫-૧૦-૨૦૦૮ આત્મસિદ્ધિ અવતરણ દિન તથા પ્રભુશ્રીનો જન્મદિન

- શ્રી રાજસોભાગ આશ્રમમાં આ દિવસે આત્મસિદ્ધિની પૂજા ભણાવવામાં આવેલ હતી તથા સ્પેશિયલ સ્વાધ્યાય રાખવામાં આવેલ.
- મુંબઈ :- જ્યવંતભાઈ સંઘવીના ઘર મંદિરમાં-દાદર રાત્રે ૮-૩૦ થી ૧૦-૩૦ સ્વાધ્યાય

ભક્તિનો પ્રોગ્રામ રાખવામાં આવેલ. સ્વાધ્યાયમાં પૂ.ભાઈશ્રીએ આત્મસિદ્ધિ-શાસ્ત્રની ગાથા-૧૩૮ લીધેલ.

દયા, શાંતિ, સમતા, ક્ષમા, સત્ય, ત્યાગ, વૈરાગ્ય; હોય મુમુક્ષુઘટ વિષે, એહ સદાય સુજ્ઞાય.

આ ગાથાના દરેક ગુણોને પ.કૃ.દેવના વચનના આધારે સમજાવ્યા હતા.

❖ ❖ ❖

કારતક સુંદ-૧૫, તા. ૨-૧૧-૨૦૦૯
પ. કૃ. દેવનો જન્મદિન

- સાયલા આશ્રમમાં આ દિવસ બ્ર.મિનળબેન તથા બ્ર.વિક્રમભાઈની નિશ્રામાં પ.કૃ.દેવની પ્રતિમા સામે આરતી તથા મંગળ દીવો કરવામાં આવેલ. આશ્રમમાં શોભાયાત્રા રાખવામાં આવેલ. તથા બ્ર. મિનળબેને સ્વાધ્યાય આપેલ અને બ્ર. વિક્રમભાઈએ સુંદર ભક્તિ કરાવેલ.
- દાદર-મુંબઈમાં પૂ.ભાઈશ્રીની નિશ્રામાં જ્યવંતભાઈ સંઘવીના ધરમંદિરમાં સ્વાધ્યાય ભક્તિનો પ્રોગ્રામ રાખવામાં આવેલ. આ દિવસે પ.કૃ.દેવના ચિત્રપટને હાર ચડાવવામાં આવેલ તથા તેમના પગલાનું પૂજન કરવામાં આવેલ. સ્વાધ્યાયમાં પૂ.ભાઈશ્રીએ “શ્રીમદ્ રાજચંદ્” વચનામૃત અ.પ.અ. હાથનોંધ : ૧-૪ લીધેલ. મુંબઈના મુમુક્ષુઓએ સુંદર ભક્તિ કરાવેલ. જ્યવંતભાઈ સંઘવી તરફથી બધા મુમુક્ષુઓની જમવાની વ્યવસ્થા પણ રાખેલ.
- લંડન તથા નાયરોબીના મુમુક્ષુઓએ પણ આ દિવસે એક દિવસની શિબિર રાખેલ હતી.

❖ ❖ ❖

યુવા મુમુક્ષુ ચિ. ચંદ્રેશ શેઠનો દેહ વિલય

બ્ર. ભૂપતભાઈનો પુત્ર ચિ. ચંદ્રેશ શેઠનો દેહવિલય ૧૫ નવેમ્બર-૨૦૦૯ના થયો. તેથનું ટૂંકું આયુષ્ય ભોગવી લાંબી હૃદયની બીમારીમાં તેનું મૃત્યુ થયેલ છે. યુવા મુમુક્ષુઓનો તે લીડર હતો.

ધર્મયાત્રા તથા યુવા પિકનિકનું આયોજન, યુવા સ્વાધ્યાયો ગોઠવવા, નાટકની અંદર મુખ્ય પાત્ર તરીકે રોલ ભજવવો, સંસ્થાના મોટા મોટા પ્રોગ્રામમાં મુખ્ય વોલિટિયર તરીકે કાર્ય કરવું. આમ અનેક રીતે ચંદ્રેશ સંસ્થાનાં કાર્યોમાં મદદરૂપ બનતો. અધ્યાત્મ માર્ગમાં ગુરુકૃપા પ્રાપ્ત કરી અને સાધના પણ કરી રહ્યો હતો.

તા. ૨૦ નવેમ્બરે રાખવામાં આવેલ પ્રાર્થના સભા વખતે પૂ.ભાઈશ્રીએ સુંદર સ્વાધ્યાય કરાવી અને ચિ. ચંદ્રેશમાં રહેલ અનેક ગુણોને યાદ કરીને ભાવપૂર્વક શ્રદ્ધાંજલી આપેલ હતી.

❖ ❖ ❖

શ્રી રાજસોભાગ સત્સંગ મંડળ પ્રેરિત
આશીર્વાદ વિકલાંગ કેન્દ્ર, સાયલા
ઓકટોબરથી ડિસેમ્બર, ૨૦૦૯

કાર્ય અહેવાલ

આશીર્વાદ વિકલાંગ કેન્દ્ર તેમજ ક્ષમતા કેન્દ્ર, લીબડી અને ઉપાસના તે કેર સેન્ટર, જોરાવર-નગરમાં પ.પૂ.ભાઈશ્રી તથા મુમુક્ષુઓ અને સ્થાનિક મહાનુભાવોના સાનિધ્યમાં દિવાળી પર્વની ઉજવણી બાળકોને મીઠાઈ અને કપડાં આપી કરવામાં આવી.

આશીર્વાદ વિકલાંગ કેન્દ્ર તથા ક્ષમતા કેન્દ્ર, લીબડીમાં સર્વશિક્ષા અભિયાન મિશન, સુરેન્દ્રનગરના સહયોગથી ત માસ માટે, નિવાસી વ્યવસાયલક્ષી તાલીમ તથા બિજકોર્સનો પ્રારંભ કરવામાં આવ્યો. તેમાં બન્ને વર્ગમાં સર્વશિક્ષા

અભિયાન મિશન કો-ઓર્ડિનેટર શ્રી વિકમસિંહે મુલાકાત લીધી અને જરૂરી માર્ગદર્શન અને શુભેચ્છા પાઠવી.

અંધજન મંડળ, અમદાવાદ તથા સી.બી.એમ. ઓસ્ટ્રેલિયા દ્વારા સાયલા તાલુકાના વિકલાંગો માટે જનજાગૃતિ કાર્યક્રમ અંતર્ગત તેના મૂલ્યાંકન માટે સી.બી.એમ. જર્મનથી મિ.વુલ્ફ ગેંગ ફીશર તથા અંધજન મંડળના પ્રોજેક્ટ ડાયરેક્ટરશ્રી નંદિનીબેન સાયલા તાલુકાના જુદા જુદા ગામડામાં જઈ યોજનાનું મૂલ્યાંકન કર્યું.

મંદબુદ્ધિના બાળકોની સ્પે.ઓલાયિક ટુન્ડરમેન્ટ સુરેન્દ્રનગર ખાતે યોજેઠ જેમાં ગોળાફંક, દોડ, સોફ્ટ બોલ થ્રો જેવી રમતોમાં ૨૧ બાળકોએ ભાગ લીધો તેમાંથી ૬ બાળકો રાજ્ય કક્ષાની સ્પર્ધા માટે પસંદગી પામ્યા અને જાન્યુઆરી માસમાં યોજનાર રાજ્ય કક્ષાની ટુન્ડરમેન્ટમાં ગાંધીનગર ખાતે ભાગ લેશે.

આશીર્વાદ વિકલાંગ ટ્રસ્ટની વહીવટી સમિતિની બેઠક શ્રી ફુટરમલભાઈ પોરવાલના પ્રમુખસ્થાને મળી જેમાં શ્રી ભૂપતભાઈ શેઠ, શ્રી વિનુભાઈ શાહ, ડૉ. ભૂષણ પુનાની, શ્રી નંદિનીબેન રાવલ, શ્રી આર.એસ.જાદવ તથા આમંત્રિત શ્રી હરીશભાઈ પંચાલ, શ્રી હંસબેન પુનાની તેમજ શ્રી અરુણભાઈ દોશીએ હાજરી આપી.

વિશ્વ માનસિક આરોગ્ય દિનની ઉજવણી નિમિત્તે સુરેન્દ્રનગર સિવિલ હોસ્પિટલમાં સેકન્ડ એડિશનલ સિવિલ જજ શ્રી પંચાલ સાહેબ, સુરેન્દ્રનગર બાર એસોસીએશનના પ્રમુખ શ્રી જગદીશભાઈ મીર તેમજ અગ્રણી વકીલશ્રીઓ, સિવિલ સર્જન શ્રી સુખાનંદી સાહેબ તેમજ ડૉ. આરતીબેન તથા ડૉ. પરમાર સાહેબના સાનિધ્યમાં

યોજેઠ તેમાં માનસિક બિમારી ધરાવતા દર્દીઓ તેમજ તેમના વાલીઓને માનસિક બિમારીનાં કારણો તથા તેની સારવાર વિષે મહાનુભાવો દ્વારા માર્ગદર્શન પૂરું પાડવામાં આવ્યું.

લીબડી મુકામે માનસિક બિમારી ધરાવતા વ્યક્તિઓની સંકલિત સામુદ્ધાયિક યોજના અંતર્ગત આંગણવાડી વર્કરોની બે દિવસની તાલીમ યોજેઠ તેમાં અંધજન મંડળના ડાયરેક્ટરશ્રી નંદિનીબેન, શ્રી વિમલબેન તથા સાઈકિઆટ્રીસ્ટશ્રી નાયક સાહેબે માનસિક બિમારીનાં લક્ષણો, ઉપાયો વિષે માર્ગદર્શન પૂરું પાડ્યું.

ઓસેડ પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત આશીર્વાદ વિકલાંગ ટ્રસ્ટમાં ૧૮ જેટલા લો વિઝન બાળકોના એસેસમેન્ટ કરવામાં આવ્યા જેમાં રીડિંગ સ્ટેન્ડ, ચશ્મા તથા ઓપરેશન અને લો વિઝન કિટની ભલામણ કરવામાં આવી.

શ્રી રાજસોભાગ સત્સંગ મંડળ, સાયલા અને લાયન્સ કલબ ઓફ ટારફેન્ટ, મુંબઈના સહયોગથી આશીર્વાદ વિકલાંગ કેન્દ્રમાં ફિલ્યોથેરાપી કેમ્પનું આયોજન કરવામાં આવ્યું, જેમાં કુલ ૭૮૬ વ્યક્તિઓએ ભાગ લીધો અને જરૂરિયાતવાળા દર્દીઓને કમર પણ્ણા, ઘૂંઠણ પણ્ણા, ગરદન પણ્ણા અને કેલ્શિયમની ગોળીઓ આપવામાં આવી.

જિલ્લા સમાજ સુરક્ષા અને આરોગ્ય વિભાગ દ્વારા વિકલાંગ વ્યક્તિઓ માટે મેડિકલ સર્ટિફિકેટ કેમ્પનું આયોજન આશીર્વાદ સેન્ટરમાં કરવામાં આવ્યું. જેમાં જુદા જુદા નિષ્ણાતો જેવા કે આઈ સર્જન, ઈ.એન.ટી. સર્જન, ઓર્થોપેડિક સર્જન અને સાયકોલોજિસ્ટ અને સિવિલ સર્જન, આર.એમ.ઓ. દ્વારા સેવા પૂરી પાડવામાં આવી. જેમાં કુલ ૨૦૬ વિકલાંગ વ્યક્તિઓ આવ્યા અને તેમાંથી ૧૧૫ વ્યક્તિઓને વિકલાંગતા મુજબ મેડિકલ સર્ટિફિકેટ આપવામાં આવ્યાં.

નેશનલ ટ્રસ્ટ અંતર્ગત વોલીન્ટર મેનેજમેન્ટ સેમિનારમાં શ્રી આર.એસ.જાદવે અંધજન મંડળ વસ્ત્રાપુર, અમદાવાદ ઉ દિવસ ભાગ લીધો.

નેશનલ ટ્રસ્ટ અંતર્ગત સૌરાષ્ટ્ર ઝોનલ લેવલની મીટિંગમાં શ્રી સુરસંગ રાઠોડ ભાવનગર હાજરી આપી.

ઓસેડ પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત કે.સી.આર.સી. ભુજમાં જિલ્લા માહિતી સેન્ટરમાં કરેલ કાર્ય તેમજ નવીન કાર્ય માટે બે દિવસીય મીટિંગમાં શ્રી આર.એસ. જાદવ, સુરસંગ રાઠોડ તથા ઓસેડ પ્રોજેક્ટ સ્ટાફ મેખરોએ ભાગ લીધો.

ઓસેડ પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત સાયલા તથા થોરયાળી ગામમાં જનજાગૃતિના ભાગ રૂપે વિકલાંગ વ્યક્તિઓની રાત્રિ બેઠક યોજાઈ જેમાં વિકલાંગ વ્યક્તિઓનાં ચુપ બનાવવા માટે જરૂરી માર્ગદર્શન શ્રી સુરસંગ રાઠોડ અને શ્રી રાજેન્દ્ર જાદવે આપ્યું.

અંધજન મંડળ વસ્ત્રાપુર, અમદાવાદ આયોજિત નેશનલ ટ્રસ્ટ અંતર્ગત “બઢતે કદમ્” જનજાગૃતિ કાર્યક્રમમાં સમર્થેશ્વર મહાદેવ, નવરંગપુરા અમદાવાદ ર સ્ટાફ મેખરો, બાળકો અને વાલીઓએ ભાગ લીધો.

ડીસામાં સાધન સહાય સેવાયજ્ઞ

તા.૨૧ ડિસેમ્બર ડીસા મુકામે દાતાશ્રી રવજીભાઈ અમુલખભાઈ પટેલ, શ્રીમતી સાકરબેન, રવજીભાઈ પટેલ તથા શ્રી પ્રવિષાભાઈ રવજીભાઈ પટેલના આત્મશ્રેયાર્થે (મોખાસા)ના સહયોગથી સાધન સહાય સેવાયજ્ઞ ડીસા મુકામે યોજાયો, જેમાં અગાઉ બનાસકાંઠાના અંતરિયાળ વિસ્તાર સુર્જિંગમ, થરાદ, દિયોદર, વાવ જેવા વિસ્તારોમાં વિકલાંગોનું સર્વેક્ષણ કરી ૪ જેટલા તપાસણી કેમ્પમાં લગભગ ૮૦૦ થી ૮૦૦ વિકલાંગોએ ભાગ લીધો. જેમાંથી ટ્રાયસિકલ, ઘોડી, હીલચેર, સી.પી.ચેર હિયરિંગ એઈડ, કૂત્રિમ હાથ, પગ, કેલીપર્સ, બ્લાઇન્ડ સ્ટીક, વોકિંગ સ્ટીક જેવાં પપટ જેટલાં સાધનો માટે ભલામણ કરી.

ઉપરોક્ત સાધન સહાય સેવા યજ્ઞના વિતરણ કાર્યક્રમનો શુભારંભ પ.પૂ.ભાઈશ્રી તથા બ્રહ્મનિષ્ઠશ્રી વિકમભાઈએ દીપ પ્રાગટ્ય કરી ખુલ્લો મૂક્યો અને તેમની સાથે દાતાશ્રીના પરિવારના શ્રી રમણિકભાઈ, શ્રી જ્યેન્ડ્રભાઈ, શ્રી લીલાબેન, શ્રી સરોજબેન, શ્રી ભૂપતભાઈ તથા શ્રી જ્યંતિભાઈ શાહ, અંધજન મંડળના ડાયરેક્ટર શ્રી નંદિનીબેન, રાવલ, પારકર ભુવનના શ્રી લીલાધરભાઈ તેમજ શ્રી અરુણભાઈ દોશી અને શ્રી જ્યસુખભાઈ મહેતા, રબેવાળ દૈનિકના શ્રી તરુણભાઈ તેમજ શ્રી આર.એસ.જાદવ અને આશીર્વાદના સ્ટાફ તેમજ ડૉ. સુનિલ આચાર્યએ હાજરી આપી.

પ.પૂ.ભાઈશ્રી તથા શ્રી વિકમભાઈ અને દાતાશ્રી પરિવારના હસ્તે વિકલાંગોને ટ્રાયસિકલ, ઘોડી, હીલચેર, સી.પી.ચેર, હિયરિંગ એઈડ, કૂત્રિમ હાથ, પગ, કેલીપર્સ, બ્લાઇન્ડ સ્ટીક, વોકિંગ સ્ટીક વગેરે મળી પપટ સાધનોનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું. આ કાર્યક્રમને સફળ બનાવવા પ.પૂ. ભાઈશ્રીના આશીર્વાદથી વિકલાંગ કેન્દ્રના સમગ્ર સ્ટાફ અંધજન મંડળ લુજના શ્રી અરિન્દમ રે અને તેમની ટીમે ખૂબ જહેમત ઉઠાવી કાર્યક્રમને સફળ બનાવ્યો.

શ્રી રાજસોભાગ સત્સંગ મંડળ, સાયલા પ્રેરિત
“પ્રેમની પરબ”
વાર્ષિક ઉત્સવ અંગે નિવેદન

દર વર્ષ “પ્રેમની પરબ”નો વાર્ષિક ઉત્સવ ફેબ્રુઆરી માસમાં યોજાય છે. આ વર્ષ ફેબ્રુઆરી/માર્ચ માં સ્વર્ણિમ ગુજરાત કાર્યક્રમમાં શાળાઓ રોકાયેલ હોવાથી આશ્રમના પરિસરમાં યોજાતો વાર્ષિકોત્સવ સંભવત: એપ્રિલ માસમાં યોજી શકાશે. વાર્ષિક ઉત્સવ અંતર્ગત શાળા કક્ષાએ થતા કાર્યક્રમો ફેબ્રુઆરી માસમાં ચાલુ રહેશે.

**પ્રવત્તિ અહેવાલ
માહે ઓક્ટોબર-ડિસેમ્બર-૨૦૦૯**

પ.પુ.ભાઈશ્રી નલીનભાઈ કોણારીના પ્રેરક સાનિધ્યમાં તા.૨૪-૮-૨૦૦૯ના રોજ “જીવન વિજ્ઞાન કેન્દ્ર”ના ઉદ્ઘાટન બાદ આ કેન્દ્રનો વધારેમાં વધારે શિક્ષક-વિદ્યાર્થી લાભ લે તેવા આયોજનની શરૂઆત સાથે તથા પ્રોજેક્ટમાં નવી સમાવિષ્ટ ટ્રેનિંગ (૬૩) પ્રાથમિક શાળાઓને પ્રોજેક્ટ પ્રવૃત્તિઓથી અભિમુખ કરવાના સતત પ્રયત્નો વચ્ચે માહે ઓક્ટોબર-ડિસેમ્બર માસ દરમ્યાન નીચે મુજબની પ્રવૃત્તિઓ સંપન્ન થઈ.

□ તા. ૭-૧-૦૯ના રોજ “જીવન વિજ્ઞાન કેન્દ્ર” અંતર્ગત હોમીભાબા સાયન્સ સેન્ટર, સુરેન્દ્રનગરના સહયોગથી પૂ.લા.મા. વોરા ગલ્સ હાઈસ્કૂલ ખાતે ધો.-૯૯ની વિદ્યાર્થીનો માટે રોકેટરી કાર્યક્રમ યોજાયો. જેમાં સુરેન્દ્રનગરથી આવેલ બે એક્સપર્ટ ભાઈઓએ રોકેટ બનાવી ટેક ઓફ કરવાની ટેકનિક શીખવી. આ કાર્યક્રમ તમા મ શિક્ષક/વિદ્યાર્થીઓએ રસપૂર્વક નિહાળ્યો.

- ગુજરાત સરકાર દ્વારા તા. ૨૩ થી ૨૫ નવેમ્બર-૨૦૦૯ દરમ્યાન પ્રાથમિક શાળાઓ માટે યોજાનાર ગુણોત્સવ પર્વ અંગેના માર્ગદર્શનની તા. ૬-૧૧-૦૯ની તાલુકા પંચાયત કચેરી ખાતેની શિક્ષકોની બેઠકમાં પ્રોજેક્ટ ડાયરેક્ટર શ્રી ચંદ્રકાંતભાઈ વાસે હાજરી આપી માર્ગદર્શન આપ્યું.
- સર્વશિક્ષા અભિયાન અંતર્ગત “પ્રેમની પરબ” દ્વારા શાળા બહારના બાળકોને નિયમિત કરવા માટે ચાલતા વૈકલ્પિક શિક્ષણ કેન્દ્રોના બાલમિત્રોની તા.૫-૧૦-૦૯, તા.૬-૧૧-૦૯ અને તા.૩-૧૨-૦૯ના દિવસોએ રિવ્યુ કમ પગાર બેઠકો સંપન્ન થઈ. જેમાં કેન્દ્રવાર બાળકોની હાજરી અને શિક્ષણ અંગે થયેલ પ્રગતિની સમીક્ષા કરવામાં આવી.
- તા.૧૨-૧૧-૦૯ના રોજ પૂ.લા.મા.વોરા ગલ્સ હાઈસ્કૂલ ખાતે તાલુકા યુવક મહોત્સવની ઉજવણી થઈ. જેમાં વિવિધ સ્પર્ધાઓ યોજાઈ. વિજેતાઓને રોકડ પુરસ્કાર આપવામાં આવ્યા. સમગ્ર કાર્યક્રમનું સંચાલન શ્રી ચંદ્રકાંતભાઈ વાસે કર્યું.
- તા.૧૬-૧૧-૦૯ના રોજ પ્રાથમિક શાળાઓ માટેનો સી.આર.સી. કક્ષાનો રમોત્સવ યોજાયો અને તા.૧૮-૧૧-૦૯ના રોજ ડોલીયા મુકામે જિલ્લા કક્ષાનો રમતોત્સવ યોજાયો. જેમાં પ્રોજેક્ટ નીચેની પ્રા. શાળાઓએ પણ ભાગ લીધો. આ રમતોત્સવમાં ભાગ લેનાર કુલ ૮૦૦ બાળકો માટે બુંદી ગાંઠિયાનો નાસ્તો “પ્રેમની પરબ” પ્રોજેક્ટ તરફથી પૂરો પાડવામાં આવ્યો.
- બાળકોમાં વૈજ્ઞાનિક અભિગમ કેળવાય અને તેમની તર્ક શક્તિનો વિકાસ થાય તે હેતુથી પ્રતિ

વર્ષ વિજ્ઞાન મેળાનું આયોજન થાય છે. તે જ રીતે ચાલુ વર્ષો તા. ૧૭-૯-૦૯ના રોજ સી.આર.સી. કક્ષાનો વિજ્ઞાન મેળો તા. ૨૪-૨૫/૦૯/૦૯ દરમ્યાન સાયલા પે.સે. ૧-૩ ખાતે તાલુકા વિજ્ઞાન મેળો અને તા. ૨૬-૩૦/૦૯/૦૯ દરમ્યાન સરકારી હાઈસ્કૂલ સાયલા ખાતે જિલ્લા કક્ષાનો વિજ્ઞાન મેળો સંપન્ન થયો. જેમાં “પ્રેમની પરબ” નીચેની મોટા ભાગની પ્રાથમિક શાળાઓએ પોતાની કૃતિઓ રજૂ કરેલ.

- તા. ૨૩-૨૪-૨૫/૧૧/૦૯ દરમ્યાન ગુજરાત સરકારના શિક્ષણ વિભાગ દ્વારા આયોજિત તમામ પ્રાથમિક શાળાઓમાં ગુજરાત્સવ કાર્યક્રમ યોજાયો. જેમાં શાળાનું શિક્ષણ સ્તર, શૈક્ષણિક-શિક્ષણોત્તર પ્રવૃત્તિઓ અને ભૌતિક સુવિધાઓની સરકારે નિયુક્ત કરેલ અધિકારીઓ મારફત ચકાસણી થઈ અને રિપોર્ટિંગ થયું. છેલ્લાં પાંચ વર્ષમાં “પ્રેમની પરબ” પ્રોજેક્ટ નીચેની ગ્રા. શાળાઓમાં ભાવાત્મક પરિવર્તન સાથે શાળાની કક્ષા સુધારણા માટે યોજાતા કાર્યક્રમો, શાળાને ભૌતિક વિકાસ માટે મળેલ આર્થિક સહયોગ અને તેના લીધે શાળામાં વધેલ શાળા પ્રવેશ, હાજરી અને શિક્ષણ ગુણવત્તામાં થયેલ વધારાની સીધી અસર સરકારી મૂલ્યાંકન સમયે જણાઈ.
- જીવન વિજ્ઞાન કેન્દ્ર વિદ્યાર્થીઓમાં વૈજ્ઞાનિક અભિગમ કેળવવા, તેમની જિજ્ઞાસાવૃત્તિ સંતોષવા, તર્ક શક્તિના વિકાસ માટે અને ડિઅટીવ માઈન્ડ માટે જરૂરી છે. જે સંદર્ભે પાયલોટ પ્રોજેક્ટ તરીકે પસંદ કરેલ દસ ગ્રા. શાળાના શિક્ષક-વિદ્યાર્થીઓ નિયમિત રીતે કમાનુસાર વિજ્ઞાન કેન્દ્રમાં આવે છે. માહે સપ્ટેમ્બર-૦૯ થી ડિસેમ્બર-૦૯ દરમ્યાન નીચે મુજબની શાળા, વિદ્યાર્થી અને શિક્ષકોએ

જીવન વિજ્ઞાન કેન્દ્રનો લાભ લીધો.

માસ	શા.સંખ્યા	વિ.સંખ્યા	શિ.સંખ્યા	રિમાર્ક્સ
સપ્ટે-૦૯	17	1044	36	
ઓક્ટો-૦૯	14	584	26	
નવે.-૦૯	-	-	-	દિવાળી વેકેશન
ડિસે.-૦૯	21	634	24	
કુલ	52	2262	86	

- તા. ૪-૧૧-૦૯ના રોજ વિકમ સંવત-૨૦૬૧ના દિવાળી પર્વ અનુસંધાને કુલ-૧૧૮ પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકો “પ્રેમની પરબ”ના કાર્યક્રમો સાથે સંકળાયેલ તજુજ્જો, અધિકારી વર્ગ, મુમુક્ષુગણ અને સાયલાના અગ્રણીઓ મળી કુલ ૩૦૦ને નૂતન વર્ષાભિનંદન કાર્ડ મોકલી નવા વર્ષની શુભેચ્છાઓ પાઠવવામાં આવી.
- પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત સંપન્ન થયેલ શૈક્ષણિક કાર્યક્રમો અને ગ્રામ્ય કક્ષાએ ચાલતા અન્ય કાર્યક્રમોના મૂલ્યાંકન અર્થે માહે ઓક્ટો.-૦૯ થી ડિસે.-૦૯ દરમ્યાન પ્રોજેક્ટ કાર્યાલયમાં કામ કરતા શિક્ષણ સંયોજકો મારફત કુલ મળી ચોર્યાસી (૮૪) જેટલી મુલાકાતો કરવામાં આવી. શાળાઓને જુદી જુદી બાબતે માર્ગદર્શન આપવામાં આવ્યું.
- પ્રોજેક્ટ ડાયરેક્ટર શ્રી ચંદ્રકાંતભાઈ બાસે માહે ઓક્ટો.-૦૯ થી ડિસે.-૨૦૦૯ દરમ્યાન તા. ૪-૧૦-૨૦૦૯ના રોજ શ્રી નાગજીભાઈ દેસાઈ શિક્ષણવિદ્ય (સારસ્વત ગૌરવ) એવોર્ડ એનાયત કાર્યક્રમ, તા. ૨-૧૦-૦૯ના રોજ સાહિત્ય યાત્રા અંતર્ગત પ્રતિભાવ કાર્યક્રમમાં હાજરી અને પ્રતિભાવ આય્યો. તા. ૧૦-૧૧-૦૯ના રોજ અમદાવાદ ખાતે સવજી છાયાના ચિત્ર પ્રદર્શન કાર્યક્રમમાં “પ્રેમની પરબ” પ્રોજેક્ટનું પ્રતિનિધિત્વ કર્યું.

- તા. ૨૦-૧૨-૨૦૦૮ ગુજરાત બાળ સાહિત્ય અકાદમીનું વાર્ષિક અધિવેશન પદ્મશ્રી કુમારપાળ દેસાઈના અધ્યક્ષ સ્થાને યોજાયું. બપોરની સેશનમાં ડૉ. ઈશ્વર પરમાર અધ્યક્ષ સ્થાને હતા. “પ્રેમની પરબ” ના પ્રતિનિધિ તરીકે શ્રી ચંદ્રકાંતભાઈ વ્યાસ ઉપસ્થિત રહ્યા. બાળ સાહિત્ય અકાદમી અંગેના અધિવેશનમાં બાળકોના ઉત્તમ શૈક્ષણિક અભિયાન તરીકે “પ્રેમની પરબ” નો ઉલ્લેખ અવારનવાર થયો. રાજ્ય લેવલે સૌએ આ સેવા કાર્યની નોંધ લીધી.
- જીવન વિજ્ઞાન કેન્દ્ર અંતર્ગત તા. ૩૦ નવેમ્બર-૨૦૦૮ થી ૨ ડિસે.-૨૦૦૮ દરમ્યાન શિક્ષણ સંયોજક શ્રી હર્ષદભાઈ ગોહિલે લોક વિજ્ઞાન કેન્દ્ર-રાજકોટ ખાતે ગણિત શિક્ષણ તાલીમ શિબિરમાં હાજરી આપી. આ સમયગાળામાં પ્રા. શાળાઓમાં વિજ્ઞાન શિક્ષણને જીવંત બનાવવાના આશયથી પ્રોજેક્ટ નીચેની જૂની અને નવી મળી કુલ ૧૧૮+૨ મળી કુલ-૧૨૦ શાળાઓ માટે રૂ. ૧૨૫/- લેખે “વિજ્ઞાન દર્શન” અંકનું વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૧૫૦૦૦/- મોકલવામાં આવ્યું.
- તા. ૧૮-૧૨-૨૦૦૮ના રોજ સાયલા સી.આર. સી. કક્ષાએ સ્થાનિક શાળાના શિક્ષકોને શબ્દકોષનો ઉપયોગ કેવી રીતે કરવો તે અંગે શ્રી ચંદ્રકાંતભાઈ વ્યાસે તાલીમ આપી.
- પ્રા. શિક્ષણ કેન્દ્રે કામ કરતા શિક્ષકોમાં બાળ સાહિત્ય સર્જનકળાનો વિકાસ થાય તે માટે તા. ૨૩/૨૪-૧૨-૦૮ દરમ્યાન શ્રી રાજ્યસોભાગ આશ્રમ ખાતે “પ્રેમની પરબ” તરફથી બેદિવસીય “બાળ સાહિત્ય સર્જન શિબિર”નું આયોજન થયેલ. જેમાં કુલ ૬૭ શિક્ષકો અને સાત તજ્જ્ઞોએ ભાગ લીધો. આ શિબિરમાં

ગુજરાતી સાહિત્યના પ્રખ્યાત કવિ સર્વશ્રી ચંદ્રકાંત શેઠ, યશવંત મહેતા, કૃષ્ણ દવે, ડૉ. આર. સી. મારુ, મધુકાંત જોખી અને રમેશભાઈ આચાર્ય હાજર રહી શિક્ષકોને બાળ સાહિત્ય સર્જન અંગે માર્ગદર્શન આપ્યું. કાર્યક્રમના અંતે શિક્ષકોએ ૧૫૦ જેટલાં બાળ કાવ્યો, જોડકણાં, ઉખાળાં અને વાતાઓ બનાવી વાચન કર્યું. કાર્યક્રમ ખૂબ સફળ રહ્યો.

❖ ❖ ❖

□ વિચાર રલો □

- કાળને કોઈની દયા આવતી નથી.
- કાળ સદા, સર્વદા સાવધાન રહે છે.
- મૃત્યુ એ વિચારતું નથી કે આને પોતાનું કાર્ય પૂરું કર્યું નથી. માટે હંમેશા સાવધાન રહીએ. સાથે મૃત્યુની રોજ તૈયારી રાખીએ. જિંદગી એવી રીતે જીવીએ કે આપણે સાવધાન હોઈએ અને મૃત્યુ આવે. એવું ન બને કે આપણી તૈયારી ન હોય અને મૃત્યુ આપણને ઊંચકી જાય.
- ખાવાચી શાંતિ મળતી નથી, ખાવાચી વાસના વધે છે.
- તપનું પહેલું અંગ છે જીભ પર અંકુશ.
- પચારીમાં પડ્યા પછી બે ચાર મિનિટમાં ઊંઘ આવશે એમ લાગે ત્યારે જ પચારીમાં પડીએ. પચારીમાં પડ્યા પછી ઊંઘ નહીં આવે તો જીવ કામસુખનું ચિંતન કરશે.
- સંતોની વાણી અનુભવની વાણી હોય છે. સંતોની વાણી પાછળ શાસ્ત્ર દોડે છે ત્યારે વિકાનોની વાણી શાસ્ત્ર પાછળ દોડે છે.
- ભક્તિ વ્યસનાંપ બને તો બેડો પાર છે.
- માનવજીવનમાં લક્ષ્ય નક્કી કરવાની બહુ જરૂર છે. લક્ષ્યને ધ્યાનમાં રાખી બધો વ્યવહાર કરવો.

કરેલાં કર્મો ભોગવવાં જ પડે :

કર્મ કર્યું કે તેનું ફળ ચોટયું જ સમજી લો. પછી તમે ફળ ભોગવવામાંથી છટકી શકો જ નહિ. છટકવા ગમે તેટલા ઉધામા કરો પણ ફળ ભોગવ્યા સિવાય કર્મ શાંત થાય નહિ. તમારી પાછળા ફળ ભમ્યા જ કરે. ભોગવાવીને જ છુટકારો કરે.

ઘણાં વર્ષ પહેલાં વાત છે : અમદાવાદાં એક પ્રખર વિદ્ધાન સેસન્સ જજ હતા. જ્ઞાતે નાગર બ્રાહ્મણ અને ચુસ્ત વેદાંતી. કર્મના કાયદાના અંઠગ અભ્યાસી. સાબરમતી નદી પાસે રહેતા હતા. એક સવારે પરોઢિયે મળસકામાં થોડા અંધારામાં નદીના વાંધામાં ફુદરતી હાજ્ઞે જવા બેઠેલા. ત્યાં નજીફીકર્માંથી એક માણસ ઢોડતો હતો. તેની પીઠમાં પાછળથી આવતા માણસે ખંજરનો ઘા કર્યો અને આગળનો માણસ ફળી પડ્યો અને તત્કાલ મૃત્યુ પામ્યો. આ દશ્ય જજે નજરોનજર પ્રત્યક્ષ જોયું. ખૂની ભાગી ગયો. તેને પણ સેસન્સ જજે બરાબર ઓળખી લીધો.

સેસન્સ જજ વેર આવ્યા. પણ આ બનાવની કોઈને કશી વાત કરી નહિ, કારણ કે આ ખૂનીનો કેસ છેવટે તો તેમની કોર્ટમાં જ આવવાનો હતો. જજે જોયું તો ખરેખરો ખૂની તેમણે તે દિવસે પ્રત્યક્ષ જોયો હતો તેને બદલે બીજા જ ભણતા માણસને પોલીસે તહોમતદાર તરીકે રજૂ કરેલો. પછી કેસ ચાલ્યો જગ્યાની પુરાવા પડ્યા અને બનાવટી તહોમતદાર ખરેખર ખૂની સાખિત થયો સેસન્સ જજ ચોક્કસ જાણતા હતા કે બનાવટી તહોમતદાર ખૂની નથી. પણ પુરાવાના કાયદા મુજબ ન્યાયાધીશે પુરાવાના આધારે જ જજમેન્ટ આપવું પડે, તેમાં ન્યાયાધીશનો પોતાનો અનુભવ કામ લાગે નહિ. એટલે બનાવટી તહોમતદારને સજજડ પુરાવાના આધારે ખૂની ઠરાવીને ફાંસીની સજી ફરમાવવાની સેસન્સ જજને ફરજ પડે તેમ હતું. પરંતુ આ સેસન્સ જજ પ્રખર વેદાની અને ઈશ્વરના કર્મના કાયદાના પાકા અભ્યાસી હતા. તેમને લાગ્યું કે ખરો ખૂની છટકી જાય છે અને નિર્દ્દિષ્ટ બનાવટી તહોમતદાર માર્યો જશે. એટલે કોર્ટમાં ખૂનની સજાનો હુકમ ફરમાવતાં પહેલાં સેસન્સ જજે પેલા બનાવટી તહોમતદારને પોતાની ચેમ્બરમાં ખાનગીમાં બોલાવ્યો. બનાવટી તહોમતદાર રડી પડ્યો. તેણે કહ્યું કે હું માર્યો જાઉં છું કારણ કે પોલીસને સાચો ખૂની જડ્યો નહિ, તેથી મને પહેલાંના મારા ખાનગી અહેવાલોના આધારે પોલીસે મને પકડીને મારી વિરુદ્ધ સજજડ પુરાવો ઊભો કરી દીધો છે અને કોર્ટની દિઝિએ કાયદા મુજબ હું ખૂની પુરાવાર થયો છું.

સેસન્સ જજે કહ્યું કે આ હકીકત હું બરાબર જાણું છું. સાચો ખૂની મેં નજરોનજર જોયો છે. તેને હું ઓળખું છું. અને તું નિર્દ્દિષ્ટ છે તે પણ હું બરાબર જાણું છું પરંતુ મારા જજમેન્ટમાં હું આ વાત કાયદેસર લાવી શકતો નથી. કાયદો પુરાવાના આધારે ચાલે છે અને પુરાવો સંપૂર્ણ રીતે તારી વિરુદ્ધ પેલો હોવાથી હું તને કાયદેસરનો ખૂની ઠરાવી ફાંસીની સજી કરીશ. પરંતુ ઈશ્વરે બનાવેલા કર્મના કાયદામાં ક્યાંક ગફલત તો નથી થઈને તેની ખાતરી કરવા હું તને ખાનગીમાં એક સવાલ પૂછું તેનો તું મને બિલકુલ સાચો જવાબ આપજે. હવે મરતી વખતે જરા પણ જૂદું બોલીશ નહિ. અને મારો સવાલ એ છે કે ભૂતકાળમાં તેં કોઈ વખત કોઈનું પણ ખૂન કરેલું ખસું ? બનાવટી તહોમતદારે ગળગળા સાટે ઈશર માથે રાખીને સાચું કહી દીધું કે મેં ભૂતકાળમાં બે ખૂન કરેલા અને તેના કેસ ચાલેલા પરંતુ તે વખતે હોશિયાર વકીલો રોકેલા અને ખૂબ પૈસા પોલીસ ખાતામાં વેરેલા તેથી હું બંને કેસોમાં તદ્દન નિર્દ્દિષ્ટ ધૂટી ગયેલો. પરંતુ આ કેસમાં હું ખરેખર નિર્દ્દિષ્ટ હોવા છતાં માર્યો જાઉં છું.

સેસન્સ જજને ગડ બેસી ગઈ કે ઈશરના કર્મના કાયદામાં ક્યાંય ગફલત નથી. પહેલાં બે ખૂન વખતે તહોમતદારની પુષ્પયદ્ધ તપતી હોશ તેથી તેનાં તે ડિયમાણ કર્મને ફળ આપવામાં વાર લાગી અને તે કર્મ સંચિતમાં જમા રહ્યાં અને હવે જ્યારે તેનું પુષ્પ પરવારી રહ્યું ત્યારે પાછળાં બે ખૂનના ફળ સ્વરૂપે તે સંચિત કર્મ પાકાં અને આ કેસમાં નિર્દ્દિષ્ટ હોવા છતાં અક્કરચક્કરમાં જડપાઈ ગયો અને સંચિત કર્મો પાકીને પ્રારબ્ધરૂપે તેની સામે ઊભા રહ્યાં. એને ફાંસીને માંચે લટકાવી દીધો.

કર્મના કાયદામાં વકીલ-જજની હોશિયારી કે સિફારસ ચાલે નહિ. કદાચ પુષ્પયદ્ધ તપતી હોશ અગર કિયમાણ કર્મ પાકતાં વાર લાગે તે દરમિયાન જગતની દિઝિએ તે ગુના કરવા છતાં ફાવી જતો લાગે, પણ સંચિત કર્મો લાગ આવે પાકીને પ્રારબ્ધ થઈને સામાં આવે જ અને ફળ અપાવીને જ શાંત થાય.

માટે કર્મ કરતાં પહેલાં હજાર વખત વિચાર કરવો જોઈએ. કર્મ થઈ ગયા પછી તેના ફળમાંથી છટકવા ખોટા ફાંફાં મારવાં નહિ. પરંતુ જ્યારે તે કર્મ પાકીને પ્રારબ્ધ થઈને સામું આવે ત્યારે તેને સામી છાતીએ સહર્ષ જીલી લેવું અને ભોગવી લેવું. નહિ તો હસતે કરેલાં પાપ રોતાંરોતાં પણ ભોગવવાં તો પડશે જ.

શ્રી રાજ-સોભાગ આશ્રમ - સાયલા

‘એકાંત મૌન આરાધના’

અરજી પત્રક

(શ્રી રાજમાર્ગનું યોગારોહણ પ્રકલ્પમાં જોડાયેલ મુમુક્ષુ માટે જ)

નામ :	ઉંમર :	તારીખ/વર્ષ
સરનામું :		અર્પણાતા
		અર્ધપ્રાસિ
ફોન નં. :		પૂર્ણપ્રાસિ
		ઉચ્ચ શ્રેણી

સંસાર-તાપથી દુભાયેલા ગાહિત દુઃખી આત્માઓનું દુઃખ જોઈ પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ બહુ અનુકૂળ કરી ‘એકાંત મૌન આરાધના’ શિબિરનું આયોજન કર્યું છે. શ્રી રાજમાર્ગનું યોગારોહણમાં જોડાયા બાદ મારો અથ્યાત્મ પુરુષાર્થ હજ વધુ પ્રબળ, વધુ જોમવંત, ધેયલક્ષી બને તે માટે આ ‘એકાંત મૌન આરાધના’ શિબિરમાં મારા આત્માના શ્રેયાર્થ મને તક આપવા નમ્ર વિનંતી છે.

આ શિબિર માટેના બધા જ નિયમો મેં વાંચ્યા છે અને તેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવાની હું બાંધઘરી આપું દું.

૧. ‘એકાંત મૌન આરાધના’ ની કેટલી શિબિરો ભરી છે ?
૨. હું ‘એકાંત મૌન આરાધના’ ની શિબિર નંબર તારીખ થી
..... તારીખ માટે અરજી કરું દું.

ચુપ લીડરનું નામ :-

ચુપ લીડરનો અભિપ્રાય :-

ચુપ લીડરની સહી :-

સાધકની સહી :-

- નોંધ : (અ) શિબિર શરૂ થવાના એક મહિના પહેલાં અરજી પત્રક ભરીને આશ્રમમાં પહોંચાડવાનું રહેશે.
 (બ) ચુપ લીડરના અભિપ્રાય વગરનું અરજી પત્રક અમાન્ય ગણવામાં આવશે.
 (ક) શિબિરમાં પસંદગી પામેલ મુમુક્ષુઓને વહેલી તક જાણ કરવામાં આવશે.

- ખાસ નોંધ :- (ખ) પરદેશના તથા લાંબા કેત્રો રહેતા મુમુક્ષુઓ “શ્રી રાજમાર્ગનું યોગારોહણ” પ્રકલ્પમાં ન જોડાયેલ હોય તો પણ ‘એકાંત મૌન આરાધના’ શિબિર માટે અરજી કરી શકશે.

(પાછળ)

‘એકાંત મૌન આરાધના’

શિબિરના નિયમો

૧. એકાંત મૌન આરાધના શિબિર શરૂ થવાની હોય તે તારીખથી એક મહિના પહેલાં દેશ કે પરદેશના મુમુક્ષુઓ અરજી પહોંચાડવાની રહેશે.
૨. શિબિરને આગામે દિવસે મુમુક્ષુઓએ આશ્રમમાં હાજર થઈ જવાનું રહેશે. અને શિબિર પૂર્ણ થાય પછી જ આશ્રમ છોડીને જઈ શકાશે.
૩. રૂમમાં નાસ્તો કરવો નહીં.
૪. આખો દિવસ આત્માનું અનુસંધાન રહે તે રીતે દરેક કમ ઉપરાંત સતત ચિંતન-મનન અને સુવિચારણા કરવી.
૫. મૌનપણે એકાંતમાં રહેતા સાધકને વૈરાગ્ય-ઉપશમભાવ વધે તે પ્રમાણેની ચર્ચા ખૂબ જ ઉપયોગી થશે.
૬. શિબિર સંચાલક તરફથી જે કાંઈ સૂચના આપવામાં આવે તેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવું.
૭. સ્વાધ્યાય, ભક્તિ, ધ્યાન અને સત્સંગના સમયે પાંચ મિનિટ પહેલાં સ્થાન ગ્રહણ કરી લેવું.
૮. મોબાઇલ ફોન, છાપું કે પત્રવ્યવહાર શિબિર દરમ્યાન સંપૂર્ણ બંધ રાખવા.
૯. આશ્રમની બહાર જઈ શકાશે નહીં.
૧૦. ઉપરોક્ત નિયમોનો ભંગ કરનાર સાધકને શિબિર સંચાલક શિક્ષા રૂપે જે કાંઈ પ્રાયશ્ચિત આપે તેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવાનું રહેશે.

જાન્યુઆરી-૨૦૧૦ થી જૂન-૨૦૧૦ સુધી રાખવામાં આવેલ શિબિર

મહિનો	એકાંત મૌન આરાધના શિબિર	આરાધના શિબિર
જાન્યુઆરી-૧૦	એકત્રીસમી શિબિર તા. ૨૩ શનિવાર થી તા. ૨૭ બુધવાર સુધી	તા. ૨૩ શનિવાર થી તા. ૨૭ બુધવાર સુધી
ફેબ્રુઆરી-૧૦	શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી.	શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી.
માર્ચ-૧૦	બત્રીસમી શિબિર ફક્ત પૂર્ણ પ્રાર્થિવાળા સાધકો માટે જ તા. ૧૭ બુધવારથી તા. ૨૧ રવિવાર સુધી	ફક્ત અર્ધ પ્રાર્થિવાળા સાધકો માટે જ તા. ૧૭ બુધવારથી તા. ૨૧ રવિવાર સુધી
એપ્રિલ-૧૦	તેત્રીસમી શિબિર તા. ૨૧ બુધવારથી તા. ૨૫ રવિવાર સુધી	તા. ૨૧ બુધવારથી તા. ૨૫ રવિવાર સુધી
મે-૧૦	ચોત્રીસમી શિબિર તા. ૨૨ શનિવારથી તા. ૨૬ બુધવાર સુધી	તા. ૨૨ શનિવારથી તા. ૨૬ બુધવાર સુધી
જૂન-૧૦	પાત્રીસમી શિબિર તા. ૨૬ શનિવારથી તા. ૩૦ બુધવાર સુધી	આરાધના શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી.

જેની મોક્ષ સિવાય કોઈપણ વસ્તુની ઈચ્છા કે સ્પૃહ નહોતી અને અખંડ સ્વરૂપમાં રમણતા થવાથી મોક્ષની ઈચ્છા પણ નિવૃત્ત થઈ છે, તેને હે નાથ ! તું તુષ્ટમાન થઈને પણ બીજું શું આપવાનો હતો ?

હે કૃપાળુ ! તારા અભેદ સ્વરૂપમાં જ મારો નિવાસ છે ત્યાં હવે તો લેવાહેવાની પણ કડાકૂટથી છૂટા થયા છીએ અને એ જ અમારો પરમ આનંદ છે.

કલ્યાણના માર્ગને અને પરમાર્થ સ્વરૂપને યથાર્થ રીતે નહીં સમજનારા અજ્ઞાની જીવો, પોતાની મતિકલ્યનાથી મોક્ષમાર્ગને કલ્પી, વિવિધ ઉપાયોમાં પ્રવર્તન કરતાં છતાં મોક્ષ પામવાને બદદે સંસાર પરિભ્રમણ કરતાં જ્ઞાની નિષ્કારણ કરુણાશીલ એવું અમારું હદ્ય રહે છે.

કૃપાળુદેવ મુંબઈમાં પોતાની પેઢીમાં બેઠા હતા. મહાવીર જયંતિનો ચૈત્ર સુદ ૧૩નો દિવસ હતો તે વખતે મહાવીર ભગવાનનો વરધોડો નીકલ્યો, કૃપાળુદેવ એ જોયો. બેન્ડવાળં વાગતાં હતાં અને બધા નાચતા હતા. તેમણે તે જોયું એ વખતે પોતાની રોજનીશીમાં આ પ્રમાણે લાખું હતું :

વર્તમાને વિઘમાન વીરને ભૂતી જઈ, ભૂતકાળની ભ્રમણામાં વીરને શોધવા માટે અથડાતા જીવોને શ્રી મહાવીરનું દર્શન ક્ર્યાંથી થાય ?

ઓ દુધમકાળના દુર્ભાગી જીવો ! ભૂતકાળની ભ્રમણાને છોડીને વર્તમાને વિઘમાન એવા મહાવીરના શરણો આવો એટલે તમારું શ્રેય જ છે.

સંસારના તાપથી ત્રાસ પામેલા અને કર્મબંધનથી મુક્ત થવા ઈચ્છતા પરમાર્થપ્રેમી જિજાસુ જીવોની ત્રિવિધ તાપાણિને શાંત કરવાને અમે અમૃતસાગર છીએ.

મુમુક્ષુ જીવોનું કલ્યાણ કરવાને માટે અમે કલ્પવૃક્ષ જ છીએ. વધારે શું કહેવું ? આ વિઘમકાળમાં પરમ શાંતિના ધામરૂપ અમે બીજા શ્રી રામ અથવા શ્રી મહાવીર જ છીએ, કેમ કે અમે પરમાત્મસ્વરૂપ થયા છીએ.

આ અંતરઅનુભવ પરમાત્મપણાની માન્યતાના અભિમાનથી ઉદ્ભવેલો લખ્યો નથી, પણ કર્મબંધનથી દુઃખી થતા જગતના જીવોની પરમ કારુણ્યવૃત્તિ થવાથી, તેમનું કલ્યાણ કરવાની તથા તેમનો ઉદ્ધાર કરવાની નિષ્કારણ કરુણા એ જ આ હદ્યચિતાર પ્રદર્શિત કરવાની પ્રેરણા કરે છે. ઊં શ્રી મહાવીર (અંગત)

— (શિક્ષામૃતમાંથી)

હવે પછીના સંસ્કરણના કાર્યક્રમોની સૂચિ

૧. ધર્મયાત્રા	- તા. ૦૧ થી ૦૫ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૦,
૨. વેલેન્ટાઇન-૩	- તા. ૧૪ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૦, રવિવાર
૩. પૂ. બાપુજીનો જન્મદિન	- તા. ૧૬ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૦, મંગળવાર
ફાગણ સુદ-૨
૪. આશ્રમ - જિનાલય વર્ષગાંઠ	- તા. ૧૭ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૦, બુધવાર
ફાગણ સુદ-૩
૫. હોળી તથા ધુળેટી	- તા. ૨૮ ફેબ્રુઆરી અને ૧ માર્ચ રવિવાર તથા સોમવાર
ફાગણ સુદ-૧૫ અને વદ-૧
૬. આયંબિલની ઓળી	- તા. ૨૨ માર્ચ સોમવારથી ઉ૦ માર્ચ મંગળવાર સુધી
ચૈત્ર સુદ-૭ થી ૧૫
૭. મહાવીર જયંતિ	- તા. ૨૮ માર્ચ, ૨૦૧૦, રવિવાર
ચૈત્ર સુદ-૧૩
૮. પરમ કૃપાળુદેવનો દેહવિલય	- તા. ૦૩ એપ્રિલ, ૨૦૧૦, શનિવાર
ચૈત્ર વદ ૫
૯. પૂ.સોભાગભાઈ દેહવિલય દિન	- તા. ૦૭ જુલાઈ, ૨૦૧૦, બુધવાર
૧૦. ગુરુપૂર્ણિમા	- તા. ૨૬ જુલાઈ, ૨૦૧૦, સોમવાર
અષાઢ સુદ ૧૫

BOOK-POST
PRINTED MATTER

To:

From :
SHREE RAJ-SOBHAG SATSANG MANDAL
SHREE RAJ-SOBHAG ASHRAM
On National Highway no. 8-A,
Sobhagpara, SAYLA-363430
Gujarat, INDIA
Tel : 02755-280533
Telefax : 02755-280791

Printed by : Naishadh Printers, Naranpura, A'bad. Ph. : 27491627

“સત્પુરુષોનું યોગબળ જગતનું કલ્યાણ કરો.”